BLAŽENI
ALOJZIJE STEPINAC

ISSN 1331-9124

»Prihvati i Ti sa svojom obitelji krunicu u ruke, da i Tvoja obitelj postane dionikom blagoslova Bogorodice, što ga svijet s pravom očekuje.«

(Bl. Alojzije STEPINAC, **Pismo,** *Krašić, 12.XII.1953.*)

God. 10 (2003.) 10. veljače GLASNIK POSTULATURE Broj 1 Cijena 5 kn

Blaženi Alojzije Stepinče, moli za nas!

NAGOVOR MLADIM HRVATSKIM HODOČASNICIMA

(Na Trgu sv. Petra u Vatikanu, 29. travnja 1981.)

»Dragi moji Hrvati! (...) Vama je uzor profesor Merz, i to je dobro. I vi, kao što je to činio Merz, tražite Isusa preko liturgije, da ga možete što bolje upoznati i slijediti. Budite dosljedni kao što je bio Merz. Izbjegavajte grijeh. Hrabro svjedočite za Isusa bez straha, ponosni što ste katolici. Primite moj apostolski blagoslov i prenesite ga svim svojima u mojoj dragoj Hrvatskoj.«

Ivan Pavao II. tumači Božjem narodu značaj blaženog Alojzija Stepinca na dan njegova proglašenja blaženim u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.

NAGOVOR KATOLIČKIM NOVINARIMA

(U Klementinovoj dvorani u Vatikanu, 6. prosinca 2002.)

»Možemo se pitati: Što to znači biti profesionalni novinar koji je katolik? Potpuno jednostavno, to znači biti osoba cjelovitosti, pojedinca čiji osobni i profesionalni život odražava nauk Isusa i evanđelja. To znači boriti se za najviše ideale profesionalne izvrsnosti, biti muškarac ili žena molitve koji uvijek nastoje dati najbolje što imaju za pružanje. To znači imati hrabrosti tražiti i izvještavati istinu, čak i kada je istina nezgodna ili se ne smatra 'politički korektnom'. To znači biti osjetljiv za moralne, vjerske i duhovne aspekte ljudskoga života, aspekte koje se često pogrešno shvaća ili samovoljno zanemaruje. To znači izvještavati ne samo o zločinima i tragedijama koji se događaju, već i o pozitivnim i oplemenjujućim djelima u korist onih koji su u potrebi: siromašnih, bolesnih, hendikepiranih, slabih, onih koji su na druge načine zaboravljeni od društva. To znači pružati primjere nade i junaštva svijetu koji očajno treba i jedno i drugo.«

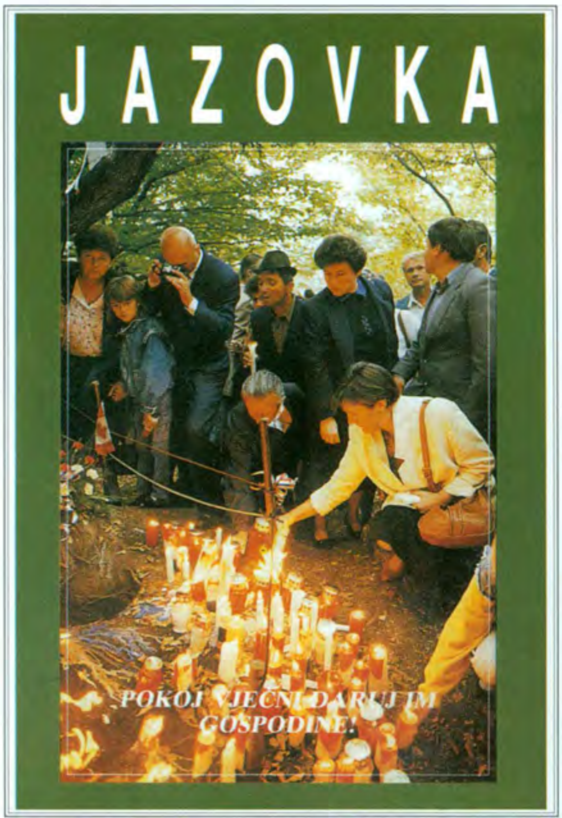
PORUKA ZA SVJETSKI DAN MIRA

(1. siječnja 2003.)

»Prošlo je gotovo četrdeset godina od onog 11. travnja 1963., u kojem je papa Ivan XXIII. objavio povijesnu encikliku Pacem in terris. Tog se dana slavio Veliki četvrtak. Obraćajući se »svim ljudima dobre volje«, moj časni prethodnik, koji je dva mjeseca kasnije umro, svoju je poruku mira svijetu sažeo u prvoj rečenici enciklike: »Mir na zemlji, za kojim su čeznuli živo svi ljudi svih vremena, može se, očito, sazdati i učvrstiti samo savjesnim obdržavanjem reda što ga je Bog uspostavio.«

(...) Svijet kojem se Ivan XXIII. obraćao bio je svijet u kojem je vladao duboki nered. Dvadeseto je stoljeće bilo započelo velikim očekivanjem napretka. No, čovječanstvo je namjesto toga, u šezdeset godina povijesti, zabilježilo izbijanje dvaju svjetskih ratova, pojavu razarajućih totalitarističkih režima, gomilanje neizmjernih patnji i razbuktavanje najvećih progona Crkve koje je povijest ikada upoznala.

Samo dvije godine prije Pacem in terris, g. 1961., podignut je »Berlinski zid«, kako bi podijelio i suprotstavio ne samo dvije strane toga grada, već i dva načina shvaćanja i izgradnje zemaljskoga grada. S jedne i s druge strane zida život je postao težak, nadahnut često međusobno proturječnim pravilima, u ozračju sumnjičavosti i nepovjerenja. I kao svjetonazor i kao način života, taj se zid protezao duž cijelog svijeta i podigao se u srcu i duhu osoba, stvarajući podjele koje kao da su trebale vječno trajati.«

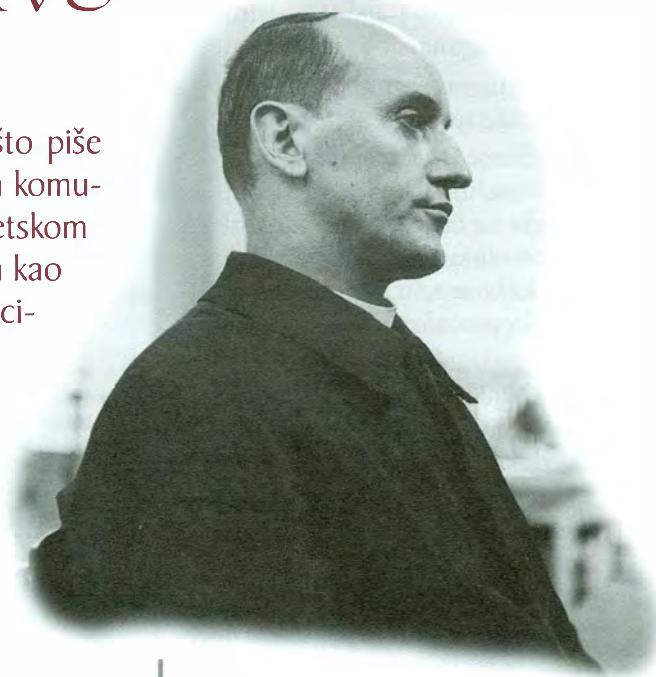

Naslovna stranica spašenog primjerka uništene brošure o žrtvama i zločinima u jami Jazovka

Posljednji crtež s. Salezije Golubić bila je čestitka za Uskrs 2002. Neka ovaj crtež prenese čestitku Uredništva Glasnika svim čitateljima za Uskrs 2003.

IMA LI I ŽRTVA KAKVO PRAVO?

Nadbiskup Stepinac osuđen je ne zbog onoga što piše tamo, već što nije htio prihvatiti politiku Saveza komunista ili bolje rečeno fronte koja je pobijedila u 2. svjetskom ratu i na taj način se uklopiti, odlijepiti se od Vatikana kao svoje Internacionale, odlijepiti se i prihvatiti jednu nacionalnu politiku Hrvatske!

Česti su upiti štovatelja bl. Alojzija Stepinca: »Zašto Crkva prati šutnjom razna izvješća u sredstvima društvenog priopćivanja, a ona štete njezinom ugledu? Takvi su upiti uslijedili i nakon emisije: *Nedjeljom u 2*, na 1. programu HRT, 1. prosinca 2002., u kojoj je sugovornik novinara u televizijskom studiju bio Josip Manolić, u vrijeme Blaženikova uhićenja i suđenja načelnik OZNE (specijalne tajne policije), a bijaše i nadglednik za sve zatvore u Hrvatskoj, danas pročelnik HND.

Manolić je i u ovom javnom nastupu tako govorio da je slušatelj mogao steći dojam da je progonjeni i osuđeni nadbiskup Stepinac tek usputna žrtva jednoga razdoblja u kojem se uspostavljala komunistička vlast, te da je kao zatočenik u Lepoglavi i kasnije, kao sužanj u Krašiću, uživao osobite blagodati, te da on nema gledom na Blaženikovu osobu nikakvu odgovornost osim što je provodio »odredbu suda« i »nalog Komunističke partije«. Ne vjerujem da itko mora provoditi ono što bi se protivilo njegovu uvjerenju.

Neka se čuje i druga strana

Ne kanim ulaziti u polemiku s njime. On je bio svjedok na Crkvenom sudu koji je utvrđivao svetost i mučeništvo zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca. Nakon odslušane emisije pitam se, da li Manolić retušira svoj iskaz koji je 13. veljače 1993. dao na spomenutome Crkvenom sudu u Zagrebu?

I ja sam položio zakletvu o savjesnom vršenju službe promicatelja postupka za Stepinčevo proglašenje blaženim i svetim. Upravo je ta zakletva, kojom se štiti i čuva dobar glas bližnjega i sudionika u kanonskom postupku beatifikacije i kanonizacije, razlog što mnoge pojedinosti, za sada, ne mogu u javnosti biti bolje osvijetljene, te u potpunosti razotkriveni postupci koji su doveli do prijevremene i mučeničke smrti bl. Alojzija Stepinca.

Spoznaje o trovanju i zračenju bl. Alojzija Stepinca u Lepoglavi, koje su prikupljene tijekom postupka Stepinčeve beatifikacije, objavit će se kad za to sazriju prilike, odnosno, kad bude razložna prosudba da će objavljivanjem tih spoznaja biti zaštićen dobar glas i ugled rodbine i znanaca onih koji su u tome sudjelovali. Kongregacija je besprigovorno potvrdila i Blaženikov krepostan život čije »vrline sjaju poput sunca« i mučeništvo na temelju »patnja zadobivenih u zatvoru« (»ex aerumnis carceris«).

I to je dovoljno da se shvati ozbiljnost Stepinčeve žrtve. Brojni su upiti koji slijede iz Manolićevih odgovora. On je u spomenutoj emisiji ustvrdio da je nadbiskup Stepinac »osuđen ne zbog onoga što piše tamo (vjerojatno u optužnici, op. J.B.), već što nije htio prihvatiti politiku Saveza komunista ili bolje rečeno fronte koja je pobijedila u 2. svjetskom ratu i na taj način se uklopiti, odlijepiti se od Vatikana kao svoje Internacionale, odlijepiti se i prihvatiti jednu nacionalnu politiku Hrvatske!« Je li Hrvatska uopće tada imala ikakvu nacionalnu politiku? Tko ju je zastupao? On? Nisu to činili ni Čanica Opačić, Duško Brkić, Vladimir Bakarić, Jakov Blažević, Stjepko Huml, Josip Hrnčević, Milan Mišković, Stevo Krajačić ni drugi.

Moramo ustvrditi da je preko 3.000 stranica meni dostupnih dokumenta iz arhiva UDBE, a odnose se na optuženog i zasužnjenog nadbiskupa i kardinala Stepinca, dovoljan dokaz o monstruoznosti, perfidnosti, nečovječnosti komunisti-

NASLOVNA STRANICA: D. ŠIPEK, Stepinčevo srce, kombinirana tehnika: emajl i akrilik, 70x100 cm sa slikarskog druženja pod naslovom: »Stepinčevim stopama po rodnome kraju«, 12. listopada 2002. Slika je nastala uslijed spoznaje da je jugoslavenska tajna policija iz Nadbiskupskog dvora u Zagrebu nasilno odnijela Blaženikovo srce, sačuvano za vrijeme obdukcije dobrotom i snalažljivošću dr. Petera Grünwalda, te ga uništila, spalila u malom krematoriju policijske ambulante u Šarengradskoj ulici u Zagrebu.

čkog sustava. Blaženik bi rekao »dijaboličnosti« jedne politike i njenih slugana.

Postavimo samo nekoliko upita koji traže razjašnjenje:

1 Smije li se nevinog čovjeka osuditi u ime jedne političke stranke iz čisto ideoloških razloga, ako mu »kazneno djelo nije dokazano«, kako je to u spomenutoj emisiji za Stepinca ustvrdio gosp. Manolić?

2 Nije li zločin nedužnoga opteretiti i krivo optužiti, uz lažne svjedoke i falsificirane dokumente, za izmišljene čine koje dotični nikad nije počinio?

3 Zar nije jednako zločesto, a možda i zločinački čin, opravdavati, zbog pukih političkih interesa, montirane sudske procese i promicati njihovu povijesnu razložnost?

4 Tko ima pravo, bez obzira da li u ratu ili poslije ratnih operacija, bez grižnje savjesti i suda Božjega i ljudskoga, prolijevati krv nedužnoga? Nemam primisli na Haag! Ali bi na objektivnom povijesnom sudu morali odgovarati svi zločinci i čovjekoubojice, kako vrućim tako i hladnim oružjem.

Svijet mora znati istinu o komunističkim zločinima u Hrvatskoj

Češće se u izjavama pojedinih ljudi čuje dosjetka: »Ne opterećujmo se prošlošću. Moramo se okrenuti budućnosti!« To je točno. Ali i prošlost mora biti osvijetljena istinito, pravedno i dostojanstveno, jer bez toga ni budućnost ne može biti bolja. Ako je izvor mutan, ne može se piti čista voda.

Ovih dana prispjela mi je u ruke knjiga Roberta Royala: »I martiri del ventesimo secolo«. To je prijevod engleskog izdanja, a objavila ga je izdavačka kuća »Ancora«, u Milanu, 2002. Autor je predstavljen kao akademski istraživač, i predsjednik je središnjice za studije u »Faith and Reason« u Washingtonu. Knjiga je napisana dobrim stilom, kršćanskim duhom, ali za nas manjkavo. Naime, knjiga: »Mučenici 20. stoljeća«, s podnaslovom: »Zaboravljeno lice povijesti svijeta« obrađuje po poglavljima progon Crkve: u Meksiku, Sovjetskom Savezu, Ukrajini, Francuskoj, Španjolskoj; govori o nacističkom progonu, o Edith Stein, o sv. Maksimilijanu Kolbeu i nekim poljskim komunističkim žrtvama te o mučenicima koje su komunisti ubili u zemljama istočne Europe: u Poljskoj, u Mađarskoj, nekadašnjoj Čehoslovačkoj, zatim Albaniji, Litvi, Rumunjskoj, o mučenicima koji su bili žrtve komunističkih progona u Latinskoj Americi, Kini, Koreji, Vijetnamu, Africi. On govori o 20. stoljeću kao najvećem kršćanskom stratištu. Jer, kako knjiga tvrdi, samo **komunisti pobiše preko 45 milijuna kršćana**! U svemu tome autor ni jednom riječju ne spominje Hrvatsku, Jugoslaviju, nadbiskupa Stepinca, ni tisuće katolika koje su tu komunisti ubili iz mržnje prema katoličkoj vjeri.

Prisjećam se da je još 1997. izašla »Crna knjiga komunizma« (Pariz, 1997.). Napisali su je najpoznatiji i najugledniji europski povjesničari, obrađujući gotovo iste teme kojih se dotaknuo gosp. Royal. U svom su velebnom djelu zbrojili i **ustvrdili da su komunisti u pola stoljeća 20. vijeka ubili 100 milijuna ljudi**. U toj pozamašnoj knjizi, o Jugoslaviji i Hrvatskoj ni jednoga slova. Dok je bosansko-hercegovačko izdanje te knjige donijelo barem kratki pogovor u odnosu na situaciju u Jugoslaviji, dotle zagrebačko izdanje (Politička kultura Golden marketing, Zagreb, 1999.) ni jedne riječi.

Čemu ova šutnja?

Vjerujem da gosp. Manolić, koji je iz 2. svjetskog rata ponio kapetanski čin i dužnost načelnika Obavještajne službe (OZNE) u Bjelovaru, znade da je »Slovenski dom« 2. studenoga 1943. najavio program poratnog komunističkog djelovanja: »Prvih šest sati nakon završetka rata bit će odlučno vrijeme za komunističku partiju. Ako će tada partija pobijediti, imat će vlast, inače će je zauvijek izgubiti.« I govori o potpunoj likvidaciji čitavih obitelji. Bez milosrđa se tražilo »pobiti sve svećenike, redovnike i njihove najbliže suradnike«. Zatim sve intelektualce, itd. Možda u Federalnoj Hrvatskoj to nije vrijedilo. No moramo se pitati kako i kamo su nestali zagrebački, hrvatski, povjesničari, bankari, jezikoslovci i dr. Imajući uvid u višestruke naslage tih događanja čini se opravdanom Nadbiskupova primjedba u pismu napisnom predsjedniku vlade Federalne Hrvatske 21. srpnja 1945.: »Čovjeku upravo dolazi na pamet pomisao, da je to pokušaj (...)

Dr. Ivo Politeo govori u obranu nadbiskupa Stepinca. Sud ga je izabrao kao ljevičara i nepristranoga za Nadbiskupova branitelja. Govorio je istinito i besprigovorno. Ali je za njegov ukop udovica morala posuditi novac, jer su zbog te njegove obrane živjeli u krajnjoj bijedi.

istrebljenja hrvatske inteligencije.«

Kako se moglo dogoditi da je u nebranjenom gradu Zagrebu i njegovoj najbližoj okolici, proglašenom slobodnim gradom, nakon rata, pobijeno preko 65.000 ljudi? To nisu bili naoružani hrvatski vojnici!

Generalmajor Ljub. Djurić je, 17. svibnja 1945. (ur. br. 15. Kabineta Maršalata Jugoslavije), po nalogu Maršala Tita izvijestio šefa Britanske vojne delegacije, da će »200.000 Jugoslovena« (u tom broju je zanemariv broj »Jugoslovena« i pripadnika drugih narodnosti, nego su to bili Hrvati, vojnici i civili, koji su bježali ili tražili sigurniji život od onoga što su mogli dobiti pod komunističkom diktaturom), »preuzeće Štab III armije kome su izdate potrebne instrukcije«.

Najveći dio toga mnoštva ubijen je bez suda i priziva. Tu nije riječ o pojedinačnim slučajevima nasilja. To je genocid! To nisu, kako reče gosp. Manolić, »neprovjereni brojevi«, ni »preuveličavanja«, ni pred poviješću zanemarujuća činjenica. Bleiburg i iz njega potekli Križni putovi u hrvatskoj bi javnosti morali imati građansko pravo.

Da se ne umanji i činjenica Jazovke, s ovime tijesno povezane, postavlja se pitanje: »Zašto je prigodom proglašenja dr. Franje Tuđmana počasnim građaninom Jastrebarskog 20. listopada 1990. naređeno uništiti 5.000 tisuća komada brošura o strahotama Jazovke?« Zašto su to učinili ljudi iz Predsjednikove pratnje? Možda zato jer su povezni uz žrtve u Jazovki! U njoj nije završilo par stotina ljudi! Mještani Oštrca i susjednih mjesta su izbrojili na stotine kamiona u kojima su ljudi iz Zagreba i Karlovca voženi na stratište kraj Jazovke. Čemu šutnja ova?

O svemu bi ovome trebale i Katolička crkva i Republika Hrvatska progovoriti, i te činjenice svjetskoj javnosti predstaviti na dostojanstven, istinit i pravedan način. Uvjerio sam se da su arhivi Ministarstava vanjskih poslova nekih europskih država koje sam istražio, prepuni materijalima fabriciranih »ustaških« zločina, a iz tih se izvora prosuđuje hrvatska sadašnjost, a prosuđivat će se i njezina budućnost.

Dr. Natko Katičić, po sudu određeni branitelj nadbiskupa Stepinca, čita svoj pledoaje u obranu nadbiskupa Stepinca

Humani tretman

Kad čovjek sluša pojedine nekoć moćne komunističke političare i bojovnike, može steći dojam da je njihov način postupanja bio ljudski, human, uljudan. I gosp. Manolić je u spomenutoj emisiji govorio o vrlo humanom postupanju komunističke vlasti i zatvorskih službenika prema zatočenom Nadbiskupu.

Govoreći o svom postupanju prema protivnicima reče: »Moja je politika uvijek bila tolerantna prema neistomišljenicima. Ali onaj koji je došao do granice kad se ta politika i njegovo razmišljanje nije moglo uklopiti u provođenje te politike koju sam ja zastupao jasno da smo onda bili na protivnim stranama.« I što im se dogodilo?!

Uzme li se ova tvrdnja, zajedno s onom o humanom tretmanu prema osuđenom nadbiskupu Stepincu, i Manolićeva sjećanja na ugodnu vožnju koja je pratila Nadbiskupa na izdržavanje kazne u Lepoglavu, osjećam potrebu prizvati svjedočanstvo samoga nadbiskupa Stepinca.

Komentirajući svoj premještaj iz Lepoglave na izdržavanje kazne u Krašić, Blaženik je odmah po dolasku na novu postaju svoga Križnoga puta, uvečer 5. prosinca 1951. posvjedočio: »Dok smo išli ovamo, radio svira u autu i tu sam već čuo vijest o mom puštanju. Kolike li razlike između onoga puta – kad su me pred 5 g. vozili u Lepoglavu i sada. Onda je svirao i ječao upravo radio u autu. Koji me pratili, smijali se, veselili, mislili su: pobjeda je naša. On je odstranjen – sve je gotovo. Jadnici, ne znaju oni, što je Crkva Božja! – A sada na povratku – nakon 5 g. ne znaju upravo, kako bi pokazali ljepše lice. Veselo razgovaraju kao da nikada ništa nije bilo, a vidim, da u sebi drugo misle. Kako im se Bog narugao – kako ih je i tu ponizio!«

Gosp. Manolić tvrdi da je bio odgovorna osoba u Ministarstvu unutarnjih poslova, i nadležan za zatočenog Stepinca. Može li javnosti dati podrobnije odgovore na sljedeće upite:

1 Što je bilo s pijanim stražarima koji su prema svjedočanstvu zatočenog J. Pintara uzeli puške u ruke i počeli prijetiti da će ubiti nadbiskupa Stepinca. Pintar navodi: *»Dvojica su stražara međusobno razgovarali: 'Što rade s ovim popom? Zašto ga ne ubiju?' Drugi je odgovorio: 'Ne brini druže! Drug Tito dobro znade koliko dugo i zašto treba hraniti tu popovsku svinju. On će ga ubiti kad dođe vrijeme.' 'Nadam se', dobacio je prvi stražar, 'da ću ja dobiti taj zada-*

Bl. A. Stepinac predvodi euharistijsko slavlje na euharistijskom kongresu u Požegi, 14. kolovoza 1937.

tak!« (J. I. PINTAR, *Četiri godine u Titovu paklu*, str. 119; usp. BENIGAR, str. 598.)

2 Što su zaradili lepoglavski stražari Marko Blanuša i Milenko Božić za planirani i neuspjeli atentat na zatočenog nadbiskupa Stepinca u Lepoglavi? Pretpostavljam da su odgovornoga za sve zatvore u Hrvatskoj, a bili su to dužni učiniti, o tom događaju izvijestili Luka Petrović, Stevan Grbić ili Dane Mirić.

3 Zbog čega su pojedini zatvorenici nakon puštanja iz lepoglavskog zatvora kući ubrzo umirali? Događalo se to nakon tjedan, dva tjedna, mjesec dana! Kako te činjenice pomiriti s izjavom Mihe Marinka, izgovorene prvih mjeseci 1952., koji je na upit stranih novinara zašto je Nadbiskup iz Lepoglave premješten na izdržavanje kazne u Krašić, a ista je izjava zatočenom kardinalu Stepincu priopćena 7. srpnja 1953., izjavio: »Trajat će još najdulje do proljeća i onda će nestati.«

4 Može li se govoriti o ustupcima kad se zatočeni Nadbiskup potužio upravniku zatvora, a to je gosp. Josip Špiranec pismeno potvrdio, da ima u zatvorima drugih (drugačijih, op. J.B.) svećenika, nego li je vlč. Ganza, koji, kao i neki drugi, bijahu poslani da uhode Nadbiskupa, a ne da mu budu na pomoći?

5 Zbog čega je Nadbiskup zahtijevao da se promjene stražari provokatori? Gosp. Špiranec, upravnik zatvora, pred svjedocima je i pod zakletvom izjavio da je 1 sat prije zločina razoružao čovjeka koji je s kata zatvora planirao nožem u grlo pogoditi Nadbiskupa za vrijeme njegove šetnje u zatvorskom krugu.

6 Zašto se u Lepoglavi na izdržavanju kazne objesio, i da li je to sam izvršio, vlč. Stjepan Gabrić, svećenik senjske biskupije. Da ga se u prethodnom razdoblju natjera na suradnju s bezbožnom »politikom koja se zacrtala«, 24 sata ga se držalo do brade u vodi s prijetnjom da će ga se ugušiti ako ne pristane na suradnju. Koliko je žalosti zbog te smrti pretrpio s njime zasužnjeni Nadbiskup!

7 Zašto je gosp. Manolić nakon Gabrićeve smrti izdao nalog da se izvrši popis i provjera svih svećenika u zatvorima u Hrvatskoj s naglaskom na njihovo vladanje? Tko je naredio i kojim metodama u Staroj Gradiški prisilio zatočenog svećenika Nikolu Soldu da s ostalim kolegama, u nedjeljno prijepodne, ruše mjesnu župnu crkvu? Na tu prisilu nije bio moguć priziv savjesti!

8 O humanom postupku prema zatočenom nadbiskupu Stepincu neka posvjedoči činjenica da je prema očitovanju samog Nadbiskupa, tako je njemu rečeno, na njegovo ime u Lepoglavu prispjelo preko 5.000 pisanih pošiljaka, a ni jedna, ni jedno pismo mu nije uručeno. Prema urudžbenom zapisniku III. odsjeka UDBE, gdje su upravljali gosp. Stjepan Müller i dr., samo u prvih 6 mjeseci Nadbiskupova tamnovanaja u Lepoglavi, prispjelo je na njegovo ime, te iz Lepoglave proslijeđeno na cenzuru u Zagreb, 980 pisama. Smije li Katolička crkva i hrvatska javnost saznati istinu o sudbini svih tih pisama! Također istinu o onim ljudima koji su ih pisali?

9 Gdje su završila pisma što su ih zatočenom Nadbiskupu u Krašiću poštom upućivali vjernici i crkveni dostojanstvenici, a UDBA ih je zaplijenila?

10 Gdje je završio novac što su ga zatočenom Kardinalu slali vjernici iz U.S.A. i drugih zemalja, a UDBA ga je otuđila, u svom uredu na Zrinjevcu, više puta do gola skinuvši krašićkog župnika preč. Josipa Vranekovića?

11 Zašto su iz UDBINIH oružja fićukali metci pokraj glave krašićkog župnika i Kardinalova gostoprimca u Krašiću Josipa Vranekovića, koji se samo snalažljivošću spasio od sigurne smrti? Možda bi se tih događaja mogao prisjetiti i gosp. Josip Drpić, djelatnik UDBE!

12 Kad stranci pišu hrvatsku povijest, onda je ona i komična. Tako je kvekerica A. Stella, pišući o Nadbiskupovu krašićkom sužanjstvu, ustvrdila: »Zdravlje mu nije bilo dobro i liječnik mu je preporučio da ne provodi cijele sate klečeći u nezagrijanoj crkvi.« A onda je, govoreći o posjetiteljima, bez

povezanosti s bolešću, zabilježila: »Došla su mu i dva američka liječnika, koje su poslali simpatizeri iz Sjedinjenih Država.«

Sigurno nisu došli zbog turizma. Sav je svijet znao da u Krašiću umire zatočeni kardinal Stepinac. Dr. John Lawrence, direktor Donner Laboratory sa Sveučilišta u Kaliforniji, vrhunski stručnjak za bolest policitemije rubre vere, od koje se ustanovilo da boluje Kardinal, i dr. Francis Ružić, kirurg iz Chicaga, došli su u Hrvatsku i u Krašić nakon brojnih i energičnih pritisaka američkih katolika, ponajviše Hrvata, na Američki kongres, koji je onda prisilio jugoslavensku vladu da im izda potrebne dokumente. Liječnici su uspjeli samo produžiti Kardinalov život, ali ne i izliječiti ga.

13 Ostaju brojni upiti o ulozi i odabiru liječnika za Krašić, njihovoj prisilnoj suradnji s UDBOM, ali bi valjalo odgovoriti tko je i zašto cenzurirao i krivotvorio razmjenu pošte između Zagreba i Los Angelesa (naime, dr. Bogičević je bio zadužen povremeno slati dr. Lawrenceu izvješća o stanju Kardinalove krvne slike i njegova zdravstvenog stanja), zbog čega je dr. Lawrence jednom ustvrdio: »Pa ovo ne mogu biti nalazi moga pacijenta!«

Zašto dr. Lawrenceu 1953. nisu s pismenim izvješćem o zdravstvenom stanju kard. Stepinca prispjele (propuštene!) i rendgenske snimke?

Kako protumačiti njegovu izjavu: »U svojoj karijeri nisam imao slučaj da je bolesnik koji bi bolovao od bolesti kakva je bila kod Kardinala, umro od 'emboliae arteriae pulmonalis'.«

14 Na mnoga će se pitanja lakše odgovoriti ako se odgonetne zbog čega je UDBA zatražila da joj Sudska medicina u Zagrebu preda mikroskope, stakalca, škare, noževe i sve što je bilo u kontaktu s mrtvim kardinalom Stepincem?

15 Zašto je UDBA izdala nalog da joj dr. Franjo Šeper, apostolski administrator Zagrebačke nadbiskupije, preda Kardinalovo srce sačuvano od uništenja prigodom obdukcije, i uništila ga?

Optuženi nadbiskup Stepinac drži završnu riječ na sudu 3. listopada 1946.

Imaju li sve te činjenice kakve povezanosti s obračunom Komunističke partije s nepodmitljivom i nesavitljivom Katoličkom crkvom, koja je uspravno stajala u stavu svoga prvoga i najhrabrijega biskupa? Sjetimo se toga vremena po samo dvjema izjavama dr. Vladimira Bakarića, koji bijaše mozak partijskog aparata, a za Blaženika »formalni apostata a fide« (»pravi otpadnik od vjere«). Jednu je dao u bolnici nakon što ga je posjetio isusovac o. Grim: »Mrzim tu popovsku gamad!«, a drugu prigodom rasprave vlade o ukopu preminulog kardinala Stepinca: »Pokopat ga da mu se za grob ne zna!«

Preč. Josip Vraneković, krašićki župnik u molitvi pokraj odra bl. Alojzija

Neoborivost Stepinčevih načela

Gledajući spomenutu emisiju, poznavatelj činjenica može sa zaprepaštenjem slušati govorenje o nadbiskupu Stepincu u kontekstu »gubitnika i ostataka fašističkih elemenata«.

Može se to shvatiti tek kroz spoznaju o svemoći »represivnog aparata« i komunističke diktature, »koja se zacarila u Jugoslaviji«. I, čini se, još žilavo djeluje. Njene je postupke sav uljudbeni svijet već davno osudio. U našoj se sredini još mnogi njome ponose. Nakon svega toga smije li se postaviti pitanje: »Ima li i žrtva kakvo pravo?«

Prisjetimo se tek opsežne predstavke koju je nadbiskup Stepinac 21. srpnja 1945. uputio predsjedniku vlade Federalne Hrvatske dr. V. Bakariću, u kojoj je ponovno upozorio »na stalno zatvaranje svećenika, na drakonske osude vojnih sudova, koji sude po ratnom pravu bez saslušanja svjedoka i obrane«.

Osvrćući se na postupke vojnih sudova Nadbiskup je u navedenoj predstavci upozorio: »Bez preslušavanja svjedoka nema i ne može biti pravedna presuda.« Vjerojatno se takvih postupaka i te predstavke sjeća gosp. Manolić.

Suočen s bezbožnom vlašću, nadbiskup Stepinac je odlučio da se neće na ništa tužiti. I, unatoč »teških časova«, toj je odluci ostao vjeran do smrti.

Ali mu bi dano. U završnoj riječi na sudu, 3. listopada 1946., a nije slučajno izabran taj datum za Alojzijevu beatifikaciju, progovorio je, ne braneći sebe, već svoj narod, vjeru u jedinoga pravoga Boga, Bogomaterinstvo Marijino, slobodu Katoličke crkve, dostojanstvo ljud-

ske osobe, pravo na slobodan život i vjeroispovijest. Iz strojopisnih i rukopisnih bilježaka, višestrukih, kako su sačuvani, unatoč svoj pomnji UDBE da im oduzme značaj, i drugih Blaženikovih spisa, možemo rekonstruirati njegov stav i njegova jasna kršćanska načela:

1. Vjeroispovijest je neotuđivo pravo čovjeka.
2. Narod je nositelj državnog identiteta, a ne političke stranke.
3. Svi su ljudi i narodi jednakopravni.
4. Poštivati volju naroda (plebiscit!).
5. Društvo mora zajamčiti vjerske slobode (pravo na sredstva društvenog priopćavanja, brak, školu, odgoj).
6. Društvena zajednica mora jamčiti slobodu i privatno pravo pojedinaca.
7. Poštivati dostojanstvo ljudske osobe (stvorenje je Božje).
8. Pravo na rad i zasluženu plaću.
9. Socijalna pravda.
10. Posjedovati dobru volju za razumijevanje i stvaranje suživota
11. Spremnost umirati za ideale
12. Gajiti sposobnost oprostiti i tražiti oproštenje
13. Jake i sretne Hrvatske nema bez jakih, fizički i moralno zdravih i zadovoljnih hrvatskih obitelji. A tih opet ne će biti bez čestitih moralno i fizički zdravih i sretnih pojedinaca, bez zdrave, brojne i valjane djece.

To su načela zbog kojih se stav nadbiskupa Stepinca nije mogao uklopiti u politiku koju je Komunistička partija Jugoslavije, a u suglasju i pod patronatom Staljina, nastojala »zacariti« (to je Manolićev izraz) u zoni kojoj je omeđenje zaokružila sovjetska »Crvena armija«.

Kako je povijest već u našim danima demantirala lažnu osudu da je nadbiskup Stepinac bio »narodni neprijatelj«! Nadbiskup je znao i zastupao istinu da je rodoljublje kršćanska vrlina! O tome se na sudu 1946. očitovao ovim riječima: »Hrvatski se Narod plebiscitarno izjasnio za Hrvatsku državu i ja bih bio ništarija, kad ne bih osjetio bîlo Hrvatskog Naroda (...). Što sam govorio o pravu Hrvatskog Naroda na slobodu i nezavisnost, sve je u skladu sa osnovnim principima saveznika istaknutim u Jalti i Atlantskoj povelji. Ako prema ovim zaključcima svaki narod ima pravo na svoju nezavisnost, zašto bi se to onda branilo samo Hrvatskom Narodu? (...) Zar katolički biskup i metropolita ne bi o tom smio ni pisnuti? Ako treba, past ćemo, jer smo vršili svoju dužnost. Ako mislite, da je Hrvatski Narod, zadovoljan ovom sudbinom ili mu eventualno još pružite priliku da se izjasni, s moje strane nema poteškoća. Poštivao sam volju svoga naroda i poštivat ću je.«

Iz ovih je riječi jasno da Stepinac poštuje volju svoga naroda, a ne jedne partije ili političke stranke.

Netko bi trebao odgovoriti na pitanje: »Zbog čega se stav nadbiskupa Stepinca nije 'moglo uklopiti u ondanji moment politike'?« Zar je prihvaćanje jedne ideologije uvjet za život? Zar je drugačije mišljenje zločin za 16 godina robije s prisilnim radom i nakon toga kroz pet godina gubitak svih građanskih i političkih prava?! Tko je u tom razdoblju naše povijesti mislio hrvatski, završio bi pod zemljom, u logoru ili u zatvoru!

Nadbiskup Stepinac se izjasnio lojalnim građaninom FNRJ. I na suđenju je očitovao da priznaje Ustav FNRJ. To je izjavio još 8. svibnja 1945. gosp. Marku Beliniću, kojega je Tito na čelu partizanskih jedinica poslao da izvidi lojalnost zagrebačkog nadbiskupa prema novim vlastima. Kako je onda u točku optužnice mogla ući optužba o Nadbiskupovu »neprijateljskom ponašanju prema narodnoj vlasti«? Neodobravanje njezine materijalističke i bezbožne ideologije nije bilo utemeljen razlog da represivni aparat pribjegne montiranju suda koji je imao zakonitu vlast, ali je baš zato iz činjeničnih postupaka ishitrio krivotvorenu presudu.

Kao krašićki sužanj Blaženik je 31. srpnja 1952. tu presudu opisao ovim riječima: »Proglasili me zločincem. Ali na Božjem sudu vidjet će se, da imena ratnih zločinaca drugačije glase, nego na 'narodnim sudovima'.«

Očito se nije radilo, barem ne s Nadbiskupove strane, »o gubitnicima i ostacima fašističkih elemenata« u Jugoslaviji ili nelojalnosti novoj vlasti, nego o njegovoj zaštiti temeljnih ljudskih prava pred nasiljem koje je, »ognjem i mačem«, nastojalo uspostaviti novi poredak, bezbožni i komunistički sustav, koji si je čak svojatao pravo zadirati u strukturu Crkve. A tom se sustavu nadbiskup Stepinac i njegov narod nisu htjeli, ni po savjesti smjeli, pokloniti. On je kao vjernik u pravoga Boga, pred prijetnjom tamnicom i smrću, imao sigurniju nadu da je od crvene zvijezde »ipak jača zvijezda Jakovljeva«. A tome su svjedoci njegova mučenička smrt i beatifikacija, kojoj su nazočili i neki njegovi progonitelji.

On je znao ovo: »Naša Crkva ne upire /se/ na ljude (i ako su potrebni) nego **na Krista Gospodina, koji nikad ne će zatajiti. On preko svoga Namjesnika upravlja kormilom ladjice svoje Crkve** i nikakve bure ni oluje ne će je potopiti. Prešao je narod Božji sretno preko Crvenoga mora, pa će sretno i preko oceana crvenog marksizma pod Njegovim vodstvom.«

Eto, to je barem dio istine o blaženom kardinalu Stepincu. Njemu je bilo jasno, a mora biti i nama: **»Sve će proći, a Bog naš ostaje!«** Neka toj istini pridonesu članci, svjedočanstva, izvješća, fotografije i Vaša suradnja u ovom broju Blaženikova Glasnika, koji izlazi o 43. obljetnici njegove mučeničke smrti.

U Zagrebu, 6. siječnja 2003.
Dr. Juraj Batelja, postulator

PODANAŠNJENJE CRKVE U NAŠEM VREMENU

Jedna od bitnih namjera II. Vat. koncila bila je obnova Crkve i pastorala koji odgovara suvremenim okolnostima, u prvoj liniji mentalitetu današnjeg čovjeka. Mnogi su shvatili ovu namjeru Koncila kao poziv na prilagođivanje Evanđelja i cjelokupne kršćanske tradicije modernom vremenu. U tome bi se prema ovom shvaćanju sastojalo podanašnjenje Crkve. Na neki način je takozvani moderni čovjek postao mjerilo obnove Crkve.

Na izložbi o bl. A. Stepincu pokraj crkve Vječnog klanjanja (»Corpus Domini«) u Zagrebu, otvorenoj od 1. do 6. listopada 2002., vjernici su se zaustavljali pred pojedinim razdobljima Blaženikova života

Svaki dobri vjernik znade da ova perspektiva nije u redu. Podanašnjenje i obnova Crkve, to će reći cjelokupne zajednice vjernika, mora se sprovoditi iz Evanđelja kao Božje riječi i u njegovom svjetlu. Sve što ne odgovara duhu Evanđelja, Duhu Krista Gospodina, treba odstraniti iz Crkve, iz zajednice vjernika. Svi članovi Crkve trebaju nastojati što savršenije nasljedovati svog Gospodina vršeći Njegove zapovijedi, iznad svega zapovijed ljubavi prema Bogu, nebeskom Ocu, i prema bratu čovjeku. U tome se jedino može sastojati obnova Crkve, i jedino to je htio Vatikanski koncil. Očito je da ovakva obnova nikako ne može značiti prilagođivanje današnjem vremenu i današnjem čovjeku. Ona ne može značiti ni pomirenje s današnjom civilizacijom, budući da se ova više ne smatra kršćanskom. Civilizacija u kojoj živimo, predstavlja zapravo onaj »svijet« o kojem govori Evanđelje i kojega Evanđelje ocjenjuje kao svijet koji se suprotstavlja Kristovom Duhu, koji odbija primiti Krista kao Istinu, Put i Život, kao Svjetlo koje u tami svijetli. Takvom »svijetu« se ne smijemo nikada prilagoditi. S takvim svijetom se ne smijemo nikada pomiriti. Stoga moramo računati sa slijedećim: što se više suobličujemo Kristu Gospodinu – a u tome se sastoji istinska obnova Crkve –, to će se »svijet« sve više udaljivati od nas, sve tamo do mogućnosti da nas »svijet« mrzi. Isus nam je unaprijed to objavio: »Mene su mrzili, mrzit će i vas. Učenik nije nad Učiteljem.« Ove Isusove riječi su se neprestano ispunjavale kroz povijest Crkve, one se ispunjavaju i danas.

Pomirenja između Crkve i »svijeta« neće biti tako dugo dok se potpuno ne ostvari Božje kraljevstvo ovdje na zemlji. Ako bismo morali priznati da se ljudi više ne suprotstavljaju Crkvi, da nas ova civilizacija smatra jednim od svojih, morali bismo ozbiljno razmotriti pitanje da li smo mi još Kristovi učenici, da li je Crkva još Kristova Crkva.

Ako se, dakle, nećemo prilagoditi ovome »svijetu«, ovoj današnjoj civilizaciji, pitamo se koji stav da zauzmemo prema današnjem društvu i današnjem vremenu? Osuditi naše društvo i povući se iz njega, to ne odgovara našem kršćanskom pozivu. Mi moramo najprije biti spremni analizirati naše vrijeme, tražiti dobro u njemu i to priznati kao dobro. Mi moramo prihvatiti naše društvo kao mjesto gdje možemo razvijati naš kršćanski život i gdje možemo pridonijeti da zavlada kršćanska perspektiva u društvenim odnosima, u gospodarstvu, kulturi i politici. Kod toga nas vodi misao da se molitva i rad, da se kontemplacija i akcija, nikada ne smiju odvojiti jedno od drugog. Moliti i raditi, raditi i moliti, to čini cjelokupni sadržaj aktivnog života kršćanskog vjernika. Slikovito rečeno, mi moramo sjediti do nogu Isusovih slušajući Njegov glas, upijajući Njegovu riječ, i tako s njome onda poći u akciju, u javnost, u društvo. Nije istina da mi možemo Boga naći samo u aktivnosti na socijalnom području, samo u konkretnom zalaganju za bolji svijet, za socijalnu pravdu, za mir.

Ova tvrdnja je prava zamka i iskušenje za narod Božji. Iskustvo nas uči da ljudi neprestane aktivnosti i bez duhovne sabranosti često znače pravu nesreću za svoju okolinu, za društvo u kojem žive. To vrijedi u svjetovnom životu, to vrijedi i u religioznom životu. Tko ne sjedi do nogu Isusovih, tko ne traži nadahnuća u tišini i kontemplaciji, taj će jedva što vrijednog moći dati ljudima. Dat će im ono što ima: svoje planove i želje, obično rođene iz nemira srca i iz neprosvijećenog duha, koji često završavaju u nesreći za pojedince i za društvo. Dvadeseto stoljeće je puno zastrašujućih primjera ove vrste.

Kršćanski vjernik dobro poznaje svoju zadaću u svijetu. On otvorenim očima promatra kretanje društvenog života; zapaža znakove vremena, traži na njih odgovore iz svjetla svoje vjere. On ne stoji po strani nego zahvaća u društvena zbivanja, zalaže se za poštenu politiku, za učinkovito gospodarstvo, za istinoljubivu znanost. Sve ovo spada u njegovo poslanje, u ozbiljnost njegove kršćanske egzistencije. Sva ova djelatnost je zapravo posljedica njegova života s Kristom. Stoga katolik neće ni jednog časa zaboraviti istinu svoje vjere da kroz svoju djelatnost sudjeluje na posvećenju svijeta, na proslavi Boga, na stvaranju okvira za vječni spas ljudi. Kod toga će imati pred očima još jednu temeljnu istinu katoličke vjere: da je svako čovjekovo djelovanje ugroženo snagom grijeha. Realizam stoga traži da računamo s izvorom zla, a to je Sotona.

Ove dvije istine naše vjere – ugroženost čovjeka grijehom radi pale ljudske naravi, i neprestana prisutnost Sotone kao izvora zla i napasti u povijesti čovječanstva – opravdavaju da imamo kritičku distanciju prema svakom ljudskom pothvatu i prema cjelokupnoj postojećoj civilizaciji. Iz perspektive ovih dviju istina može podanašnjenje Crkve i pastorala značiti samo jedno: pojačati kritičku svijest prema današnjem društvu; biti spreman, ako treba, opirati se načinu života današnjeg čovjeka i planovima vodeće političke i kulturalne elite u svijetu i u našoj domovini na području gospodarstva i znanosti; biti spreman postati sablazan današnjem racionalističkom čovjeku, nasljedujući Krista i živeći po normama kršćanskog morala.

DR. JOSIP SABOL

»MOLITVENA ZAJEDNICA BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA«

*Već treću godinu djeluje »**Molitvena zajednica blaženog Alojzija Stepinca**«. Do sada se u zajednicu uključilo oko 3.500 molitelja, koji žele ponajprije molitvom, praćenom savjesnim kršćanskim životom, pridonijeti vlastitoj osobnoj duhovnoj formaciji, a time duhovnoj i moralnoj obnovi Crkve u Hrvata i samog hrvatskog naroda, na temeljima 14-stoljetne katoličke baštine.*

Tko može postati i što čini član molitvene zajednice »Blaženi Alojzije Stepinac?«

Svaki se kršćanin može uključiti u Zajednicu »BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC«, koja promiče molitveni život, duhovne vrijednosti, i širi Kristovu ljubav u sva područja javnoga života, kako je to činio i bl. Alojzije.

Prijavnica se može naručiti na sljedećoj adresi:
Zajednica štovatelja
BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC
10000 Zagreb, Kaptol, 31
tel. (01) 481-1781; 468-0426;
fax.: (01) 468-0722

Svaki štovatelj Blaženog Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu moli:

- za čast i proslavu Isusa Krista i Katoličke crkve

- za čvrstoću osobne vjere i vjernosti Isusu Kristu i Crkvi

- za svoje osobne nakane i potrebe

- za domovinu Hrvatsku i svakog čovjeka

- za očitovanje i potvrdu svetosti bl. Alojzija Stepinca u postupku njegove Kauze za proglašenje svetim

Uz molitvu svaki štovatelj bl. Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu Zajednicu svojim radom nastoji:

- savjesno obavljati svoje svakidašnje obveze

- svjedočiti kršćanske istine u privatnom i javnom životu

- surađivati s Postulaturom u promicanju Blaženikova glasa svetosti

- sudjelovati svakog 10. u mjesecu u slavlju sv. Mise ili molitvenom sastanku

- darom i žrtvom pridonositi za uspješan dovršetak postupka za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca

- S vjerom u Općinstvo svetih, za potrebe svoje i braće ljudi, osobito za ozdravljenje bolesnih i obraćenje nevjernika, moli zagovor bl. Alojzija Stepinca, biskupa i mučenika s nakanom što skorijeg njegova proglašenja svetim.

Euharistijsko slavlje u župnoj crkvi u Jastrebarskom 11. studenoga 2002. prigodom blagoslova zastave Molitvene zajednice Bl. A. Stepinac

MOLITVENA ZAJEDNICA U CIRKOVLJANU

U crkvi sv. Lovre mučenika, u Cirkovljanu, u župi Prelog, utemeljena je u ponedjeljak 4. studenoga 2002. »Molitvena zajednica bl. Alojzije Stepinac«. Ta zajednica broji preko 80 župljana. U euharistijskom slavlju, koje je predvodio i propovijedao postulator dr. Juraj Batelja, a suslavili su preč. Antun Hoblaj, preloški župnik i preč. Stjepan Najman, duhovnik u Dječačkom sjemeništu u Zagrebu, sudjelovao je velik broj vjernika iz Cirkovljana, osobito školske djece, te vjernika iz Preloga.

Nakon uvodnih pobožnosti, a prije samog euharistijskog slavlja, postulatora je pozdravila gospođa Marija Krušelj, apostol molitvenog i liturgijskog života u Cirkovljanu. U svom je govoru obznanila i dragocjeno svjedočanstvo o Blaženiku:

Lijep pozdrav u Isusu i Mariji! Čestitam Vam na ideji, da se osnuje Zajednica štovatelja »Blaženi Alojzije Stepinac«, kojoj je svrha, da se iskrenom molitvom i kršćanskim življenjem obratimo Ocu nebeskomu, da se što prije završi kan. proces i proglasi »SVETIM« naš dragi blaženik Alojzije Stepinac. Premda smo mnogi još prije molili na tu nakanu, pogotovo mi stariji, koji smo ga dobro poznavali. Koji smo s njime (ako smijem reći) proživjeli njegovu agoniju počevši od 18. rujna 1946. god. kad su Titovi drugovi rano ujutro, dok se spremao za misu, došli po njega. Mirno je rekao: »Evo idem!« Koliko se dalo u ondašnjim prilikama, pratili smo proces suđenja bl. Alojzija Stepinca. I napokon, kobni 11. listopada donio je prežalosnu presudu. Nadbiskup A. Stepinac je osuđen i odveden u zatvor u Lepoglavu. Koji smo poznavali bl. Alojzija Stepinca, duboko potreseni, od srca smo vapili Gospodinu,

da ovo »nevino janje« poštedi. No, dragi Bog je imao druge račune. Žrtva je pala na nas, za vašu vjeru, za hrvatski narod.

Tako nam je naš Blaženik dao primjer da životom svjedočimo svoju vjeru. Da znamo ljubiti i neprijatelje poput njega. Da znamo biti ljudi, ne samo dok nam pliešću, već i kad nam gaze naše dostojanstvo.

Molimo Gospodina, da bl. Alojzije Stepinac bude što prije proglašen svetim. A bl. Stepinca molimo za zagovor kod dragog Boga. Da nam isprosi milost ustrajnosti u dobru. Da budemo čvrsti i nepokolebljivi u vjeri. Da poput njega budemo spremni dati sve, pa i sam život za Boga, za brata bližnjega i za dobro naše Domovine.

MOLITVENA ZAJEDNICA U ŽUPI GUNJA

Molitvena zajednica bl. Alojzija Stepinca djeluje i u župi sv. Jakova u Gunji, u koju sam došao za Veliku Gospu o. g. Nakon pribavljenih nekih materijala od Vas započeli smo 10. listopada 2002. god. sa slavljenjem zavjetne mise u čast Blaženika. Budući je listopad, bilo je mnogo vjernika – odraslih i školske djece. Vjernike sam prije već poticao, pa napose na taj dan, na štovanje dragog nam Blaženika. U crkvi smo izložili, kako to činimo sada svakog 10. u mjesecu, Stepinčevu sliku pred kojom se vjernici mogu moliti, razmišljamo o karakteristikama njegove osobnosti i duhovnosti... Spomenuli smo se 10. studenog i 10. prosinca također našeg Blaženika. Njemu kao župnik, u zajedništvu sa svojim župljanima, povjeravam tolike naše nakane, a jedna je i dovršenje nove župne crkve, daljnji rast župnoga zajedništva... Ovom prilikom opetovano ističem molbu Postulaturi da nam tom prilikom daruje dio Blaženikovih relikvija, kako bismo ih položili u ovoga ljeta postavljeni novi mramorni oltar kada bude bila posveta crkve, po njezinu dovršetku. Planiram da jedan od vitraja ili slika u crkvi bude Blaženikova. Sve ovo bit će dobra duhovna priprema za svojevrsni »dolazak« Blaženika među nas i »počivanju« njegovih relikvija među nama. Sa školskom djecom planiram na kraju »veliko« vjeronaučno putovanje u Krašić i Zagreb, te upoznavanje s likom Blaženika u lipnju 2003.

Prije toga, s odraslim vjernicima – napose štovateljima – planiram hodočašće u Osijek, u župnu crkvu Preslavnog Imena Marijina, gdje se Blaženik posebno časti u našoj Biskupiji (10. veljače 2003.). To su samo neki naši planovi u tom smjeru. Najvažnije je od svega nasljedovanje Isusa Krista duhom Blaženika, molitva njemu i promicanje njegove časti. Ovom prilikom Vam šaljem, vjerujem, »prvi dio« pristupnica vjernika u Zajednicu štovatelja. Kada ih upišete, molio bih da meni pošaljete popis radi znanja i ravnanja. Prije prijave je bio ponuđen vjernicima »program« Zajednice (iz časopisa »Blaženi Alojzije Stepinac«), te su s temeljnim upoznati. Dalje ćemo ići korak po korak, vjernici i ja. Očekujemo Vašu suradnju i pomoć! Čestitajući Vam skore božićne blagdane i moleći obilje blagoslova i Blaženikova posredovanja za sve nas, iskreno Vas pozdravlja

Ivan Lenić, župnik

Molitvena zajednica u Ferdinandovcu

U župi sv. Ferdinanda u Ferdinandovcu, maloj podravskoj župi u blizini Đurđevca, 10. veljače 2002., na poticaj župnika Siniše Dudašeka, osnovana je Molitvena zajednica bl. Alojzija Stepinca, koja trenutno broji 67 upisanih članova. Prva je to zajednica ovakvog karaktera u povijesti ove župe, koja počinje 1884. godine. Zanimljivo je da većinu članova sačinjavaju mladi ove župe, koji su angažirani u svim segmentima rada u župi, a najviše u liturgiji i karitativnoj djelatnosti.

Novopridruženi članovi molitvene zajednice u Jastrebarskom na dan posvete zastave Molitvene zajednice u župnoj crkvi crkve sv. Nikole, 11. studenoga 2002.

BLAGOSLOV ZASTAVE ZA MOLITVENU ZAJEDNICU U MARIJI BISTRICI

Dana 3. listopada 2002., na spomendan proglašenja blaženim našega Alojzija Stepinca, u Mariji Bistrici je, u prigodi svečanoga misnoga slavlja, obavljen blagoslov zastave »Molitvena zajednica blaženi Alojzije Stepinac« župe BDM., Marija Bistrica.

Zastavu je izradila gospođa dr. sci. Mira Grdiša, koja radi na Institutu »Ruđer Bošković« u Zagrebu. Ona je rodom iz Cvetkovića, župa Jastrebarsko. Ta je zastava njezin dar blaž. Alojziju Stepincu, kao zahvala za uslišanje, svetištu BDM i moliteljima molitvene zajednice.

Pod tom zastavom ćemo se skupljati kao molitvena zajednica, nositi je na naša hodočašća i poticati druge vjernike da se uključe u molitvenu zajednicu »blaženi Alojzije Stepinac«, za duhovno dobro hrvatskoga naroda.

Obred blagoslova zastave i svetu misu je predvodio bistrički župnik mons. Lovro Cindori, a u koncelebraciju su sudjelovali svećenici: preč. Slavko Gabud, vlč. Stjepan Čukman, naš misionar u Francuskoj, vlč. Ivan Mikec, župnik župe Laz.

Molimo da Majka Božja Bistrička ostane zaštitnica vjerničkoga naroda, a blaženi Alojzije kardinal Stepinac trajno nadahnuće duhovne obnove i vjernosti svetoj Crkvi i Domovini Hrvatskoj.

IZVJEŠĆE O BROJU I RASPROSTRANJENOSTI »MOLITVENE ZAJEDNICE BL. A. STEPINAC«

O broju i mjestima gdje se ukorijenilo štovanje blaženoga Alojzija, pisali smo u nekoliko brojeva Glasnika. Sada samo o novoosnovanim zajednicama. Ovdje će biti nabrojene one brojnije, i koje su utemeljene u proteklој godini. Najprije one koje su utemeljene na želju i zaslugom župnika: Prelog, Ferdinandovac, Gunja, Sv. Mihovil-Dubrava, Dol na Hvaru, Domaslovac.

U Otočcu, Zajednicu su potaknule i podržavaju ss. Srca Isusova, koje od ove godine djeluju u župi.

Župa Gornja Stubica pristupila je zalaganjem bogoslova rodom iz te župe.

U Bosni i Hercegovini također ima više mjesta sa brojnijim članstvom. To su također potaknuli župnici i časne sestre (Banja Luka, Zovik, Par selo).

Župnici koji su potaknuli osnivanje Zajednica također su predvoditelji molitvenih skupova i inicijatori djelovanja.

Ima i primjera da molitelji potiču župnika na zauzetije djelovanje u duhu kardinala Stepinca. Ovo nikako ne treba shvatiti kao zamjerku na župnike, nego kao pohvalu moliteljima. Upravo se to očekuje, da vjernici okupljeni u duhu bl. Alojzija budu podupiratelji i pomoćnici najprije svom župniku, jer je apostolat molitve u biti pastoralnog rada, i njegovo djelovanje pomaže duhovnoj izgradnji i jačanju župnog zajedništva.

s. M. G. Kovačić

»Svršeno je!« Nitko nije slutio što se krije iza vedrog lica preminuloga Nadbiskupa. Nažalost, njegovo tijelo nije bilo balzamirano, kako je Nadbiskupija tražila i vlast obećala izvršiti

SPALJENO

Na rasudbenom stolu ostaci tvoji zemni
i zebnja davnih dneva u prisojima uma;
na rasudbenom stolu – ostaci, što bi drugo,
to hrvatska je sudba od nje te neću branit.

Ja čuvam tvoje pravo i ljubav od sna tvrđu
u srži Velebita gdje rasporen trbuh spi;
to klisura je sveta u kojoj zvijezda kuje
Kristovu i našu muku, oklop za Kralja tri.

Zamotaj svoje srce u plahtu od snijega
bjelju i odnesi kamo odnijeti ga moraš;
u klijetku Velebita pod ošit, liskun-krin,
nek molitvu otkuca svetu i hrvatskog sanka brid.

Na rubu porezat će vene i kožu tvrdu
dušman. Tvoje srce izbodeno, srce od srca
veće, vuci hudi odniješe da zatru mu trag.
Ne znaju jadni da srce je tvoje u mnozima

i udara snagom mora a ne tiskom vala jedinoga
što priši o čelo hrid. Gospodin mi je svjedokom
goruće ljubavi za tužan narod moj. I pepeo srca
što spaliste ga – ja spalih. Oslobođene česti

Hrvatskom užganom lijeću i dosižu kutka tri.
Pomiješane s prašinom i prahom zemlje dotiču
svaki prag. Množi se poput roja i širi poput plime ljubavi
moje znak. Obdukcijom ne zatru ljubav, ona je sunca slap.

Jedna je ljubav moćnija od tisuću mržnji
i bilijuna zla. U prašna me zrnca razbiste,
no razdijeliste time poruku – kao kruhove ustima,
ribu i vino iz Kane Galilejske. Opisujem znakom

BLAŽENIK - HODOČASNIK U MARIJU BISTRICU 1935.

Fotografija objavljena na posljednoj stranici omota zadnjeg broja Glasnika naišla je na velik odjek kod njegovih čitatelja. Iz poštovanja prema Blaženiku, pravom hodočasniku u ovo hrvatsko nacionalno marijansko svetište, donosimo dva priloga čitatelja (skraćeni tekst Ljubomira Kuljaka, knjižničara i arhivista u župi M. Bistrica i mg. Damira Bobovca, arhivista Varaždinske biskupije), te propovijed koju je Blaženik izgovorio, 7. srpnja 1935., prigodom krunjenja čudotvornog kipa Majke Božje Bistričke, zlatnim krunama po uzoru na krune hrvatskih kraljeva, a bile su dar cijelog naroda. Proslavljala se time 250. obljetnica našašća Marijina kipa.

SRCE

čitave domaje krug i sunce se ogiba o moje
česti, malecne, nevažne. Pod prismotrom one gore
sve jačim plamenom i uzalud krvniku trud.
Zauzvrat darovat ću ljubav plamenu svima

nek očisti ih i sažme u luč. Sav kal i stid.
Pred Božjim veličjem prostrt za sve molim mir
i dobru kob za kraj. Tko spaljuje srca taj ne zna
ljubav i tužan mu zemni je prah. Jato mu

anđela bilo na pomoć a Hrvatskoj zlatni ljubavi
prah u miraz ostavljam. Što drugo da joj dam?
Zbog nje sam trpio vaj i radošću/dobrotom uzvraćam
dosežuć božanski stan. Gospode, tu sam, tvoj sluga mal,

ništavni, koji se drznu biti Lav u nevrijeme.
Razumi, ranjeni Isuse, naroda hrvatskog bol
i sotonske beštije što sumporni raspiruju soj.
Posveti, Bože, moga puka muku i strah

i daj mu hrabrost, pouzdanje i vjeru
da s njim si u najcrnji mrak. Milostiv mu budi,
učini ga svetim ako je patnja njegov kraj.
Obuci ga u prebijelu vječnost, sklopi mu oči

i budi mu više no Bog. Budi mu otac i sin,
pokrij zemnom ga ljubavlju, milosnim morjem
dopremi, svijetlom prenesi lađom, do utona u san.

New Delhi, svibnja 1995. Drago Štambuk

(Pjesma je proizašla iz suočenja s dotad mi nepoznatom činjenicom, da je poslije obdukcije Kardinalovoga mrtvog tijela njegovo iščupano srce spaljeno, kako bi se ljubavi tronu zatro svaki trag.)

Katolički list je u br. 28. (11. srpnja 1935.) o tome donio sljedeće izvješće: »Brojniji nego ikada bili su na ovom zagrebačkom hodočašću pješaci, predvođeni po preuzv. g. nadbiskupu koadjutoru dru A. Stepincu, koji je s najvećom grupom pošao preko Sljemena na Bistricu. Brojna su bila hodočašća i ostalih gradova, Koprivnice, Siska, Krapine, Sunje, Duge Rese, bližeg i daljeg Zagorja, Podravine, Međimurja, Posavine, Slavonije, Like. Bilo je hodočasnika iz Bosne i Dalmacije.«

Slika je snimljena 7. srpnja 1935. godine na Bistričkom trgu (placu), koji se danas zove Trg Svetog oca Ivana Pavla II.

Na snimci se nalaze u prvom planu (s lijeva na desno) naši biskupi: Dr. Antun BAUER, nadbiskup zagrebački, dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup koadjutor, dr. Dionizije Njaradi, biskup križevački te dr. Jeronim Mileta, biskup šibenski i apost. administrator zadarski.

U pozadini snimke je mnoštvo hodočasnika, koji su se slili na proslavu.

Ovoj jubilejskoj krunidbi Marijina kipa prisustvovalo je 77 svećenika: Petar Kovačić, kpl. (Zagreb), Martin Mihoković (Zagreb), o. Ladislav, kap. (Zagreb), o. Flodin, D.I. (Zagreb), o. Ciprijan Vupora, franj. (Zagreb), Jakob Novosel (Đurđevac), Kociper, kpl. (Zagreb), o. Vinko, franj. (Zagreb), Nikola Sertić, kpl. (Križevci), V. Cecelja, kpl. (Bedenica), P. Mušak, kateh. (Zagreb), Perhač (Kratečko), o. Dinko, franj. (Zagreb), fra Rafael, franj. (Zagreb), Mijo Jurić (Kloštar), Stjepan Pavunić (Koprivnica), F. Rihar, kpl. (Kašina), Martin Stupnik (Oriovac), Mil. Juranić (Zagreb), Karlo Ivančić (Zagreb), A. Dušić, žpk. (Bosiljevo), Jos. Vinceus (Zagreb), Vugić, žpk. (Krapinske Toplice), Hranilović (Krapina), dr. Dukić, žpk. (Šestine), dr. Mil. Beluhan (Zagreb), Blaževac (Zagreb), Gašpert, kpl. (Zagreb), Jagodar (Zagreb), o. Ambroz (Zagreb), o. Vjenceslav (Zagreb), Maglica (Zagreb), Ante Jagić (Zagreb), Cecić, sal. (Zagreb), Pučko, sal. (Zagreb), Cvekan (Zagreb), o. Jordan, dom. (Zagreb), Ante Vlaković (Zagreb), Ferdo Krčmar, žpk. (Lepoglava), o. Fazinić, dom. (Zagreb), G. Baić, žpk. (Rečica), Stjepan Kucmanić, žpk. (Kamensko), dr. Josip Hulenić, žpk. (Sisak), G. Ležić, žpk. (Hrnetić), Bazijanec, kpl. (Sisak), G. Možar, žpk. (Štrigovica), Mokrović, žpk. (Stenjevec), dr. N. Kolarek (Zagreb), o. Klaudije Crnčec (Klanjec), Mirko Kovačec (Vrapče), Nikola Galović (Samobor), Mijo Nejak (Hrašćina), dr. Trbuha (Zagreb), Jos. Valjak (Križevci), Kreš. Pećnjak (Zagreb), Fran Škrinjar (Zabok), Vinko Juranić (Gundin-

Nadbiskup Stepinac u molitvi pred prvom postajom križnoga puta u Mariji Bistrici

ci), o. Slovina (Zagreb), Rudolf Čičko, bogl. (Donja Stubica), Đuro Baloković (Donja Stubica), Ivo Barčanec (Peteranec), Don Frano Grandov (Šibenik), M. Račić (Kraljev Vrh), M. Gecina (Pušća), K. Vučak (Moravče), Vjek. Gortan (Leskovac), Ivan Perovšek, sal. (Zagreb), Franjo Fučko (Zagreb), dr. Ritig, žpk. (Zagreb), dr. Lončarić (Zagreb), tajnik preuzv. Milete (Šibenik), dr. Kamilo Dočkal (Zagreb), pomoćnik preuzv. Njaradija (Križevci), dr. M. Dovranić, žpk. (Donja Stubica), Ivan Knez, kpl. (Donja Stubica), I. Demšić (Mače), Orlić, žpk. (Sunja), Topolčić, žpk. (Sv. Nedjelja).

Lj. Kuljak

Spomensličica s krunjenja kipa Majke Božje Bistričke i Djeteta Isusa krunom u stilu hrvatskih kraljeva u Mariji Bistrici, 7. srpnja 1935.

JUBILEJSKO SLAVLJE U MARIJI BISTRICI 1935.

Na zadnjoj stranici prošlog broja Glasnika postulator i njegov urednik mons. Batelja objavio je jednu staru fotografiju uputivši poziv čitateljima koji eventualno nešto znaju o toj fotografiji, da mu pomognu odgonetnuti gdje je i kada snimljena.Uzimajući u obzir osobe i prostor koji se prepoznaju na toj fotografiji, bez ikakve je dvojbe moguće ustvrditi da je ona snimljena 7. srpnja 1935. u Mariji Bistrici.

Budući da se 1934. navršilo 250 godina od ponovnog našašća i izlaganja štovanju kipa Majke Božje Bistričke, odlučeno je da se taj jubilej što svečanije proslavi, pa je u tu svrhu ustanovljen i posebni odbor. Glavna točka u programu što ga je odbor sastavio trebalo je biti krunjenje kipa Majke Božje i Djeteta Isusa novim krunama, zakazano za 7. srpnja 1935., tj. za zagrebačko zavjetno hodočašće na Mariju Bistricu. Upućen je poziv svim vjernicima grada Zagreba i Zagrebačke nadbiskupije da šalju dobrovoljne priloge za izradu jubilarnih kruna, čega je nacrt bio povjeren č. s. milosrdnici Anđelini Široki, profesorici na preparandiji čč. ss. milosrdnica u Zagrebu. Kao predložak za nacrt poslužila je hrvatska kraljevska kruna iz X. stoljeća, prikazana na poznatoj splitskoj krstionici. Mnogobrojnim darovateljima za krune pridružio se i predsjednik HSS-a, te tadašnji općepriznati vođa hrvatskoga naroda Vladko Maček, koji je iz ostavštine svoje pokojne majke darovao briljantni prsten i naušnice, a cjelokupni trošak izradbe, koja je bila povjerena zagrebačkom zlataru Vlatku Mesiću, podmirila je zagrebačka općina. Kao svoj posebni jubilejski zavjetni dar svetištu Zagrepčani su dali napraviti i srebrni pozlaćeni kalež, koji se prema njihovoj nakani trebao upotrebljavati svake godine kod sv. mise prigodom zagrebačkog proštenja.

Župnik zagrebačke župe sv. Marka mons. Rittig priredio je i prigodnu spomen-knjižicu, Jubilejska kruna Majke Božje Bistričke, koja je trebala poslužiti kao neka vrst povijesno-liturgijskog vodiča za to slavlje.

U subotu, 6. srpnja, krenulo je iz Zagreba pješice prema Mariji Bistrici više tisuća hodočasnika, podijeljenih u tri skupine. Prva skupina, predvođena nadbiskupom koadjutorom Stepincem, krenula je u 3 sata i 45 minuta od crkve sv. Marka preko Sljemena, gdje im je u kapelici Majke Božje Kraljice Hrvata nadbiskup koadjutor služio sv. misu. Druga skupina krenula je također od sv. Marka i to u 4 sata, a uputila se preko Gračana pod vodstvom najstarijeg zagrebačkog hodočasnika Armana, koji je tada imao 75 godina, a po 57. put je hodočastio pješice na Mariju Bistricu. Treća skupina krenula je iz župe sv. Petra pod vodstvom dominikanaca, koji su imali veliku grupu kruničara. Sve tri skupine sastale su se kod Laza, odakle su, nakon kraćeg odmora, u 16 sati svi zajedno krenuli prema Bistrici, kamo su stigli poslije 17 sati, kada se na njih oborio jak pljusak. Po dolasku u bistričku baziliku, nadbiskup koadjutor je vodio euharistijski blagoslov.

Istog je popodneva u 17 sati i 45 minuta u Bistricu autom stigao i nadbiskup Bauer, koji je tamo već zatekao križevačkog vladiku Dionizija Njaradija i šibenskog biskupa Jeronima Miletu. Križevački je vladika navečer u 20 sati i 30 minuta predvodio pokorničku procesiju sa svijećama, u kojoj je sudjelovalo oko 8000 vjernika, a nakon procesije bio je euharistijski blagoslov, za vrijeme kojega je vladika održao propovijed.

U nedjelju, 7. srpnja, u 8 sati ujutro nadbiskup Bauer služio je svetu misu za kruničare, koje su vodili oo. dominikanci, a

prije toga je blagoslovio zlatnu krunicu, zajednički dar kruničarskih društava Majci Božjoj Bistričkoj.

Središnji događaj bio je planiran za 10 sati na središnjem bistričkom trgu, na kojemu se skupilo oko 30000 vjernika. Pune su bile i prilazne ceste, natrpani prozori i balkoni, a ljudi je bilo i po krovovima kuća. Osim redovnih, zagrebačke je hodočasnike toga dana dovezlo šest izvanrednih vlakova, a druga dva vlaka dovezla su vjernike iz drugih krajeva. Bile su zapažene hodočasničke skupine iz čitavog Hrvatskog Zagorja, zatim iz Duge Rese, Slavonskog Broda, Siska, Varaždina, Koprivnice, Karlovca, Krapine, Sunje, iz Međimurja, Podravine, Posavine, Slavonije, Like. Bilo je čak i hodočasnika iz Bosne i Dalmacije. Premda je sve do 9 sati padala kiša, trg je bio tako ispunjen, da su redari jedva napravili mjesta za procesiju, koja se od crkve kretala prema visokom podiju na trgu, a na njemu je pod iskićenom sjenicom bio podignut oltar i propovjedaonica. U procesiji su iza križa išla djeca u bjelini iz zagrebačke župe sv. Marka, zatim djevojčice koje su nosile likove Majke Božje, zavjetne svijeće grada Zagreba, zlatni zavjetni kalež zagrebačkih hodočasnika, te veliku i malu krunu, zavjetni dar cijeloga naroda. Na čelu klera išao je bistrički župnik Seigerschmied, a iza njega kapelani, župnici, dekani, križevački biskup Njaradi, šibenski biskup Mileta, nadbiskup koadjutor Stepinac i nadbiskup i metropolit zagrebački Bauer. Iza njih su stupali zagrebački gradonačelnik Erber, dogradonačelnik Kaufmann, gradski tajnik Majer, 19 gradskih zastupnika i više činovnika. Čini se da je naša fotografija nastala negdje u trenutku kada su se biskupi približavali tribini. Popevši se na tribinu nadbiskup Bauer je izrekao blagoslovnu molitvu, te poškropio i okadio jubilejske krune. Nakon pjevanja antifone Kraljice neba pristupilo se krunjenju, najprije lika Djeteta Isusa, a onda lika Marijina. Stavljajući krunu na glavu Djetetu Isusu Nadbiskup je govorio slijedeće riječi: »Kako naše ruke krune Tebe na zemlji, tako se i ti dostoj nas okruniti slavom i čašću na nebesima!» Liku Marijinu je stavio krunu na glavu uz riječi: »Kako naše ruke krune Tebe na zemlji, tako se Isus, Sin Tvoj, dostojao nas okruniti slavom i čašću na nebesima!» Nakon toga otpjevana je pjesma Tebe Boga hvalimo s pripadnom molitvom, i time je blagoslov završen.

U 10h i 30 min popeo se na propovjedaonicu nadbiskup koadjutor. Hrvatska straža izvješćuje da »nepregledna masa vjernika nije mogla odoljeti, a da ga ne pozdravi pljeskom». Davši mnoštvu znak rukom da se smiri, održao je zanosnu propovijed, »koja je saslušana s najvećom pažnjom«. U 11 sati odslužio je nadbiskup koadjutor svečanu pontifikalnu sv. misu, pod kojom je Oratorijski zbor sv. Marka pjevao Kuklinu Staroslavensku misu, a na prikazanje Matzovu Bistričku himnu. Poslije sv. mise procesija se vratila do crkve, dok je čudotvorni Marijin kip ostao na oltaru, usred vjerničkoga puka. U 13 sati zagrebačka gradska općina priredila je banket u restauraciji Hudek na kojem su sudjelovali biskupi, svećenici, gradonačenik s gradskim vijećnicima i drugi uzvanici. Padale su mnoge zdravice, od kojih su neke bile upućene izričito nadbiskupu koadjutoru. Zahvaljujući, Nadbiskup je izrazio želju da proslava bude početak novoga i dubljega duševnoga preporoda.

U 16 sati na trgu je održao propovijed Ivan Gašpert, a zatim je čudotvorni kip procesijom po mjestu vraćen u crkvu, gdje je nadbiskup koadjutor održao zaključni blagoslov. Tim je činom zaključena jubilejska proslava, pa su se hodočasnici počeli razilaziti.

Zagrebački hodočasnici pješaci krenuli su natrag za Zagreb sutradan u ponedjeljak, nakon sv. mise u 5 sati ujutro, a išli su starim hodočasničkim putem pokraj kapele Majke Božje Snježne, te dalje preko Markuševca, Štefanovca i Maksimira. U Maksimiru su im se počeli pridruživati i drugi Zagrepčani, a kod župne crkve sv. Petra u 19 sati povorku je dočekalo gradsko zastupstvo na čelu s dogradonačelnikom Kaufmannom, pojedina katolička i građanska društva, glazbe i hodočasnici koji su se dan prije vratili iz Bistrice. Procesiju, koja je išla Vlaškom, Draškovićevom i Jurišićevom ulicom, pa preko Jelačićeva trga ulicom Pavla Radića, Habdelića i Vitezovića na trg Stjepana Radića, vodio je nadbiskup koadjutor, a uz njega je bio i šibenski biskup Mileta. Građanstvo koje je stajalo u špaliru oduševljeno je pljeskalo povorci, a s posebnim je oduševljenjem, poklicima i pljeskom bio pozdravljan nadbiskup koadjutor. Na trgu Stjepana Radića, koji se čitav jedan sat punio mnoštvom što je dolazilo u procesiji, u južnom portalu crkve sv. Marka bio je podignut oltar, a pokraj njega propovjedaonica, na koju se nešto prije 21 sat popeo kanonik mons. Ferdo Rožić. Nakon njegove propovijedi, koja je često bila prekidana pljeskom, nadbiskup koadjutor je podijelio blagoslov s Presvetim. Hodočašće je zaključeno pjevanjem zahvalnice Tebe Boga hvalimo i marijanske pjesme Zdravo Djevo.

Ovaj kratki prikaz jubilejske proslave Majke Božje Bistričke, sastavljen prema onodobnim novinskim izvještajima, možda može poslužiti kao prilog poznavanju povijesne pozadine za našu fotografiju. To mu je i bila jedina nakana.

D. Bobovec

Svaki dopis na Postulaturu blaženog Alojzija Stepinca, kojim se priopćuje primljeno uslišanje ili uspomena, neka bude potpisan te obilježen nadnevkom i mjestom pisanja. Anonimna pisma se arhiviraju. Vjernici koji žele ostati anonimni, neka to napomenu u dopisu.

Nadbiskup u pohodu novootvorenom Karmelu u Brezovici, 1944.

OPRAVDANA JE VJERA NAŠEGA PUKA U POMOĆ MAJKE BOŽJE

(PROPOVIJED NA HODOČAŠĆU U M. BISTRICU, 7. SRPNJA 1935.)

Stari pomorci, da im lađa za vrijeme bure ne bude igračka valova, nastojali su, da što prije nađu čvrsto tlo i bace sidro, koje će lađu držati na mjestu. Svaki nas pojedinac putnik je na moru ovoga života, koji plovi usred raznih bura i oluja. I cijeli narod hrvatski jedan je takav putnik, koji već 13 stotina godina plovi pučinom života u ovoj svojoj današnjoj lijepoj domovini, koju mu je podarila ruka Božja. I taj si je narod kao mudri pomorac našao također jedno čvrsto tlo, gdje je bacio sidro svog ufanja i nade da ne potone u teškim časovima života, a to je Majka Božja bl. Djevica Marija.

O toj dubokoj vjeri našega puka, da mu je Marija najbolja zaštitnica u životu i u smrti, svjedoče nebrojene crkve Njoj posvećene po našim brežuljcima i planinama, otocima i dolinama. O toj dubokoj vjeri našega puka svjedoče nebrojeni oltari Njoj posvećeni gotovo u svim crkvama, svjedoče nebrojeni kipovi Njoj na čast podignuti na raskršćima naših puteva i cesta. Svjedoče nebrojene slike Njezine, koje rese i najsiromašnije potleušice naše, kao i najbogatije palače.

Tu vjeru djedova i otaca naših došli smo i mi da zasvjedočimo i da zapečatimo ovom jubilarnom procesijom grada Zagreba i hrvatskog naroda.

Krivovjerci raznih boja predbacuju nam, da je uzaludno i besmisleno zazivati Mariju, jer je Bog samo jedan, a mi pravimo iz Marije božanstvo.

Pitamo Vas, braćo, zar se je varalo svekoliko katoličko kršćanstvo kroz 1900 godina, kad je tako iskreno štovalo Mariju i zazivalo je u pomoć? Zar se je varao i narod naš kroz 1300 godina zazivajući Mariju u svim zgodama i nezgodama života? Zar je šačica raznih krivovjeraca koji su nikli pred par decenija ili najviše par stotina godina u pravu, kad se blatom nabacuje na ono što je nama svima milo i drago, a to je pobožnost k Majci Božjoj? Mislim, da nitko od vas toga ne vjeruje i ne može vjerovati. Jer na što nas sam Spasitelj Bog Isus Krist upućuje, ne može biti zlo.

A zar nas ne upućuje sam Spasitelj: »Budite mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi.« (Mt 10, 16) A kada je, braćo, zmija bila mudrija negoli onda, kad je upropastila Adama? Znajući da ga sama nebi tako lako pridobila, poslužila se ženom – nesretnom pramajkom Evom. I kad je upropastila nju, bez muke je srušila i Adama. Pa i onaj mudri židov Mardokaj zar nam ne kazuje isto? Kad je narod židovski bio osuđen na propast po kralju perzijskom znao je Mardokaj, da sam ne može stupiti pred kralja ni moliti milost za narod. Zato se je poslužio ženom kraljicom Esterom (usp. Est 4-8, op. J.B.). Nju je poslao pred kralja i, kako svjedoči sv. Pismo, ublažila je srce kraljevo i spasila židovski narod od sigurne propasti. Pa i oni lukavi Filisteji, o kojima tako često govori sv. Pismo, upućuju nas na nešto slično. Znali su, da sami nikad neće svladati Samsona, najvećeg junaka izraelskog. I što nisu mogli sami, učinili su pomoću Dalile, koja je prevarila Samsona i predala ga u ruke Filistejima (usp. Suci 16, 4-22, op. J.B.).

Blaženik u molitvi pred kipom Majke Božje Bistričke na dan njezina krunjenja 7. srpnja 1935.

Pa i onaj glasoviti vojskovođa izraelski Joab upućuje na nešto slično. Ne mogavši na drugi način ublažiti srce kralja Davida, da opet primi buntovnog sina Apsaloma, poslužio se slabom ženom Tekuitom. I što nije mogao učiniti junački i hrabri vojskovođa sam, učinio je preko slabe, obične žene (usp. 2 Sam 14, 1-24). Opomena dakle Spasiteljeva, mnogi primjeri sv. Pisma a i zdrav razum, upućuju nas da se utječemo Mariji.

Ta kako bismo se mi bijednici, koji smo toliko griješili mišlju, riječju i činom i toliko puta i tako teško, kako bismo se usudili stupiti otvoreno pred vječnog, neizmjerno svetog Boga, ako ne bismo imali nikoga koji nas zagovara? A čiji zagovor može da bude jači, može da

bude moćniji nego li Marijin? Zagovor one, koja je Sinu Božjemu dala čovječje tijelo, čije je svete grudi sisao, iz kojih je svetih ruku primao hranu. Braćo, ima li koji čovjek zdrave pameti, koji bi se usudio prigovoriti, ako iskreno štujemo i djetinjskim pouzdanjem zazivamo Mariju?

Ali – kažu nam protivnici – kakvi su to štovatelji Marijini koji istodobno dok je časte kunu i psuju i podavaju se svakojakim grijesima? Zar nije bolje ako je uopće ne štujemo?

Moram priznati našim protivnicima, da imadu u mnogočem pravo što se ovoga tiče. Ali što ćete! Čim je novac skuplji, tim se radije falsificira. Tako je i vrag, koji je po riječima Spasiteljevim »lažac i ubojica ljudi od početka« (Iv 8, 44), falsificirao pobožnost k Majci Božjoj. Tu dakle moramo biti na oprezu, da ne bi i naša pobožnost k Mariji bila krivotvoreni novac, s kojim bi zlo prošli na nebeskoj mjenjačnici. Kao što si crnci prikazuju anđele crnima, tako i mnogi griješnici jer su crni u srcu, slikaju si pobožnost k Majci Božjoj crnu – to jest oni hodočaste, oni poste Njoj na čast, oni joj donose darove na oltar, ali istodobno i psuju i pijančuju i griješe proti zapovijedima Božjim.

Što ćemo dakle reći ovima? Hoćemo li im savjetovati da poslušaju protivnike i prestanu s postovima, hodočašćima, molitvama? Odgovaram – nipošto! Jer što je pobožnost? Nije ništa drugo negoli čvrsta i spremna volja činiti sve što časti Boga. Tako i pobožnost k Majci Božjoj – činiti spremno ono što ju časti. Zato hodočašća, postovi, darovi nisu sami po sebi pobožnost, nego su ili učinak pobožnosti ili sredstvo da se k pobožnosti dođe.

Koji je dakle u grijehu a ipak hodočasti, posti i moli samo zato da se riješi grijeha, jer hoće da iskreno časti Mariju, ne samo da ne čini ništa zla, nego ju neka još više časti, da mu što prije isprosi milost obraćenja. A oni opet koji hodočaste, poste, daruju možda zato, da će im Marija pomoći da mogu što dulje živjeti u grijehu, neka također ne prestaju častiti je na ovaj način, nego neka što prije mijenjaju svoju opaku i pokvarenu volju i mole bl. Djevicu, da ih učini dobrima i valjanima, jer se grijeh i Marija nikada ne mogu složiti, kao što se ne slažu vatra i led.

Evo braćo, kako je opravdana vjera našega puka u pomoć Marijinu, kako je opravdano štovanje Majke Božje u našemu puku, makar bio i griješan.

Zato se mi obraćamo k Njoj, svim srcem i svom dušom vapeći: »Pogledaj na nas milena Mati, svrni k sirotam pogled svoj zlatni!« Pogledaj na dječicu hrvatsku da ih nikada ne ofuri mraz grijeha i opačine! Pogledaj na hrvatske mladiće i djevojke, da ostanu vazda čisti i pobožni! Pogledaj na hrvatske muževe i žene, da čuvaju neokaljanu bračnu vjernost i čuvaju se odurnih opačina, koje skvrne svetost bračnoga života! Pogledaj na hrvatske starce i starice, da im milostivi Bog po Tvom zagovoru olakša jade starosti, oprosti grijehe i pripremi sretnu vječnost!

Mi pak sa svoje strane obećajemo svi, da ćemo Ti ostati vjerni i iskreni štovatelji! Vjerni dok budu žuborili potočići naši, šumile rijeke naše, dok se bude pjenilo sinje more naše. Vjerni dok se budu zelenile livade naše, dok se budu zlatile njive naše, dok se budu sjenile tamne šume naše, dok bude mirisalo cvijeće domovine naše!

Završujemo s pjesnikom našim moleći Te iz dubine srca:

Dobra nam navek ostani,
isprosi nam pri Sinu,
da od svakog zla obrani
nas i domovinu. – Amen!

Alojzije STEPINAC,
nadbiskup zagrebački,
Propovijedi, poruke, govori
1934.-1940.,
izd. Postulatura bl. Alojzija Stepinca,
Zagreb, 2000.

DAROVI ZA POKRIĆE TROŠKOVA U POSTUPKU PROGLAŠENJA SVETIM BL. ALOJZIJA STEPINCA

Nakon objavljivanja zadnjeg broja Glasnika, svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji:

Ozana CRNOGORAC – Biograd; Mons. Velimir ČAPEK – Rim; Emilija MAJIĆ – Metković; Bojka M. – Zagreb; Katarina KEČKEŠ – Zagreb; Marija VOGRIN – Virje (zavjetni dar); Ružica JUNEK – Zagreb; N. N. – Zagreb; s. Leopoldina IVASIĆ – iz Družbe Služavki Maloga Isusa; s. Julijana TORBARAC – iz Družbe Služavki Maloga Isusa; Ružica KOMADINA; Kaja ŠPOLJARIĆ; Francek BREBRIĆ – Krašić; Mara CELIĆ – 200 kn; Pjevači područnog crkvenog zbora u CIRKOVLJANU (ž. Prelog); Marija TOMIČIĆ; N. ŠMAILOVIĆ; Ivo STIPANOVIĆ – Zagreb.

◆◆◆

Svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime: **Postulatura kard. Stepinca; devizni račun: 012101-01-2421741339; kunski račun: 2360000-1101605758**

Zahvaljujemo svim dobročiniteljima i suradnicima, čijom molitvom i darom napreduje postupak za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca.

KRUNICA BLAŽENE DJEVICE MARIJE

Mnogi su vjernici s ohrabrenjem primili vijest o poticajima na molitvu krunice i o novim otajstvima te molitve. Osobito je to draga vijest za štovatelje Bl. Alojzija. On ju je neumorno preporučivao svim svojim vjernicima. Čini se da su on i sadašnji Papa izrasli iz istog duhovnog ozračja ljubavi prema Majci Božjoj, osobito po pobožnosti krunice.

Naime, papa Ivan Pavao II. je na početku 25. godine svoga pontifikata, 16. listopada 2002. godine, potpisao apostolsko pismo Krunica Djevice Marije i otvorio Godinu svete krunice, koja će trajati do listopada 2003. Pismom je dosadašnjim trima otajstvima krunice: radosnim, žalosnim i slavnim, nadodao otajstva svjetla. Preporučio je da bi se otajstva svjetla molila četvrtkom.

Stalno vijeće Hrvatske biskupske konferencije je na svojoj redovnoj sjednici u Zagrebu, 12. prosinca 2002. godine, sukladno prijedlogu Biskupske komisije HBK za liturgiju, odobrilo sljedeće tekstove krunice otajstava svjetla:

Zasužnjeni nadbiskup pred kipom Majke Božje u crkvi Sv. Ivana pokraj Krašića

OTAJSTVA SVJETLA

I. NAČIN

1. Koji je na rijeci Jordanu kršten bio.

2. Koji nam se na svadbi u Kani objavio.

3. Koji nam je kraljevstvo Božje navijestio i na obraćenje nas pozvao.

4. Koji se na gori preobrazio i svoju nam slavu objavio.

5. Koji nam se u otajstvu euharistije darovao.

II. NAČIN

1. U prvom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je na Gospodina našega Isusa Krista na krštenju u Jordanu sišao Duh Sveti, a Otac ga proglasio svojim ljubljenim Sinom.

2. U drugom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist u Kani Galilejskoj Marijinim posredovanjem pretvorio vodu u vino i pobudio vjeru učenika.

3. U trećem otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist navijestio kraljevstvo Božje i pozvao na obraćenje za oproštenje grijeha.

4. U četvrtom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako se Gospodin naš Isus Krist pred učenicima na gori preobrazio, a Otac ih pozvao da ga slušaju.

5. U petom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist ustanovio euharistiju u kojoj nas hrani svojim tijelom i krvlju pod prilikama kruha i vina.

Naš se narod kroz svoju tešku povijest rado utjecao po molitvi krunice Marijinom zagovoru. U želji da poziv Svetog Oca prihvate hrvatski vjernici i da svjetlo Evanđeoske poruke po razmatranju svete krunice sve nas dublje prožme, predajemo našoj pučkoj pobožnosti nova otajstva svjetla.

Blaženom Alojziju zahvaljuju za primljena uslišanja i preporučuju se sljedeći naši čitatelji i Blaženikovi štovatelji: MATEŠIĆ Ana – Duga Resa; na ozdravljenju zahvaljuju i preporučuje se obitelj GAŠPARAC (Stockolm – Švedska); KURTOVIĆ Tomo – Velika Gorica; s. Miroslava ANUŠIĆ – Novska; Katica ŠOLIĆ – Split; Ivica MATIĆ – Zagreb; s. FLARIJANA (za nećakinju Nataliju) – Varaždin; Vesna ŠAKIĆ – Malmö (Švedska); M. Ž. (student) – Zagreb; Ana K. – Gornje Jesenje; Gordana JELAVIĆ – Zagreb; Slavica P. – Tinjan; Božica TRNSKI – Hlebine; Sanja ŠARIĆ – Knin; Emilija MAJIĆ – Metković; Bojka M. – Zagreb; Nikolina RUIĆ-ZATEZALO; Alojzije ŠVALJEK (svećenik); Štefanija JURKOVIĆ.

STEPINAC - APOSTOL GOSPINE KRUNICE

Molitva svete krunice je »sažetak cijelog Evanđelja« (LG 66), nadomješta običnom narodu razmatranja »Kristova otajstva« u božanskom čitanju (lectio divina), korisno sredstvo za postignuće »kreposna života na zemlji i vječnu slavu na nebu«. Nekoji odbacuju molitvu krunice. Vele da je to zastarjela molitva, nadiđena, odraz nezdrave pučke pobožnosti. Rekao je Pio XI: »Papa moli svaki dan krunicu. Ako papa ne moli krunicu, papa ne moli.« Ivan XXIII. molio je svaki dan cijelu krunicu, svih petnaest otajstava. Pavao VI. veli: »Krunica je pobožnost Crkve i sredstvo oživljavanja vjere i pobožnosti.« Ivan Pavao I. imao je u svakom talaru krunicu, da njome ispuni svaki slobodni trenutak. Ivan Pavao II. svaki dan moli krunicu i prve subote u mjesecu je preko radija predmoli s vjernicima svega katoličkog svijeta.

Papa Ivan XXIII. ulazi u baziliku Sv. Petra na rekvijem za kardinala Stepinca. Bilo je to prvi put u povijesti Crkve da se u Svetome Petru drži rekvijem za kardinala koji nije bio član Rimske kurije.

Michelangelo je na velebnoj freski »Posljednjeg suda« u Sikstinskoj kapeli prikazao dva uskrsnula koji se hvataju krunice kao za sidro spasenja i sredstvo da se popnu na nebo. Veliki umjetnik je u tome izrazio svoju vjeru u moć molitve svete krunice. U svojem stanu imao je na zidu krunicu. Kad god je bio u tjeskobi molio je sa svojima svetu krunicu. Jednako i veliki umjetnik Bernini. Njegov znameniti baldahin nad grobom sv. Petra (Confessio), podržavaju četiri teška brončana vitičasta stupa. Na dno teških stupova, što samo dobar promatrač može zapaziti, stavio je krunicu. Zašto? Želi slijediti slavnu predaju da se u temelje zgrade polože spomen medalje i sveti predmeti. Bernini je položio krunicu. Ili je htio da bude Bogorodica prisutna u temeljima baldahina, na čijem je vrhu, prema prvotnoj zamisli, trebao biti postavljen kip uskrslog Krista. Ili da bude, uz oltar gdje se slavi otajstvo Krista, prisutna i Marija. Svakako je znak pobožnosti umjetnika. U svojoj starosti prolazio bi veći dio dana razmatrajući otajstva Kristova, moleći svetu krunicu.

I Francesco Borromini je u brončanu ogradu pred kapelom Presvetog Sakramenta u bazilici Sv. Petra u Rimu stavio krunicu, znak pobožnosti umjetnika. U danima psihičke krize, kad je htio sebi i život oduzeti, molitva ga je krunice spasila.

Bila su to vremena kada su se molitvi svete krunice pripisivale i razne pobjede. Pio V. zahvaljuje Gospodinu, što je po molitvi krunice dao pobjedu kršćanskoj vojsci nad moćnim neprijateljem kod Lepanta. Vojskovođe i vojnici rado nose sa sobom Gospinu krunicu.

I hrvatski vojnik spontano je stavio oko vrata krunicu u Domovinskom ratu, i na taj način htio pokazati da vjeruje u Božju zaštitu i zagovor Majke Božje. Krunica otklanja mržnju prema neprijatelju, a jača ljubav prema domovini. (Kard. Franjo Kuharić)

Nijedan životopisac bl. Alojzija Stepinca ne može propustiti, a da ne naglasi njegovu pobožnost prema Gospinoj krunici. Od svoje mladosti, možemo reći s majčinim mlijekom, zavolio je Gospinu krunicu. Kardinal Pavao Bertoli, kao tajnik nuncijature u Beogradu, spominje s radošću ovaj događaj, dok je Stepinac bio nadbiskupski ceremonijar. »Jedne godine u proljeće pošao sam zajedno s njim u Dalmaciju da posjetimo mons. Bauera i nuncija mons. Pellegrinettija, koji su bili na odmoru u jednoj kući sestara milosrdnica. Sjećam se da je na povratku u vlaku nakon duljeg razgovora izvadio svoju veliku krunicu te mi reče: 'Don Pavle, prošlih dana darovale su mi sestre dominikanke ovu krunicu od 15 otajstava, jer su znale da dnevice izmolim cijelu krunicu.' Prekine razgovor, iznenada se duboko sabere i sav preobražen počme predmoliti krunicu.«

Kada je bl. Alojzije počeo moliti cijelu krunicu, nigdje se ne kaže. Ali možemo pretpostaviti da ju je molio već kao časnik u rovu na talijanskoj bojišnici, kao seljak u Krašiću, nakon povratka iz ratnog zarobljeništva. Kad je kao seljak vozio vino na prodaju u Karlovac, prolaznici su s čuđenjem gledali kako jednom rukom drži uzde, a drugom krunicu i moli. Slijedio je primjer svoje drage majke Barbare, koju je kao dijete promatrao kako prebire zrnca svoje krunice. I kod njegova biskupskog ređenja, ona je molila svoju krunicu, svjedoči kard. Bertoli. Starica s krunicom u ruci molila je za svoga dragog Alojzija i nije prestala to činiti do svoje smrti. Tu je molitvu povezala sa strogim postom srijedom, petkom i subotom. Činila je to od njegova rođenja s nakanom, da postane svećenik, a potom za ustrajnost u svetom zvanju. Tako je činila sve do smrti.

Najdraža uspomena na njegovo biskupsko ređenje bila je umjetnička

Bl. Alojzije kruni kip Majke Božje Fatimske – »Kraljice Orijenta«, 31. svibnja 1959., što ga je poslao Papa Pio XII., a proslijeđen je u crkvu u Bijeljini

fotografija majke s krunicom u ruci pred Raspelom. Ona je visjela nad njegovim krevetom u Nadbiskupskom dvoru. Bl. Alojzije Stepinac molio je rado krunicu i poticao druge da je mole.

U ratnim godinama, u mjesecu listopadu, išao je od crkve do crkve u Zagrebu i tu s vjernicima, pred izloženim Svetootajstvom, klečeći na goloj stepenici, molio cijelu krunicu, svih 15 otajstava. U tim godinama izašao je i njegov prijevod s francuskog Andrije Predala: »Krunica kao razmatranje i usmena molitva« (izd. g. 1943.).

U predgovoru piše kako je molitva svete krunice jedno od najvažnijih sredstava kojim se služi sv. Crkva u vjerskom odgoju od vremena sv. Dominika. »Tako će biti bez sumnje i do konca svijeta. I u hrvatskom je narodu ona od največeg značenja. I u našoj nadbiskupiji ona je bez sumnje molitva priprostog puka, a i mnogih školovanih ljudi.« S tugom u srcu piše: »Danas je, nažalost, toga lijepog običaja nestalo iz mnogih obitelji. S njom je nestalo i obiteljskog blagoslova, koji je uz moljenje krunice bio vezan. Usuđujem se reći, ako je kojem župniku uspjelo provesti u svojoj župi revno i sveopće moljenje sv. krunice, da je doista preporodio župu.« Tu misao će on ponavljati u svojim pismima iz zatočeništva u Krašiću.

Bl. Alojzije napisao je s. Vilki Šimecki, milosrdnici, 17. veljače 1952., i ovo: »Napose, kad Vam se pruži prilika, potičite duše na pobožnost k Majci Božjoj! O, kad bi se njezina krunica marljivo i pobožno molila u svim hrvatskim obiteljima kao obiteljska molitva svakog dana, nestalo bi brzo svih nevolja, koje danas taru i muče tolike obitelji.«

Jednom je župniku 30. travnja 1954. napisao: »Ostanite i dalje puni pouzdanja u dragog Boga i zagovor Bogorodice.« Toplo mu je preporučio molitvu obiteljske krunice. »Time ste osigurali možda za sto godina svoju župu po toj molitvi. Nijedna molitva nije tako prikladna za naš seljački svijet (ista vrjednost i za inteligenciju) kao sveta krunica, napose navečer prije počinka.«

Iste godine, 21. rujna 1954., pisao je vlč. Marku Periću, svećeniku Mostarsko-duvanjske biskupije, koji ga moli za blagoslov za sebe i za duše, za pastoralni rad u ispaćenoj Hercegovini, da ih kao odgovorni pastir vodi putevima, koji vode u vječni život. »Nije to danas laka stvar, kad hiljade zamki stavljaju na svakom koraku oni, koji bi ime Božje željeli istrijebiti s lica zemlje. Zato, carissime, imajte prije svega neograničeno pouzdanje u Boga... Drugo, što mi se danas čini također napose važnim, jest, da budete veliki štovatelj Bogorodice. Ako je naime Ona po svjedočanstvu tolikih svetaca vodovod nebeskih milosti za ljudske duše, a taj vodovod sotona i njegovi pomoćnici nastoje presjeći – puk odvratiti od štovanja Majke Božje – onda je upravo imperativ za svakog svećenika, da bude iskreni i duboki štovatelj Bogorodice, da uzmogne i tu pobožnost presaditi u srca svojih ovaca. Širite napose u tu svrhu zajedničko moljenje svete krunice u obitelji.«

Posebno u jubilarnoj marijanskoj godini 1954., kad se proslavljala 100. obljetnica proglašenja istine vjere o Bezgrešnom začeću Bl. Dj. Marije, poticao je u propovijedima i pismima svećenike i vjernike na obiteljsku molitvu krunice. Potresno pismo piše, 12. prosinca 1953., rođenoj sestri Štefaniji, koja je već na rubu očaja zbog psihičkog ubojstva njezina Josipa u jugoslavenskim vojnim zatvorima, samo zato što je bio vjernik i nećak nadbiskupa Stepinca, da se ne prepusti mržnji i želji za osvetom, nego da se »iskreno« moli za progonitelje. Pismo završava: »Sada pak, kad smo ušli u jubilarnu godinu Majke Božje, i kad će stotina milijuna katolika širom svijeta dizati svoje ruke k Njoj, da nas svojim zagovorom kod Boga izbavi od propasti, koja svijetu prijeti, prihvati i Ti sa svojom obitelji krunicu u ruke, da i Tvoja obitelj postane dionikom blagoslova Bogorodice, što ga svijet s pravom očekuje.«

U svojim propovijedima na blagdan Svete Krunice potiče vjernike da se prihvate moljenja krunice. Godine 1954. veli: Sveta krunica je »remek djelo Božje mudrosti i dobrote, jer nam u jednostavnosti, ali privlačivim prizorima, iznosi pred oči sve najznačajnije tajne naše svete vjere, da na njih mislimo svaki dan, da iz njih izvlačimo pouku za svoj dnevni život na zemlji, da svoj život prilagođujemo zakonu Božjem i po kršćanskom životu na zemlji prispijemo konačnom cilju, za koji nas je Bog stvorio, a to je vječni život na nebu.« »Ljubimo svetu krunicu, jer će nas učiniti sretnima zauvijek.«

Na blagdan Svete Krunice godine 1958. u propovijedi kaže: krunica je »posebni dar Božji nesretnom čovječanstvu«. Molili su je sveci, veliki vojskovođe i vojnici, glasoviti umjetnici, veliki učenjaci, svi slojevi kršćanskog puka. I to mora biti poticaj svima da se moli u obitelji, »da ne bude nijedne obitelji, nijedne kuće... u čitavom hrvatskom narodu gdje se ne bi svaki dan rado i pobožno molila sveta krunica«. »Lijek je za sve jade i nevolje, pomoć za sve potrebe

Barbara Stepinac u molitvi. Tko je mogao vjerovati da će krunica u njezinim rukama biti zalog svećeničkog, biskupskog i mučeničkog života njezina sina Alojzija Stepinca. Crkva u hrvatskom narodu morala bi joj biti trajno zahvalna za taj primjer i žrtvu. Neka bl. Alojzije zagovara za novi naraštaj takvih majki i takvih sinova.

čovjeka kršćanina na tome svijetu.« Donosi primjer austrijskog vojskovođe i zapovjednika maršala Radetzky-a prije bitke kod Novare, 23. ožujka 1949. Molio je krunicu prije svakog važnijeg čina i svaki dan. Opazi da mu je ispala prije početka bitke. Potraži je i nađe, i tek tada uspne se na konja i povede vojsku na juriš. I izvojeva pobjedu. Mi smo u vječnom ratu na putu u nebo, nastavi bl. Alojzije. Tri se krvna neprijatelja bore protiv nas: vlastita pokvarena narav, onda pokvareni svijet, napose danas, i treći, najstrašniji neprijatelj, sotona, đavao. Moramo uvijek nositi sa sobom krunicu i moliti je da pobijedimo.

Na blagdan Svete Krunice god. 1959., bl. Alojzije završava propovijed: »Zahvalnost dugujemo Bogu našemu, da se za nas tako očinski brine u jadima i nevoljama ovoga života, da sretno prispijemo u vječnu domovinu za koju smo stvoreni. U svojoj brizi za nas, Bog nam je dao divnu pomoćnicu i zagovornicu, nebesku Majku Mariju, koja više bdije nad nama negoli ikoja zemaljska mati nad svojim djetetom. Preko Nje, kako nas uči Crkva, dao nam je izvanredno snažno oružje u borbi s paklom, svijetom i vlastitom pokvarenom naravi, a to je krunica Majke Božje. Neka vas dakle sve ovaj blagdan Krunice Majke Božje ponovno potakne na molitvu svete krunice, napose zajedničku obiteljsku molitvu krunice.«

Bl. Alojzije Stepinac bio je vatreni štovatelj i molitelj Gospine krunice. Još kao nadbiskupski ceremonijar okupljao je zaposlene na dvoru svake večeri na molenje krunice. Subotom, kao nadbiskup zagrebački, odlazio je u karmel Brezovicu i tu sa sestrama molio cijelu krunicu, kao i u mjesecu listopadu u ratnom vihoru, s vjernicima grada Zagreba, kako smo već spomenuli. U Lepoglavi, kao utamničenik, na dnevnoj šetnji u logorskom krugu molio je krunicu. To nam neposredno svjedoči John Pintar, koji je čuo i zabilježio teške uvrede i pogrdne riječi, koje mu je znao sasuti neki Josip Petrović, komandir. Znao bi kazati: »Izlazi, pope! Diži se na šetnju, pope! Što se vučeš kao da si krepan! Jesi li ponio krunicu? Da ti je... ajde, požuri se!«

U Krašiću, pri kraju večere, podsjetio bi župnika da je vrijeme za zajedničku krunicu u kući. Znao bi reći: »Ne propuštajmo to! Svaki dan molite krunicu. To je sva naša nada!« Prekinuo bi vijesti na radiju, i pošao u crkvu da s narodom moli krunicu u mjesecima posvećenima Majci Božjoj. »To je važnije od svake vijesti!«, znao bi reći. Kada je župnik odlučio da svaku večer okupi vjernike u crkvu na moljenje krunice, bl. Alojzije mu veli: »To ste dobro učinili. To nam treba.« I opet: »To je važno! To će mnogo koristi donijeti župi. Tko zna šta čeka naše mjesto? Opasnost iz zraka, osveta ovih. Dok još mogu, ovi su silno osvetljivi. Krunica će nas spasiti.« Drugom zgodom je rekao župniku: »Dobro je da djeca prije blagoslova mole krunicu, jer će se tako priviknuti da je mole. Smatram da je uzrok pada kod svećenika u tome, što su prestali moliti. Kad bi župnik uspio, da u svakoj obitelji mole krunicu, ne dakako odmah, ali bi ovo moljenje izazvalo zagovor Bogorodice i preporod duša ne bi izostao. Moj je otac svaki dan molio krunicu. To se ne zaboravlja.«

U teškoj bolesti u svibnju 1958., kad je bio već »na rubu groba«, kako bi znao reći, mirno je počivao na svojem krevetu prebirući velika bijela zrna svoje krunice. Kada je došao čas susreta s Gospodinom, koji je on sam znao, 10. veljače 1960., sestre su ga upitale: »Hoćemo li moliti krunicu?« – »Samo molite!«, odgovori sestri predstojnici.

Bilo je to oko dva sata poslije podne. Bolesnikovo je disanje postajalo sve teže, no ipak se trsio sad tiše sad glasnije s njima zajedno moliti: »Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike, sada i na čas smrti naše.« Pojavili su se i teški grčevi, s teškim naporom hvatao je zrak. Kako su sestre molile u prvoj sobi, zapita ga predstojnica da li mogu ući u spavaću sobu da zajedno mole krunicu. »Samo neka dođu!«, ponovio je dvaput. Sestre uđu i, gušeći se od plača, nastave moliti krunicu. Bl. Alojzije je neprestance gledao Gospinu sliku i tiho odgovarao.

U 14 sati uzeo je u ruke svijeću koju je dao blagosloviti na Svijećnicu s primjedbom, da će mu skoro trebati. Sa svijećom u ruci ponavljajući: »Fiat voluntas tua – Budi volja Tvoja!«, u 14, 15 sati predao je svoju dušu Gospodinu, da primi neuveli vijenac mučeništva. Sestre su nastavile i dovršile krunicu. Bila je to večernja obiteljska molitva, koju je on toliko preporučivao i sam ju je molio, krunica uvečer jednoga života posvećena Kristu i Bogorodici, molitva krunice kao najprikladnije sredstvo za prijelaz u nebo, u vječni život, za koji smo stvoreni.

o. Celestin TOMIĆ OFM Conv.

UMRLA s. SALEZIJA GOLUBIĆ

Rođena je 26. siječnja 1915. u Daruvaru. Njezini su se roditelji zvali Teodor i Josipa r. Frantal. Oboje su umrli dok je s. Salezija bila još dijete.

U kandidaturu Družbe Služavki Maloga Isusa primljena je 1931. Obučena je u redovničko odijelo 14. kolovoza 1933. Prve zavjete položila je 15. kolovoza 1934., i to na ruke pokojnog nadbiskupa dr. Antuna Bauera. On je radi toga došao u Sarajevo, jer je njena baka bila njegova sestra, pa je nju, kao siroče, posebno volio.

Od 1934. do 1936. radila je kao učiteljica zabavišta u Družbinom zavodu »Egipat« u Sarajevu. Od 1936. do 1938. djelovala je u istoj službi u Omišu. Od 1938. do 1947. radila je u župi sv. Jeronima u Zagrebu, opet kao učiteljica zabavišta. Imala sam na brizi po pedeset i troje djece. Od 1947. do 1949. djelovala je u sestarskoj zajednici u Kloštru Podravskom. Tamo se bavila ručnim radom i umjetničkim crtanjem, kako bi privrijedila potrebno za život Sestara koje su tamo boravile.

Od 1949. do 1960. bila je u Krašiću i tu nastavila s ručnim radom i obavljala sve druge poslove u kući. Od 1960. do 1976. živi u Vinkovcima, gdje se bavila isključivo ručnim radom i podvorbom starica. O svom ručnom radu dala je znakovitu izreku: »Ako reknem da sam napravila 300 oltarnika, rekla sam premalo.« Od 1976. do 1978. djelovala je kao kuharica u Futogu (Vojvodina), a od 1978. do 1980. tu je službu vršila u Stenjevcu. Godine 1980. opet će preuzeti kuhanje u filijalnoj kući Služavki Malog Isusa u Futogu. Tu će ostati do umirovljenja 1998. i odlaska u kuću za starije i bolesene sestre u Samoboru. Tu je umrla 30. listopada 2002., a pokopana 1. listopada u sestarskoj grobnici na samoborskom groblju.

S. Salezija Golubić pozdravlja nadbiskupa Bozanića prigodom njegova pohoda kući sestara i pastoralnom pohodu župi Samobor, 17. ožujka 2001.

Osim što je na crkvenom sudu svjedočila o zatočeničkim uvjetima u kojima je kardinal Stepinac izdržavao zatvorsku kaznu u Krašiću, s. Salezija je 4. travnja 1995. dala posebnu izjavu o kardinalu Stepincu. Učinila je to na izričit poziv Postulature, a poradi njenoga javnog očitovanja da su komunističke vlasti dale otrovati u Lepoglavi zatočenog kardinala Alojzija Stepinca, a to je očitovanje objavio tjednik »Globus«, 4. studenoga 1994. Evo o tome izjave s. Salezije Golubić.

Nadbiskupa dr. Alojzija Stepinca upoznala sam u Krašiću, kad je on tamo dopremljen iz Lepoglave na dovršenje izdržavanja kazne. Bilo je to 5. prosinca 1951. Tada smo bile na službi u Krašiću: S. Honorata Matica, predstojnica, S. Nikolina Vozelj, kuharica, S. Akvilina Paviša, orguljašica i s. Benigna Oberč, za vanjske poslove, i ja, s. Salezija Golubić. Župnikovao je preč. Josip Vraneković, koji je naslijedio vlč. Andriju Barišića, koji je umro, u 38. godini, izgleda od prehlade, 4. veljače 1950. Prehladio se upravljajući više župa (Krašić, Prekrižje, Draganić, Kupčina), a nekoliko je puta bio od partizana stavljan uza zid s nakanom da ga ustrijele. Ne znam kako se uspio izvući živ. Sve je to na njega psihički neprijatno djelovalo.

Dana 4. prosinca 1951. došao je netko od milicije i rekao da će u župni dvor doći radi dovršenja izdržavanja kazne nadbiskup Stepinac. Pripriјetio je da to nikome ne smijemo reći. Nije rekao kada će doći niti kako će doći. To je bilo oko pola četiri poslije podne.

Drugi dan navečer, oko pola osam, došlo je više auta i u jednome od njih Nadbiskup. Svi smo pokleknuli: bio je mršav, blijed, u svećeničkoj reverendi, sa šeširom i u velikom zimskom kaputu.

Nakon župnika i mi smo sestre pozdravile Nadbiskupa i poljubile mu ruku.

Nadbiskup je odmah po dolasku u Krašić redovito služio svetu Misu, propovijedao je svaku nedjelju na velikoj Misi i ispovijedao prema potrebi. Posebno su djeca išla rado k njemu na sv. ispovijed. Prvih dana mogli su crkveni ljudi bez poteškoća doći i porazgovoriti s Nadbiskupom, ali su ubrzo, ne sjećam se kojim povodom, te posjete bile zabranjene i Nadbiskup je živio gotovo izoliran od ostalog svijeta. Nakon što je Nadbiskup Stepinac imenovan Kardinalom, niti Mons. Franjo Šeper, nadbiskup koadjutor, niti pomoćni biskupi ili drugi biskupi, niti svećenici, kao niti jedan vjernik nije mogao pohoditi kardinala Stepinca. Naoružana je straža stajala ispred župne kuće i priječila njegovoj vlastitoj rodbini da ga posjeti. Dapače, policija ga je u stopu pratila na šetnjama. Te šetnje bile su mu neophodne radi bolje cirkulacije krvi, ali radi neprimjerenog vladanja policajaca, provokacija i vrijedjanja Kardinal je odustao od tih šetnji i prošetao bi na dvorištu, na vrlo uskom prostoru, no i tu ga je stražar fiksirajući sa zida i kašljucanjem provocirao i ometao u molitvi.

Od stražara sjećam se: Marijana iz Pule, uvijek bio u prvom dvorištu naslonjen na zid ili smreku i nadgledao sve što se dogadjalo u dvorištu i kuda smo se mi ukućani kretali; Djuka, koji je

uvijek šetao i s vanjske strane nadgledao kuću; Andrije, iz Slavonije, koji je u stopu pratio Kardinala na šetnji; izmijenilo se puno stražara. Poimence ih, osim još Dušana, ne pamtim.

Udba je htjela natjerati župika Vranekovića da udje u CMD, staleško svećeničko udruženje Svetog Ćirila i Metoda, s kojim je komunistički režim htio podijeliti biskupe i svećenike i Katoličku crkvu odijeliti od Rima. U okolnim bi župama, kad se mijenjalo župnike, ljudi najprije pitali, da li je »naš«, to znači vjeran biskupu, ili »njihov«, to jest režimski, suradnik Udbe. Ako je bio CMDaš narod ga je izbjegavao, jer je shvatio da takvi svećenici rade protiv Rima.

Jer župnik Vraneković nije htio ući u to udruženje, Udba ga je htjela natjerati u to društvo nametnuvši mu velike poreze. Budući da župnik to nije mogao platiti, država je vršila pljenidbu stvari za naplatu nepravednog poreza. Tako su župniku odnijeli: bicikl, bačvu od 17 hektolitara, jedinu kravu i drugo. Ja sam morala skrštenih ruku gledati kako su općinari odnosili zadnja zrna pšenice i kukuruza. Župnik mi je rekao: »Sestro nemojte, nemojte protusloviti niti jednom riječi!«

Sve te nepravde, globe i ucjene imale su zapravo za cilj iznervirati kardinala Stepinca s namjerom da on ode iz Krašića, da ode u Rim i uzme si »crveni šešir i tamo ostane«. Kardinal je na to rekao: »Ja imam svoj šešir. Želim ostati ovdje i trpjeti sa svojim narodom!«

Kardinal nije išao na šetnju u selo, pa niti jednom nije kao osudjenik unišao u rodnu kuću, već je uvijek na šetnju išao prema kapeli sv. Ivana.

Župnika je Udba konspirativno nazivala »kruška«. Pa su se policajci sporazumijevali govoreći: »Kruška je otišao prema...«.

Sestra Honorata je nosila bulu o biskupskom imenovanju mons. Šepera iz Krašića u Zagreb. Nosila ju je ispod robe na ledjima. Inače su policajci znali župnika i do gola skinuti pretražujući ga da ne nosi pismo za ili od Kardinala.

Prema nama sestrama Kardinal se vladao vrlo ljubezno i domaći. Sa svim Sestrama ophodio se s jednakim poštovanjem. Sjećam se da je rekao za sestru Honoratu: »To je ona jaka žena iz svetoga Pisma.« Kad je jednog dana razgledao moje slikanje, upitao me je: »Gdje ste Vi sestro završili likovnu akadmiju?« Ja sam odgovorila: »U Krašiću!«, a on se tome slatko nasmijao.

S. Salezija Golubić s kućnom predstojnicom s. Angelinom Bajs u Samoboru 2002. i pred smrt očituje vedrinu i kršćanski optimizam

Prvi znaci bolesti pojavili su se godine 1952. Najedanput je Nadbiskup osjetio nemoć u nogama; nije mogao hodati. Počeli su dolaziti liječnici: dr. Bogićević, dr. Riesner, dr. Popović, dr. Šercer, dr. Fuchs, dr. Pavišić i dr. Krivec. Drugih domaćih liječnika se ne sjećam. Svi su oni mogli doći u Krašić isključivo s dozvolom Ministarstva unutarnjih poslova. S takvom dozvolom dolazili su i vlč. Mijo Pišonić, nadbiskupski tajnik, s. Stella Prpić, milosrdnica, medicinska sestra i nekoliko puta s. Kornelija Sobota.

Od stranih liječnika koji su dolazili sjećam se po imenu dr. Ružića. Bio je još jedan liječnik iz Amerike, ali se njegova imena ne sjećam.

Liječnici su utvrdili da nadbiskup Stepinac boluje od 'Policitemije Rubre Vere', to jest prekomjernog umnažanja crvenih krvnih zrnaca. Liječnici su odredili da se uz ostale lijekove vrši povremeno vadjenje krvi. U pojedinim slučajevima vadjeno je i preko jednu litru krvi. Koliko se sjećam, u tih nekoliko godina Kardinalovog boravka i izdržavanja kazne u Krašiću, izvadjeno mu je 34 litre krvi. Osim toga stavljali smo mu oko gležanja pijavice. Te je pijavice redovito donosio vlč. Pišonić. Kad su se te pijavice nasisale krvi one bi otpale, ali nisu povratile tu krv, nego su uginule; istina, ostala je na životu jedna ili druga. Radi toga je vlč. Pišonić morao donositi uvijek svježe pijavice. Te pijavice stavljale smo Kardinalu sestra Avilina i ja. Inače pijavica ne bi uginula od same policitemije, već bi narasla, ugojila se. Naprotiv, ove bi odmah ugibale. Mi smo i onda tvrdili da je to ugibanje uzrokovano, ne od prekomjerne količine konzumirane krvi, već od otrovane krvi. Dapače, ljudi u Krašiću bili su uvjerenja da je nadbiskup Stepinac otrovan u Lepoglavi i javno su govorili da su komunisti nadbiskupa Stepinca, prije premještaja iz Lepoglave na izdržavanje kazne u Krašić, otrovali. Tako je na primjer Mara Šimatić, majka naše sestre Rufine Šimatić, rekla: »Oni su njega tam otrovali, pa su ga sim poslali, kaj ne bi oni bili krivi!«. Ljudi su to svoje uvjerenje iznosili promatrajući Nadbiskupa vrlo mršavoga i blijedoga, i u prvi mah su pomislili da je on u Lepoglavi gladovao i bio mučen. Dapače, gledali su uvijek na njegov šišak, koji je u to vrijeme bio vrlo mršav, prazan.

Mi smo se uvijek čudili postupcima pojedinih liječnika. Donosili su u Krašić Roentgen i različite aparate, a ništa nisu otkrili. Liječili su Kardinala na prostatu, a on je silno trpio radi bolova prouzročenih od velikog kamena u mjehuru, koji je pronadjen istom u toku obdukcije.

Kao pacijent kardinal Stepinac je u svemu slijedio naputke liječnika. Teško mi je bilo što reći u svezi sloge ili razilaženja medju liječnicima i njihovom profesionalnom odnosu prema kardinalu Stepincu kao pacijentu.

Sjećam se kad je jednom dr. Riesner došao s putovanja po svijetu i govorio pred Kardinalom kako ga svuda veličaju i slave, on u velikoj svojoj poniznosti tomu nije pridavao nikakve važnosti, niti smo na njegovom licu mogli primijetiti bilo kakav tračak samozadovoljstva.

Kardinal je umro držeći zapaljenu svijeću u rukama. Bila je to svijeća koju smo mi sestre za sebe dale blagosloviti na Svijećnicu te godine. Istina je da je i tu svijeću blagoslovio sam Kardinal. Njegovu svijeću koju je zatražio videći skori svršetak, u onaj čas, nismo mogle pronaći.

Kad je Kardinal umro stražar nikoga nije pustio u župnu kuću, pa niti vlč. Ladiku, niti rođenoga Kardinalova brata Maksa, koji je došao iz Vrhovca. Mrtvi Kardinal je ležao na krevetu. Nadbiskup Šeper kad je došao poljubio je u čelo mrtvoga Kardinala. Liječnici su zakasnili, trebali su doći prije podne, ali su došli kad je Kardinal već umro. Problijedili su videći da je Kardinal umro i bez riječi otišli.

Mene je u medjuvremenu vlč. Vraneković poslao na poštu, da o Kardinalovoj smrti obavijestim Nadbiskupski Duhovni Stol u Zagrebu. Kad su mrtvoga Kardinala odvozili u Zagreb na obdukciju, meni je vlč. Pišonić rekao: » Oprostite se s njim, jer ga više ne ćete vidjeti.« Mislio je da će Kardinala vratiti u zatvorenom lijesu. Sjećam se da su na obdukciju lijes pratila tri auta, i da je u prvom autu bio mitraljez. U četvrtak rano ujutro, dovezli su Kardinala natrag u Krašić. Bio je obučen u reverendi. Vlč. Pišonić mi je rekao: »Nismo ga mogli obući!« Nismo ga pitali za razlog. Sada pokojna s. Honorata ga je bez poteškoća obukla. Ja sam vidjela na lijevoj strani Kardinalove glave šavove, ali nisam znala zašto; svi smo bili u uvjerenju da je Kardinal balzamiran.

Prije nego smo mrtvoga Kardinala nakon obdukcije izložili u crkvi, u sakristiji je gdja. Mila Wod napravila odljevak posmrtne maske. Ja sam iz župne kuće donijela tople vode u kanti i u svojoj kecelji ponijela sam masku u župnu kuću. Nije istina da je Sestra Stella Prpić pravila odljevak posmrtne maske. Niti gosp. Kranjčeca nije bilo blizu.

Kardinal je na odru nama izgledao kao da žmiri i sve sluša i sve zna što se oko njega radi i govori. Njegovo je lice djelovalo neobično svježe.

Svi mi u kući smo držali da je vlč. Pišonić u Udbinim rukama, jer je uvijek bez poteškoća mogao doći u Krašić. Bio nam je sumnjiv radi toga, i mislim da je po Udbinom nalogu morao poginuti. I poginuo je 22. lipnja 1962.

Ne sjećam se, i nikada se nije događjalo, da bi se Kardinal sastajao na razgovore s posjetocima u kapeli sv. Ivana.

Moja je zadaća bila sakrivati Dnevnike koje je vodio vlč. Vraneković. Nikada ih nisam otvorila. Kako mi ih je vlč. Vraneković davao tako sam ih odnosila u drvarnicu pod hrpu nacijepanih drva. Onu večer, dok su ljudi kopali jamu pred velikim oltarom, čula sam da će Kardinala odvesti u Zagreb. Došli su strani novinari i donijeli tu vijest. Ja sam to rekla Župniku, koji o tome nije ništa znao, te me poslao na poštu upitati o tome Nadbiskupski dvor. Upitala sam vlč. Pišonića: »Da li je istina, kako se govori, da će Kardinal biti pokopan u Zagrebu?« On mi je odgovorio: »Da, i mi sad brzo dolazimo!«

Kad je već povorka za Zagreb s mrtvim Kardinalom bila složena, upitala sam župnika Vranekovića: »A što ćemo s knjigama – Dnevnicima!« Župnik mi odgovori: »Dajte, donesite ih!« Ja sam uzela odmah košaru za drva i na dvorištu pred šupom u mraku sam vidjela dvojicu policajaca i rekla im: »Što plašite ljude tu u tudjem dvorištu?« Ja sam otišla naprijed u drvarnicu, otkopala drva, uzela dnevnike, stavila ih u košaru i prekrila drvima i odnijela u kuhinju. Preč. Vraneković ih je stavio u torbu, sjeo u auto uz nadbiskupa Šepera, i pošli su put Zagreba. Drugi dan, kad sam ga pitala kako je bilo s dnevnicima, Župnik mi je odgovorio: »Već je sve u Rimu!« Nikad nisam čula kardinala Stepinca da bi se potužio da ga što boli. Poput drugih svetaca volio je životinje i ptice. Psa Campeka je netko, po svoj prilici, po narudžbi ubio, da uklone izvor radosti koju je taj pas pružao Kardinalu.

Kardinal je molio na klecalu, pred oltarom, gotovo uvijek sklopljenih ruku. Svi su ljudi govorili da svetački moli. Propovijedao je iz života za život. Ljudi su ga s ganućem slušali. Jednom se u toku Mise tako zanio, da je prije podizanja dugo u rukama držao posvećenu hostiju, i molio i molio u zanosu; ja sam pomislila da ima neko vidjenje. On je vrlo rano ustajao, molio, pripremao se za slavljenje Mise i dugo dugo zahvaljivao za dar i plodove misne Žrtve.

On je rekao da svaki dan moli svih petnaest otajstava krunice i da ga je tako majka naučila. Jedne je godine, cijeli svibanj, svaki dan propovijedao o Gospi. Rekao je jednom: »Gospa za nas moli i zagovara nas, makar mi nju i ne molili!«

Nikada se nije tužio na grubost stražara. Pravdao ih je da čuvaju svoj kruh.

Imao je veliku sućut prema siromasima. Čim bi kojega bogca vidio s prozora na ulici, odmah bi neku od nas sestara zamolio da mu odnesemo nešto, ili hrane, novaca ili odjeću.

Za mene je kardinal Stepinac svetac jer je volio djecu, nije mrzio neprijatelje, već je molio za njih i svima nama preporučao moliti za njih. Sve je nevolje šuteći i moleći podnosio. Na nikoju nepravdu ili teške osude, makar bile lažne i uvredljive, nije se tužio.

Kardinal Stepinac je za mene mučenik. Prisilno je morao živjeti otrgnut od svoje Nadbiskupije, od svoga stada i radi toga je trpio. A ljudi obično kažu: »Lakše je trpjeti tjelesne muke, negoli duševne!« Znao je za patnje svoga naroda i nastojao ga je svojim pismima i poticajnim riječima ohrabriti na putu prave vjere i na putu spasenja. Ja nisam bila svjedok, ali na temelju svega što je bilo i kako je bilo, ja sam uvjerena da je nadbiskup Stepinac u Lepoglavi otrovan, i to da je trovan postupno, da ne bi naglo svršio. Naime, da je umro naglo rekli bi da je umro ubijen, a ovako su se pravdali da je umro od bolesti. Mučenik je, jer je to sve trpio da svoj narod sačuva uz dragoga Boga, da ga sačuva povezanog u jedinstvu sa Svetim Ocem. On je mučenik koji je kroz patnju sačuvao vjernost i uvećavao svoju ljubav prema Bogu i njegovoj Crkvi.

On je često u Krašiću znao ponavljati kako je spreman ne samo trpjeti nego i umrijeti za svoje uvjerenje. Kad je bio teško bolestan 1958., pitao se da nije možda prestrog u svome stavu prema komunistima? Ali kad mu je Papa Pio XII. poslao križ i prsten kao podršku u njegovom stavu, i ohrabrio ga u njegovom postupku, tada je rekao: »Sada znam da sam na pravome putu, i ne bojim se trpjeti niti umrijeti za svoje uvjerenje!

POBIJEDIO JE LJUBEĆI

Uzdignućem na čast oltara blaženi Alojzije Stepinac postade »zvijezda koja ne zalazi«, postade mnogima smjerokaz na putu k Bogu. Sveti apostol Ivan u opisu Isusova razgovora s Nikodemom piše: »Svjetlost je došla na svijet, a ljudi su više voljeli tamu nego svjetlost jer im djela bijahu zla« (Iv 3, 19). Upravo je svjetlo utjelovljene Riječi obasjavalo svaku misao, riječ i djelo blaženog Alojzija, te i on poput Božanskog Učitelja postade »svjetlo koje u tami svijetli i tama ga ne obuze» (Iv 1,5). Svjetlo Božjega zakona bijaše u njemu, zakona koji doseže puninu u zapovijedi: Ljubi Boga nadasve, a bližnjega kao samoga sebe!

Nadbiskup Stepinac na jednom pastoralnom pohodu. Možda nam čitatelji mogu odgonetnuti gdje je to bilo?

Jedanaest godina i nešto više upravitelj sam župe Krašić. Neću pretjerati ako kažem da su u vrijeme moga svećeničkog službovanja ovdje tisuće ljudi posjetile našu župnu crkvu i prostore koje je blaženi Alojzije posvetio svojom žrtvom. Svim dolaznicima u Krašić nastojim ukratko, koliko je to moguće, približiti Blaženikovu osobu, vrijeme njegova djelovanja i žrtve, a napose njegovu poruku svakome od nas danas. Knjigu bih mogao napisati o iskustvima koja u susretanjima s ljudima doživjeh.

Mnogi ostaju potreseni Stepinčevom žrtvom vjernosti do kraja, mnogi odlaze poneseni njegovim primjerom i odlučni da taj primjer nasljeduju. No, ima i onih koji će se diviti njegovoj odlučnosti, pljeskati njegovu hrabrom otporu bezbožnom komunizmu, ali ostaju zbunjeni pa čak i razočarani njegovom ljubavlju prema neprijateljima. Pedeset su godina protivnici Crkve Božje skrivali i iskrivljavali cjelovitu istinu o blaženom Alojziju Stepincu, kako bi pokušali sebi i drugima opravdati blato bačeno na to časno ime.

Danas pak ima onih koji također ne žele čuti cjelovitu poruku Stepinčeva života, već bi tu poruku secirali i prekrajali kako im odgovara i godi ušima. Moram ovdje reći kako znadem ovdje imati i neugodnih situacija napose s još živim ljudima, koji na svojoj koži iskusiše teror komunističkoga režima. Svjestan sam da nanesene rane bole. Znam da u duši žrtava izazivaju gnjev, ali hoćemo li zaista biti Stepinčeva duha, moramo čuti Kristovu riječ koja je bila temelj Alojzijeva susreta s trpljenjem: »Ljubite svoje neprijatelje! Molite za one koji vas progone!» Ljubav, iskreno opraštanje i sažaljenje prema vlastitim progoniteljima, kao i svesrdna molitva za njih – to je osveta svetaca! Zato i jesu sveci, jer se ne daju zarobiti mržnjom koja ih okružuje nego, usprkos svega blata bačenog na njih, znaju ostati čisti.

Dakako, ne svojom nego Božjom snagom. Tu snagu blaženi je Alojzije svakodnevno primao iz Božje nazočnosti na koljenima pred svetohraništem. O, kad bismo se svi ponovno vratili k svetohraništu! O, kad bismo dopustili da nas takne vječno svjetlo koje tu gori! Onda bismo pravo razumjeli Stepinčevu poruku te bismo željeli, i mogli biti, nositelji svjetla ovom vremenu – ljubavlju i opraštanjem.

Hvala Bogu, o kardinalu Stepincu mnogo sam pročitao, čuo, doznao. Ipak, uvijek me iznova potresa jedno njegovo pismo upućeno sestri Štefici nakon što je njezin sin došao tjelesno i duševno slomljen iz vojnog zatvora. Donosim ovdje to pismo u cijelosti, jer mislim, kad ništa drugo o blaženom Alojziju ne bismo znali, ono je dostatni dokaz njegove veličine i snage koja struji iz Kristova križa. Dakle, 12. prosinca 1953. u Krašiću on piše:

»Draga sestro! Saznao sam da se je konačno tvoj dragi sin Josip vratio iz tamnice, u kojoj je ni kriv ni dužan proboravio nekoliko godina. Sva mu je krivnja, jer kao kršćanin ne može i ne smije prihvatiti bezbožnog komunizma, čija načela se protive zdravom razumu, zakonima od Boga danim i prema tome sigurno vode u propast ljudskog društva.

Naravski da mu je strašna krivnja i to što je sa mnom u rodu. Čujem da je došao tjelesno i duševno posve iscrpljen. A buduć nije ništa kriv, lako bi te mogla snaći napast da te zahvati mržnja na one koji su ga tako mučili, i želja za osvetom. No, mržnja i želja za osvetom mora biti daleko, daleko od tebe i od svih tvojih. Moja je osveta i ja ću je vratiti – govori

nam Gospod Bog. A na nama je da se držimo Kristove nauke: Ljubite neprijatelje svoje i molite se za one koji vas progone. Tada ćete biti djeca Oca svojega nebeskog, koji pušta da sunce Njegovo izlazi nad dobre i zle i daje da dažđi nad pravedne i nepravedne. Jer ako ljubite samo one koji vas ljube, kakvu ćete imati plaću? Ne čine li to i carinici? Uostalom, kad bi popustila navali mržnje ili želji za osvetom, zar se ne bi izjednačila s komunistima? Njihova je nauka mržnja, njihova je nauka osveta, njihova je nauka pljačka i razbojstva, kojima nema primjera u povijesti roda ljudskoga.

Kršćanin se, dakle, ne smije izjednačiti s njima ako neće da postane izdajnik nauke Učitelja ljubavi, Krista Gospodina. Zato se ne samo ne smijemo osvećivati i mrziti ih, nego se za njih iskreno moliti, tim više što su to najnesretniji ljudi na svijetu. Nije proleter onaj koji je izgubio sav imetak, nego je ono najbjedniji proleter koji je izgubio Boga iz duše. A tko Njega izgubi, izvor dobra i mira, automatski stupa na Njegovo mjesto sotona sa paklenim nemirom, koji ga muči dan i noć. Zar ne vidiš na tim ljudima kako nikada nemaju mira jer su izdali Boga svoga? Moliti se, dakle, moramo za njih a nikada osvećivati se ili ih mrziti. Šaljem tvome sinu jednu budilicu na spomen. Dobio sam ju na dar iz Amerike. Neka ga uvijek podsjeća na kratkoću ovoga zemaljskog života, pa da mu misli uvijek budu usmjerene k nebu za koje je Bog stvorio čovjeka.

Šaljem mu i jedan lijepi molitvenik. Gdje je sada, neće ga moći rabiti po svoj prilici. Čuvajte mu ga kod kuće za kasnije da ga onda često upotrijebi za dobro svoje duše. Nadam se, dakle, da ćete svi strpljivo i odano u volju Božju snositi krvavu nepravdu koja mu je načinjena. A jer smo grješnici svi ljudi, dobri će vam Bog nagraditi prije ili kasnije svojim blagoslovom i naknaditi što trpite iz ljubavi prema Njemu i Njegovim zapovijedima. Sada pak, kad smo ušli u jubilarnu godinu Majke Božje, i kad će stotine milijuna katolika širom svijeta dizati svoje ruke k Njoj, da nas svojim zagovorom kod Boga izbavi od propasti, koja svijetu prijeti, prihvati i ti sa svojom obitelju krunicu u ruke, da i tvoja obitelj postane dionikom blagoslova Bogorodice, što ga svijet s pravom očekuje. Neka vas Ona sve štiti i zagovara kod Boga.

Tvoj brat Alojzije kard. Stepinac, nadbiskup zagrebački».

Eto, trpio je moleći i pobijedio je ljubeći. Iskrena ljubav koja je izvirala iz mirne savjesti prosvijetljene riječju Božjom, ostaje trajni poziv svim pravim Stepinčevim štovateljima. Blagopokojni kardinal Franjo Kuharić u jednoj svojoj propovijedi reče: »Zato mi tog svjedoka ljubavi ne želimo imati kao zastavu mržnje prema bilo kome»! Gajiti mržnju, čak u ime Stepinčeve žrtve, nije samo nepoznavanje te žrtve već i pravo izdajstvo Stepinčeva duha.

U svojoj duhovnoj oporuci sastavljenoj u krašićkom zatočeništvu u svibnju 1957., a naslovljenoj »Mojim dragim vjernicima», blaženi Alojzije piše: »Na koncu, predragi sinci, jer je Bog ljubav, kako veli Apostol, ljubite se međusobno! Vazda se bratski ljubite! Budite samo jedno srce i jedna duša, ali ljubite i svoje neprijatelje, jer je Božja zapovijed... Neka vas od ljubavi prema neprijateljima ne odvraća njihova zloća, jer je jedno čovjek, a drugo je njegova zloća. Kaže sveti Augustin: Čovjek je Božje stvorenje, a zloća je ljudsko djelo. Ljubi ono što je Bog stvorio, a ne ono što je čovjek uradio.»

Blaženi Alojzije Stepinac bijaše protivnik svih ideologija koje su nijekale Boga i vječno određenje čovjeka. No, sam čovjek, pa i onaj zavedeni i od istih ideologija do zločina zaslijepljeni, za njega bijaše dijete Božje, slika Božja – doduše nagrđena, ali uvijek dostojna ljubavi, sažaljenja i oproštenja. Jedino tako moguće je ići naprijed. Ako pak se bude stalno kopalo po ranama, one nikad neće zacijeliti nego će uvijek biti klica novih sukoba.

Hrvatska domovina osobito danas treba ljude Stepinčeva duha! Samo takve duše, spremne ljubiti i opraštati, mogu biti nositelji nade da će, unatoč svih teškoća kroz koje prolazimo, budućnost našega naroda ipak biti ljepša nego nam bijaše prošlost.

U Krašiću,
10. studenoga 2002.
Josip Balog, upravitelj župe Krašić

Propovjedaonica u župnoj crkvi u Krašiću s koje je Blaženik izrekao oko 500 propovijedi

UPOZORAVAMO ČITATELJE GLASNIKA I PRIJATELJE NA NOVI BROJ KUNSKOGA RAČUNA POSTULATURE BL. ALOJZIJA STEPINCA KOJI SADA GLASI: 2360000-1101605758

UMJETNICI »Stepinčevim stopama po rodnome kraju«

U želji da što bolje upoznaju osobu i djelo bl. Alojzija Stepinca, održano je u četvrtak 17. listopada 2002., druženje slikara, ponajviše akademaca, pod naslovom »Stepinčevim stopama po rodnome kraju«. Na druženju su sudjelovali: Daniel Butala, Danijel Deverić, Josip Falica, Petar Grgec, Vanja Krmpotić, Željko Mareković, Nevenka Nekić, Miroslav Šipek i Danijel Žapčić. Voditelj je bio dr. Juraj Batelja, postulator, a domaćica i pratilja, gđa. Dana Grgec, Petrova supruga.

Počevši od Svete Jane, preko Slavetića, Pribića i krašićkim krajem do Ozlja, hrvatski su slikari obnavljali uspomene iz osobnih sjećanja na bl. Stepinca, o onome što su im pričali svjedoci događanja te u stvarnosti prirodnog ambijenta dočaravali si Blaženikov lik i djelo.

U nemogućnosti fizičkog sudjelovanja u ovom druženju svoje su radove na spomenutu temu poslali i slikari Josip Botteri Dini i Ivan Lacković Croata. Tako je nastalo 16 umjetničkih slika koje podsjećaju na život i žrtvu bl. Alojzija Stepinca.

Slike s tog slikarskog druženja predstavljamo čitateljima predočujući ih uz tekst meditacije o molitvi i nadi bl. A. Stepinca.

Ivan LACKOVIĆ CROATA,
Krist – Žrtva za svoj narod, akvarel, 2002.

MOLITVA I NADA BL. ALOJZIJA STEPINCA

Svim čitateljima, a osobito članovima zajednice, preporučamo pročitati i razmatrati predavanje što ga je na temu: MOLITVA I NADA BL. ALOJZIJA STEPINCA, prigodom »Drugog susreta molitvene zajednice bl. Alojzija Stepinca«, održao o. Jakov Mamić, karmelićanin, u Zagrebu, u Dječačkom sjemeništu na Šalati, 21. lipnja 2002.

Temu **»Molitva i nada bl. Alojzija Stepinca«**[1] podijelit ću u slijedeće točke:

1. Stepinac – molitelj kroz euharistiju:

A. Stepinca definira vjera u živu Božju prisutnost.

B. Starozavjetni primjeri koje on navodi;

C. Stepinac – euharistijski molitelj:

a) euharistija – mjesto zadovoljštine i naknade;

b) euharistija – mjesto dostojanstva i smjelosti;

c) euharistija – pomirenje svijeta;

2. Stepinac – molitelj po Mariji:

A. Isprepletenost dvaju likova – Marije i Stepinca;

B. Osobiti smisao Stepinčeve marijanske molitve.

1. Stepinac – molitelj kroz euharistiju:

A. Stepinca definira vjera u živu prisutnost Boga među nama. To ima svoje posljedice: u euharistiji otkriva svoj svećenički identitet; uočava bitnu dimenziju svoga poslanja – »proročkog mirisa« Ilije našega vremena: stajati pred licem Božjim: »Njemu je vjera bila stalna uronjenost u Bogu, životna povezanost s Bogom, iz koje je on izvodio sve nadnaravne i naravne životne vrijednosti«.[2]

B. Primjeri koje navodi iz Staroga zavjeta. Govore o stilu Stepinčeve molitvene egzistencije: to je klanjateljska egzistencija. To nam potvrđuje tjedni sat adoracije, a kasnije i više sati tjedno provedenih pred Otajstvenim Isusom.[3] Njemu je, dakle, boravak s Kristom u euharistiji bilo jednostavno – živjeti. Upravo takvo razumijevanje egzistencije učinit će to da će i sam postati članom udruženja klanjatelja presvetom oltarskom sakramentu.

Slijedeća mjesta i likove Stepinac razumijeva u svjetlu poimanja svoje adorativne egzistencije i kršćanskog poziva na život susreta s Bogom:

1. **»Mana« i odnos Izraelaca prema njoj:** respekt u odnosu na sveto i odgoj za transcendenciju (osobito u »gorućem grmu« i Mojsijevom stavu u događaju). U tom zbivanju odčitava dvije realnosti duhovnog života: čežnju i zamor. Stepinac vuče jaki paralelizam s odnosom kršćanin – euharistija: kruh života i respekt ne manji od Mojsijeva. Ovo nam govori da Stepinac čita sv. povijest kroz susret Boga i naroda, te da ju primjenjuje na današnjega kršćanina i euharistiju;

2. **Jakov i snovidni anđeli:** tu Stepinac uočava važnost svetosti mjesta i odgoj za osjećaj svetoga: »Doista, Gospodin je na tom mjestu. Odmah prelazi na Oltarski sakramenat i kršćanina: nije riječ o snovidnom nego stvarnom zbivanju (u zbilji

Željko MAREKOVIĆ, Pogled na Oršićev dvorac i župnu crkvu sv. Antuna Pustinjaka u Slavetiću, pastel, 2002.

gledamo Gospodara anđela, stvarno prisutnoga na oltaru.» Iz ovoga Stepinac vuče posljedicu otajstvene euharistijske prisutnosti: svetost mjesta i susret s Bogom živim;

3. **Salomon i Božji upit:** »Traži što da ti dadnem«, Stepinac prenosi na kršćanina i pouku: »Zaustaviti se u društvu s Isusom iz kojega iziđe sila koja ozdravlja. Isus – mjesto našega ozdravljenja, te odatle važnost susreta s njime.«

C. Stepinac – euharistijski molitelj. Aspekti ove Stepinčeve strane doista su bogati i mnogostruki.[4] Izdvajamo slijedeće aspekte:

a) Euharistija – mjesto zadovoljštine i naknade Spasitelju. U molitvenoj dimenziji bl. Stepinca ističe se jaki žrtveni značaj euharistije, i to kao žrtva Sina Božjega, te njezino bogatstvo, nabojem ljubavi. Upravo ovo dvoje (žrtva i ljubav) jesu dvije crte koje sotona nema, a on se očituje kroz oskvrnuće posvećenih osoba i mjesta. Odatle otkrivamo Stepinčevo personalizirano shvaćanje euharistije: on iz toga oblikuje svoju egzistenciju prinosa u ljubavi. U tom duhu pisat će: »Velike su vrijednosti u igri i s njima se ne šali – za njih treba umrijeti.«[5] Opet nam se nameće Stepinčeva proročka crta: sredstvo Božjeg pravorijeka poput proroka Ilije.

b) Euharistija – mjesto dostojanstva i smjelosti, osobito glede novih spoznaja. Stepinac iz euharistijske stvarnosti izvlači značajne antropološke zaključke koji bitno oblikuju njegov pastirski odnos prema ljudima: čovjek je mjesto Božjega boravka. Bog je pogažen u čovjeku kroz »progonstvo i svetogrđe bezbožnika«. Sve to bezboštvo nanosi euharistijskom Kristu uvredu. Stoga kršćanska zrelost traži slijedeće geste: prosvjed svetoga gnjeva: protiv nepravde i uvreda. Možemo kazati da je riječ o najsuvremenijoj demokratskoj metodi ostvarivanja vjerskih i građanskih prava u suvremenim društvima; trostruki poziv: poziv europskim narodima (katoličkim) da stanu u obranu prognanih i oskvrnjenih, poziv na osudu psovke i nevjere (Rusija, Meksiko, Njemačka), poziv na očuvanje »ljubavi Kristove« u mladeži.

c) Euharistija – mjesto pomirbe svijeta. Stepinac polazi od notorne činjenice svoga vremena: mira u ljudskom društvu nema. To svjedoče slijedeće činjenice: dva rata onoga vremena: Španjolska (bratoubilački rat), Istok (Japan vodi osvajački rat protiv Kine – 1935. godine); druga zla među narodima: samoljublje, pohlepa za bogatstvom, zavist, častohlepnost i mržnja.

Stepinac, sučeljen s takvom stvarnošću, poseže za svojim molitvenim načelima. Držimo da je riječ o molitvenim načelima, jer Stepinac razumije euharistiju kao dubinski egzistencijalni odnos s Bogom (adorativni, žrtveni, prikazni i personalni). Ovdje ćemo samo naznačiti ta njegova načela:

1. mira bez ljubavi nema;

2. za procvat ljubavi treba čvrsto i plodno tlo;

3. mir, tj. ljubav je moguća tamo gdje se ljudi u duhovnoj vezi priznavaju međusobno braćom;

Daniel BUTALA, Raspeti Krist, akvarel, 2002.

Vanja KRMPOTIĆ, Krašić, akvarel, 2002.

Petar GRGEC, Stepinac bdije nad svojim rodnim krajem, akvarel, 2002.

4. najpogodnije tlo za to je presveta euharistija, i to zbog slijedećih njezinih sadržaja: ona je na poseban način veza ljubavi (euharistija tvori novu zajednicu ljudi); ona je dar Božje ljubavi za sve ljude (nitko nije isključen); po njoj sjedimo kao djeca jednoga Oca oko jednog stola i lomimo isti kruh s neba (jednakopravnost sviju); blagujući ovaj kruh, svi se sjedinjujemo s Kristom (pretvorbena snaga ove hrane): a to je vrhunac svake molitve – sjediniti se po ljubavi s Kristom; ovo sjedinjenje rada međusobnu ljubav.

2. Stepinac molitelj – po Mariji:

A. Isprepletenost dvaju likova: Marije i blaženoga Alojzija Stepinca: sam Stepinac konstatira: »Otkuda mi snaga? Od povjerenja u Bogorodicu i Djevicu Mariju, čiji je lik tako čudno isprepleten s čitavim mojim životom.«[6]

Ova se isprepletenost događa kroz:

1. Sveto **znakovlje Bogorodice u obiteljskoj kući;**

2. Marijanske **pobožnosti,** osobito krunicu, u kojoj Stepinac nalazi tri važna teološko-duhovna elementa: motriti Isusov hod kroz otajstvo, posvetiti vrijeme molitvom, stvarati naciju boraca protiv zla.

3. Pastoralno usmjerenje Crkve putem dvaju .programa: molitvenost hodočasništva: značenje Marijanskih svetišta i Posveta srcu Marijinu: potreba zdravoga naroda.

Kroz svoj ovakav pristup Mariji, Stepinac ustvari pristupa stvarnosti molitve kao integralnoj antropološkoj stvarnosti: usmenoj i misaonoj (ili meditativnoj): moli um, moli srce, moli tijelo – moli cijeli čovjek; osim toga, Stepinac pristupa Mariji kao sudjelovateljici u djelu spasenja Sina Božjega, tako da njegova marijanska molitva ima i jaku dimenziju soteriološkog sudioništva.

B. Osobiti smisao Stepinčeve marijanske molitve. Prije svega Stepinac nije nikakav, pa ni »marijanski» fanatik. Njegov teološki pristup Mariji je posve zreo i katolički autentičan. Promatrati njezin odnos sa Sinom: živjeti iz vjere. Ono što ju obilježava jest vjera. Više od svega njega zanima upravo ta duhovna egzistencija Marije, tj. uporišta u kojima je ona nalazila izvor-vodu svoga bića, ali i svoga poslanja. U tom smislu Stepinac iščitava Marijinu sklonost prema grešnicima, i to u vidu njezinog poslanja da uprisutni Isusov lik među ljudima. U takvoj sklonosti on će otkriti osobito dimenziju milosrdnosti.[7] Važno je istaknuti u tom kontekstu Marijine sklonosti i slijedeće: Stepinac i sebe prepoznaje u toj grupi ljudi, te smatra da je svojstvo odrasla kršćanina poniznost, a dodat će »valjda se i naš narod tu prepoznaje».

Nevenka NEKIĆ, Stepinac – čovjek Crkve, ulje na platnu, 2002.

Ako bismo nekako htjeli sažeti Stepinčev molitveni nauk i iskustvo, onda nam se čini da bismo to mogli, makar vrlo uopćeno i pojednostavnjeno, ovako izraziti:

1. Molitva – bitno obilježje kršćaninova identiteta;

2. Euharistijska molitva – bitno obilježje svećeničkog identiteta;

3. Marijanska molitva, osobito kroz svetišta – bitno obilježje života hrvatskog marijanskog identiteta.

I na završetku, u temelju svega stoje ovi stavovi: vjera (temelj), ozbiljnost života (oblik svjedočenja), žrtva i ljubav (stil egzistencije), poniznost (istina o sebi). Zaključio bih: nemamo više ovakvih.

O. Jakov Mamić, OCD.

---

1 **Napomena:** prikaz se odnosi isključivo na njegovu molitvenu stvarnost, a tek posljedično na dimenziju nade, što bi trebalo posebno razraditi; ovdje iznosim samo natuknice predavanja, jer cjeloviti tekst nisam pisao.

2 Usp. LACKOVIĆ, Svjedočanstvo o Božjem čovjeku, u »Novi život«, 4 (Rim 1965) 33-41.

3 VRANEKOVIĆ piše 14. 10. 1958: »...već mjesec dana svaki dan obavlja adoraciju u crkvi... Obavlja adoraciju dnevno za sve one dane u koje je bio spriječen, pa i unaprijed za slučaj, da bude spriječen...«.

4 Bogatstvo se djelomično pokazuje u njegovoj Okružnici (10.01.1938) povodom Euharistijskog kongresa u Budimpešti iste godine.

5 Pismo jednom svećeniku u SAD.

6 Pismo nepoznatog datuma.

7 Tako bilježi BENIGAR, Stepinac, str. 298.

Danijel ŽAPČIĆ, Stepinčev Božić u krašićkom sužanjstvu, ulje na platnu, 2002.

Josip FALICA, Stepinčev rodni kraj, ulje na staklu, 2002.

MOLITVA U ČAST BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA, BISKUPA I MUČENIKA

Gospodine, Bože naš,

Ti si blaženom Alojziju Stepincu dao milost
čvrsto vjerovati u Isusa Krista
i spremnost trpjeti za njega sve do mučeničke smrti.

Pomozi nam slijediti njegov primjer i njegov nauk
da bismo ljubili Krista kako ga je on ljubio
i služili Crkvi kako joj je on služio
sve do darivanja vlastitog života za nju.

Njegova živa vjera u Isusa Krista
i postojana ljubav prema Crkvi
neka nas učvrste u borbama života
na putu vječnoga spasenja.

Po njegovu zagovoru udijeli milost svoga blagoslova
našim biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama,
svećeničkim i redovničkim pripravnicima, našim
obiteljima, da budu čvrste u vjeri i blagoslovljene
novim i brojnijim životima.

Budi utjeha svim starijim osobama te pomoć bolesnicima i
patnicima. Očeve i majke, djecu i mlade očuvaj od
unutarnjih i vanjskih pogibelji duše i tijela.
Udijeli milost svećeničkih i redovničkih zvanja našoj župi,
našoj biskupiji i Crkvi u Hrvata.

/Po njegovom zagovoru udijeli mi milost... /

Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Oče naš, Zdravo Marijo, Sveta Marijo, Slava Ocu...

Vjernici koji na zagovor blaženog Alojzija budu uslišani, zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost, neka opis uslišanja i kompletnu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

Dr. Juraj Batelja, postulator
Voćarska 106, pp. 110, 10001 ZAGREB

Završen biskupijski postupak za beatifikaciju Drinskih mučenica

U prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata Vrhbosanskog u Sarajevu 14. prosinca 2002. održana je završna sjednica sudišta u postupku za beatifikaciju Sestre M. Jule Ivanišević i četiriju susestara, u narodu poznatih kao Drinske mučenice. Na završnoj sjednici nazočni su bili svi odgovorni za ovaj proces i brojne sestre Družbe Kćeri Božje ljubavi, na čelu sa svojom vrhovnom glavaricom s. Lucynom Mroczek i provincijalnom glavaricom, s. M. Dubravkom Moharić.

Nakon završene sjednice u crkvi Kraljice svete Krunice na Banskom brijegu, kardinal Puljić je predvodio misno slavlje uz koncelebraciju apostolskog nuncija u Bosni i Hercegovini mons. Giuseppea Leanze, mons. Pere Sudara, mons. Ratka Perića, mostarskog biskupa, i tridesetak svećenika. Na svetoj misi sudjelovale su brojne redovnice i vjernici.

Na početku misnoga slavlja nazočne je pozdravila provincijalna glavarica, s. Dubravka Moharić, i istakla da službenice Božje koje su svoju vjernost Gospodinu posvjedočile i cijenom vlastitog života nisu bile politički obojene ni stranački opredijeljene. Njihova opredijeljenost bila je ostvariti Božju ljubav vidljivom onima koji su je bili potrebni. Kao vjerne zaručnice svome Zaručniku – Kristu potpuno su se suobličile s njime u mučeničkoj smrti. Tu nalazimo odgovor zašto je njihov zemaljski život završio prolijevanjem krvi u rijeci Drini.

U prigodnoj homiliji kardinal Puljić je naglasio kako su sestre umrle za svjedočanstvo vjere te nas njihov primjer treba trajno nadahnjivati. Osobito se obratio prisutnim sestrama Kćeri Božje ljubavi da se nadahnjuju na ovim primjerima, jer samo tako će biti svjedokinje vjere i pravog istinitog života. Vrhovna glavarica, s. Lucyna, zahvalila se svima koji su to djelo doveli kraju i izrazila želju da Drinske mučenice što prije mogu biti čašćene na oltaru.

Dana 15. prosinca u Zagrebačkoj je katedrali koncelebriranu misu zahvalnicu predvodio mons. Vlado Košić, pomoćni biskup zagrebački. Prisustvovale su brojne redovnice i vjernici. Biskup je u svojoj homiliji pozvao vjernike da svojom molitvom pomognu i na primjeru njihova života nadahnjuju svoj kršćanski život, te ove službenice što prije ugledaju svjetlo oltara.

»STEPINAC, ZNAK VREMENA«

Z. VUKMAN, N. LISTEŠ

Uoči Stepinčeva prošle godine, novinar, pisac i publicist Zoran Vukman, u vlastitom je izdanju objavio knjigu »Stepinac, znak vremena« koja je potpuna žanrovska novost u hagiografskoj literaturi. Vukman je u suradnji s crtačem Nikolom Listešom napravio kombinaciju knjige i stripa, prozne priče i dokumentarističkih ilustriranih detalja iz života bl. kardinala Alojzija Stepinca, da bi tako na suvremeniji, strukturalno i kompozicijski življi način prikazao život ovoga hrvatskog duhovnog velikana. Priču o Alojziju Stepincu stavio je u aktualni kontekst, htijući prikazati kako je izopćeništvo i trpljenje koje je bl. Alojzije podnio za Krista, Crkvu i svoj narod, trajno nadahnuće za svakoga tko je spreman svjedočiti svoju vjeru u Krista, i da je njegov život znakovit model u svakom vremenu, pa tako i u današnjem, za onoga kršćanina koji svoj križ želi ponijeti u stopu za Isusom.

Ova strip-knjiga zato je potpuna novost u pristupu duhovnim i vjerskim temama, originalan pokušaj da se životopis sveca iz suhe kronologije stavi u sam život, u suodnose ljudi, u samo društvo i njegove suvremene antikatoličke dubioze i profanosti, koje vjerodostojnog katolika dovode u poziciju da donekle nasluti što znači Stepinčev križ u izolaciji, progonu i osudi. Vukman je, pored povijesnih likova i okolnosti, u prozno-dokumentarnu obradu Stepinčeva života stavio i dva izmišljena lika, jednog novinara i jednog starca, koji pripovijeda kako ga je Stepinac spasio u Drugom svjetskom ratu. Taj starac je lik koji je nastao od stvarnih osoba koje je Stepinac spašavao, i one progovaraju kroz tog čovjeka, govoreći istinu o hrvatskom svecu. Crtačke gravure djelo su odličnog crtača Nikole Listeša, koji je na svjetskim festivalima za svoje ilustracije dobivao brojna priznanja.

Listeš je i autor Stepinčeva portreta na naslovnoj stranici knjige, koji je jedan od zasigurno najljepših kod nas, prikazujući bl. kardinala Stepinca u stanju sabranosti i duboke kontemplacije. Knjiga »Stepinac, znak vremena » zanimljivo je štivo za širu vjerničku čitalačku publiku, a autori su imali za cilj posebno mladima približiti život jednog od najvećih ljudi u hrvatskoj povijesti. Posvećena je svim svećenicima, redovnicima i biskupima koji su trpjeli i stradavali pod komunističkim režimom.

Ivan Brzović

☙ LJUBICA ŠTEFAN – PROFESORICA ❧

»PRAVEDNIK MEĐU NARODIMA I BORAC ZA ISTINU« (1921.-2002.)

Od rođenja u Prilepu 14. ožujka 1921., pa do smrti u Zagrebu 17. ožujka 2002., Ljubica Štefan proživjela je težak, ali plodan život. Njezin je otac kao gimnazijski profesor i svjestan Hrvat iz rodnoga Karlovca bio po kazni poslan na službu u Makedoniju, pa se Ljubica tamo rodila. Budući da je otac često bio premještan, Ljubica je osnovnu školu i gimnaziju pohađala u raznim mjestima, a maturirala je u Krku 1939., i na Filozofskom fakultetu u Zagrebu započela studij latinskog i talijanskog. Drugi svjetski rat provela je u Karlovcu kod strica Luje Štefana i s njime spašavala Židove, pa su oboje dobili medalju »Pravednika među narodima«. Slavistiku je diplomirala 1949. u Beogradu.

Kao profesorica radila je u raznim školama u Bosni, Vojvodini i na Kosovu, te na fakultetu u Beogradu do mirovine. Tada se dala na povijesna istraživanja po beogradskim arhivima, otkrivajući nepoznate i prikrivane dokumente, a u Narodnoj biblioteci tragala za prešućivanom književnom i novinskom građom. Pronađenu građu morala je prepisivati najprije perom, zatim kod kuće pisaćim strojem, jer fotokopiranje nije bilo dopušteno, a moglo bi je i prokazati i prouzrokovati joj velike neprilike.

Zloglasni Miloševićev miting na Kosovu usmjerio je njezino istraživanje na stoljetnu zločinačku politiku Srbije prema Albancima, pa je tako nastala njezina trilogija Srbija i Albanci, pregled politike Srbije prema Albancima: 1. knjiga 1878.-1914., 2. knjiga 1913.-1945. i 3. knjiga 1944.-1989. Sve tri knjige objavio je anonimno »Časopis za kritiko znanosti« kao svoje izvanredne brojeve 126-128, Ljubljana, 1989.

U to doba počela je posjećivati tribine koje sam vodio u Dvorani Bartol Kašić, i donositi mi građu o svom novom istraživanju o Srbiji i Srpskoj pravoslavnoj crkvi u Drugom svjetskom ratu, o srpskom antisemitizmu i o genocidu nad Židovima. Dogovorili smo se da tu građu odnesem u Zagreb i ponudim Glasu koncila, ali da reknem samo da su to re-

zultati istraživanja jedne meni poznate profesorice, no da ime autorice ne otkrijem radi njezine sigurnosti, i da mogne nastaviti istraživanja.

Kad je tadašnji urednik GK Živko Kustić pregledao donesenu građu, rekao mi je: »To su toliko važne činjenice, a mi sve to dosad nismo znali.« Pozvao je svog novinara Tomislava Vukovića, preda mnom mu je predao građu i rekao da odmah počne u GK objavljivati feljton. Feljton je u GK izlazio pod Vukovićevim imenom u travnju i svibnju 1990. s naslovom Srpska pravoslavna crkva i Srbija u II. svjetskom ratu.

Ljubica je neprestanim istraživanjem proširila i dopunila građu i dovršila čitavu knjigu. Po dogovoru, Tomislav Vuković je doputovao u Beograd, i u našem župnom uredu sv. Petra Ljubica Štefan preda mnom mu je krajem svibnja 1990. predala gotov rukopis knjige od 370 stranica uz uvjet da on ijekavizira tekst (pisan je ekavicom zbog prvotnog plana da se tiska u Ljubljani) i objavi knjigu u Zagrebu. Vuković je knjigu objavio pod svojim imenom i naslovom Mozaik izdaje, Zagreb, 1991., u nakladi HKD Sv. Ćirila i Metoda.

Sredinom 1992., kao izbjeglica, Ljubica iz Beograda dolazi u Zagreb s novom građom. Uskoro objavljuje knjigu Pregled srpskog antisemitizma. Kao autor naznačen je još uvijek Tomislav Vuković, ali i Ljubica pod pseudonimom Edo Bojović. Nakladnik je Alatir (danas Pegaz), Zagreb, 1992.

Brošura Od bajke do holokausta je prva publikacija koja izlazi pod imenom Ljubice Štefan na hrvatskom i engleskom, a nakladnik je Odio za kulturu i promociju Ministarstva vanjskih poslova RH., Zagreb, 1993. Počinje sa »Srpskim narodnim pripovijetkama« koje je 1853. objavio Vuk. St. Karadžić. Pod naslovom »Čivuti« nalazi se priča vrlo slična »Ivici i Marici«, ali ulogu zle vještice preuzimaju Židovi. Završava prikazom vladavine generala Nedića i likvidacijom srpskih Židova.

U knjizi većeg formata Srpska pravoslavna crkva i fašizam (Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1996.) Ljubica Štefan donosi mnogo dokumenata i fotografija o suradnji SPC s fašistima i nacistima.

Posebno zanimanje pokazivala je Ljubica Štefan prema kardinalu Stepincu, pa je u knjizi Stepinac i židovi (Croatiaprojekt, Zagreb, 1998.) prikazala njegovu veliku skrb za progonjene i zatvarane Židove.

Na opetovane molbe mnogih pojedinaca, među kojima je krunski svjedok dr. Amiel Shomrony, nekadašnji osobni tajnik zagrebačkog rabina dr. Miroslava Shaloma Freibergera, da Yad Vashem prizna i kardinalu Stepincu titulu »pravednika među narodima«, nije bilo odgovora.

Tada sam ja, kao autor životopisa na francuskom Kardinal Stepinac – Mučenik za ljudska prava (Paris, 1981., u dva mjeseca dva izdanja! Hrvatski prijevod Kardinal Alojzije Stepinac, Đakovački Selci, 1989.) predložio vrhunskim hrvatskim znanstvenim ustanovama (HAZU, Hrvatski državni arhiv, Institut za povijest, Hrvatsko žrtvoslovno društvo) da Yad Vashemu pošalju svoje peticije za kardinala Stepinca. Ali se Yad Vashem opet oglušio i nije htio kardinalu Stepincu dodijeliti titulu »pravednika među narodima«.

Stoga je Ljubica Štefan okupila »pravednike među narodima« koji stanuju u Zagrebu, pa su oni poslali svoju peticiju da i kardinal Stepinac dobije to priznanje, jer je spasio mnoge Židove, i sve stanovnike staračkog doma »Lavoslav Schwarz«, preselivši ih na nadbiskupijsko dobro u Brezovicu, za njih se izlagao opasnosti, što je dokazano iz arhivske građe.

No, Yad Vashem je i dalje ostao kod svojih političkih predrasuda, kao da tobože život zagrebačkog nadbiskupa nije mogao biti ugrožen. U Hrvatskom državnom arhivu Ljubica Štefan je surađivala s dr. Franom Glavinom, i on je pronašao plan o atentatu na nadbiskupa Stepinca.

Peticije i pronađenu građu Ljubica je slala preko svog starog znanca dr. Igora Primorca, profesora na Hebrejskom sveučilištu u Jeruzalemu.

No, Yad Vashemu sve to nije bio dovoljan dokaz o Nadbiskupovoj ugroženosti. To je i Ljubicu i mene začuđivalo, jer smo smatrali da je Yad Vashem vrhunska objektivna ustanova. Tada smo otkrili da tamo rade i osobe koje Hrvatskoj nisu sklone, i svjesno rade na tome da što manje Hrvata dobije titulu »pravednika«.

Ljubica je, npr., ustanovila, da je dosje za Matu Ujevića – glasovitog oca Hrvatske enciklopedije – njegova kćerka preporučeno poslala iz Zagreba, a nakon dvije godine pošiljku još nije primio gospodin Ruben Dafni, podpredsjednik Yad Vashema, s kojim se Ljubica poznavala. Javila mu je broj preporučene pošiljke i on je proveo istragu i pronašao da je prijam te preporučene pošiljke potpisala njegova tajnica, koja ju je čuvala u svojoj ladici. Mate Ujević je uskoro dobio titulu pravednika, i popratnu diplomu i medalju.

Međutim Ljubica je ustanovila da je jedna druga diploma godinama ležala u Zagrebu, i tek kad je novoimenovani pravednik umro, diploma je na svečanosti bila uručena njegovom nećaku.

Ljubica je imala izvanrednu radnu energiju i marljivo je istraživala i pisala. Njezini brojni članci s neobjavljenim studijama tiskani su u dvije posljednje knjige. To je Istinom i činjenicama za Hrvatsku (Hrvatsko slovo, Zagreb, 1999.) i Mitovi i zatajena povijest (K. Krešimir, Zagreb, 1999.).

Ljubica Štefan je velika žena, koja je svojim marljivim stručnim perom i svakodnevnim moljenjem krunice spašavala Hrvatsku.

Prof. dr. Vladimir HORVAT,
Filozofski fakultet Družbe Isusove – Zagreb

U SPOMEN KARDINALU FRANJI KUHARIĆU

Dana 11. ožujka 2003. ove godine navršit će se prva obljetnica smrti kardinala Franje Kuharića, umirovljenog zagrebačkog nadbiskupa. Iz plodonosna njegova djelovanja i ostavštine, osobito one svjedočke, u promicanju istine o bl. Alojziju Stepincu i zastupanju evanđeoskih načela o pravdi i pravednosti u državi i društvu, donosimo rukovet njegovih misli o bl. Alojziju. Sve su one izgovorene u propovijedima što ih je on održao u tijeku euharistijskih slavlja u Zagrebačkoj katedrali na obljetnicu Blaženikove smrti.

»/Kardinal Stepinac/ je živio povijest Crkve i povijest svoga naroda u svom vremenu. Sve se to skupilo u njegovu srcu i savjesti često kao tjeskoba, i ta se odražavala u njegovoj zamišljenosti i ozbiljnosti! Kad je govorio, uvijek je govorio promišljeno, vagnuto. Svaka je riječ imala svoju težinu, jer je bila nadahnuta vjerom, Sv. pismom, molitvom! Kardinal Stepinac uvijek je živio u koordinatama Apsolutnoga i Vječnoga.« (Franjo KUHARIĆ, nadbiskup zagrebački, *Propovijed na Stepinčevo 1971.*)

♦♦♦

»Zadušnice za blagopokojnog kardinala Alojzija Stepinca na godišnjicu njegove smrti imaju, prema tome, značenje susreta s njegovim duhom, s njegovom vjerom i vjernošću, s njegovom žrtvom i životom.

Kad god smo se susretali s njime, doživljavali smo čvrstoću njegove vjere. Vjera u sav sadržaj Vjerovanja, što nam Crkva predlaže kao dar Objave Božje, prožela je njegove misli i upravljala njegovim djelima.« (*Propovijed*, 1973.)

♦♦♦

»Nadbiskup Stepinac nužnošću svoje pastirske, učiteljske i svećeničke službe kao apostol zagrebačke Crkve susretao se u raznim promjenama s raznim vladama. Ni s kim nije odbijao razgovor, ali je pred svima stajao proročki uspravan i svjedočio je za istinu. Prožet Bogom osjećao se slobodnim pred svakim čovjekom koji je imao moć u ruci, ali u službi svakog čovjeka kojemu je trebala zaštita, pomoć, obrana. Kome je uskratio pomoć ako je mogao pomoći? Kojem je narodu zanijekao pravo na slobodu, dostojanstvo i poštovanje? Ako je to neotuđivo pravo priznavao svima, zar nije to želio i svome narodu?

Kada bude povijest mirno proučila sve dokumente i sva djela, morat će priznati da na tom čovjeku ne nalazi krivice (Lk 23,14).

Na njegovu grobu u ovoj katedrali svijeće se ne gase i cvijeće ne vene. Nisu li to tihi svjedoci obrane? Svi koji dolaze u neprekinutom nizu na taj grob, čuju taj šutljivi govor. Savjest nam nalaže da budemo svjedoci njegove obrane i branitelji njegove časti.

(...) U Crkvi i u svijetu mnoge napasti navaljuju na vjeru; idu za tim da razvodne Kristovo Evanđelje i zamijene tajnu križa lagodnošću života, koju nadahnjuje sebičnost. Poštovanje njegove žrtve zahtijeva vjernost života od sviju nas.« (*Propovijed*, 1974.)

♦♦♦

»Ako je Bog nas ljubio cijenom križa, možemo li i mi njemu svjedočiti ljubav, a da ne prolazimo kroz tu tajnu ljubavi koja umire da bi rađala život?

(...) Tko pođe za njim, ne može ići drugim putem nego onim kojim je on prošao. Tko s njim trpi i umire, s njim otkupljuje svijet. Bez križa ga nije moguće ljubiti, kao što bez križa nije moguće živjeti Evanđelja (...).

Ako se pak morao suočiti s raznim ideologijama koje su Boga proglašavale iluzijom, Isusa Krista legendom, vječni smisao čovjeka prijevarom, Crkvu neprijateljem čovjeka, a vjeru nečim što treba ugasiti u svijesti ljudi, nipošto ni s kojeg stanovišta mu se ne može upisati u krivnju što je bio dosljedan branitelj vječnih Božjih vrednota. To mu je bila dužnost. To je i naša dužnost.« (*Propovijed*, 1975.)

♦♦♦

Kroz cijeli svoj život on je nosio svijest o svom krštenju kojim je rođen kao sin Crkve; uvijek je živio kao vjeran sin Crkve; i umro je s ljubavlju prema Crkvi. Ljubio je Crkvu jer je čvrsto vjerovao da su u

Crkvi izvori na kojima njezina djeca piju spasenje; nosio je u duši uvijek živu spoznaju da božanski život ključa u tim izvorima jer dolazi iz Kristova Srca (...).

On je u Crkvi i po Crkvi primio u svoj život Isusa Krista i stoga je Crkvu ljubio kao Isusa Krista.

Svojom službom nastojao je predstavljati Crkvu koja se poput Isusa Krista uvijek sagiba do čovjeka u njegovim patnjama i u njegovim grijesima. Svojom biskupskom službom nastojao je uvijek biti uz ljude koji su najviše potrebni pomoći; kojim najviše treba Kristova ljubav i Kristovo milosrđe.

Ljubio je Crkvu kao sakramenat u kojem nam se uvijek daruju otajstva istine, ljubavi i oproštenja (...).

Zato je želio uvijek zastupati i predstavljati poniznu i slobodnu Crkvu: poniznu Crkvu pred malenima, patnicima, progonjenima; slobodnu Crkvu pred velikima, moćnima i mudrima. U sebi je nosio ono što će Drugi vatikanski sabor tako jasno naglasiti, rekao bih, gotovo definirati, da je Crkva od Isusa Krista ustanovljena i poslana da služi integralnom spasenju svih ljudi i da za to služenje bude slobodna od bilo kakvih saveza sa silama ovoga svijeta.« (*Propovijed*, 1976.)

♦♦♦

»Govorimo iskreno, jer je iskren govor uvijek i pošten govor. Slijedimo svoju savjest. Svi ljudi i narodi svijeta ne žele samo slušati deklaracije o ljudskim pravima, nego žele to pravo živjeti.

U povijesti su neizbrisivo upisani procesi na kojima se sudilo čistoj savjesti i protiv savjesti. Stoga krikovi savjesti ne mogu biti obezvrijeđeni nikakvim etiketama; ne može ih se ušutkati jer oni dolaze iz dubine čovjeka, iz dubine ljudskog bića.

Nije zaslužio da bude u javnosti još uvijek i danas nazivan zločincem onaj koji je bio pripravan umrijeti za čovjeka i koji je dokazao svoju ljubav prema čovjeku. To znaju mnogi koji su bili svjedoci njegove zaštite, pomoći i obrane. Nije pravio razlike, nije dijelio ljude niti po narodnosti, niti po rasnoj pripadnosti, niti po ideološkoj opredijeljenosti kad se trebalo zauzeti za progonjenoga i obespravljenoga. Stoga ima pravo da bude branjen.« (*Propovijed*, 1977.)

♦♦♦

«Svojim biskupskim služenjem u Zagrebačkoj nadbiskupiji htio je što dublje zahvatiti u obnovu duše našega naroda. Pogled pun brige i ljubavi bacio je posebno na grad Zagreb; grad koji je rastao, ali isto tako grad u kojem se sve više događala apostazija od vjere. Zato je shvatio potrebu da u tom gradu osnuje nove župe; da sagradi nove crkve; da i u novim dijelovima grada budu pastoralna središta koja će okupljati ljude u istini, odgajati u ljubavi, i tako obogaćivati život i postaviti temelj istinskom napretku.« (*Propovijed*, 1978.)

♦♦♦

«Kroz svoju povijest Crkva je uvijek odgajala ljude za ljubav prema čovjeku, jer je uvijek odgajala ljude za ljubav prema Bogu. Bog je zaštita čovjeka. To nas je učio Isus Krist. Ne možemo biti učenici Kristovi ako nismo odlučni da ljubimo; da ljubimo djelotvorno i aktivno; da stojimo uz čovjeka koji trpi bilo koju situaciju on živio.« (*Propovijed*, 1979.)

♦♦♦

«Ostaje nam poruka vjere i nade, koju nam upućuje Nadbiskup iz vječnosti. Sve nas potiče na čvrstoću vjere u svim kušnjama; sve nas poziva na život po Božjim načelima. Sigurno iz vječnosti blagoslivlja našu odluku iz Nina da hrvatska katolička obitelj svaki dan zajedno moli i svake nedjelje slavi svetu misu. Sigurno se i on iz vječnosti pridružuje blagoslovu hrvatskih biskupa i svećenika, kojim oni svake večeri zazivaju Božju zaštitu po zagovoru Presvete Bogorodice na svakog čovjeka, na svaku obitelj i na cijeli narod.«
(*Propovijed*, 1980.)

MATURALNA RADNJA NA TEMU: ALOJZIJE STEPINAC, SVETAC ILI ZLOČINAC?

Jakob Delić, maturant Gimnazije »A. G. Matoš« u Đakovu, predstavio je na kraju šk. god. 2001./2002. i obranio svoju maturalnu radnju iz povijesti na temu: Alojzije Stepinac, svetac ili zločinac? Prof. Nikola Damjanović tražio je da njegov učenik jedino pod tim naslovom može prikazati djelovanje kardinala Stepinca. Učenik je ostao uporan, i za pripremljeni rad i njegovu obranu dobio odličnu ocjenu.

Iz spomenute radnje donosimo sljedeće ulomake: uvodni dio, te zaključak s osvrtom na odnos nadbiskupa Stepinca s dr. Antom Pavelićem, poglavnikom NDH.

Treba spomenuti da radnja, osim spomenutih, sadrži i ove naslove: Kratak životopis, Raspad Jugoslavije i nastanak NDH, Nadbiskup Stepinac i Židovi, te Stepinac i Srbi.

UVOD

U povijesti 20.st. zabilježen je utjecaj nekoliko ljudi prepoznatljivih upravo za to razdoblje čovječanstva. Nekoliko značajnih osobnosti upisano je i u povijesti jugoslavenskih naroda, a posljedično tome i u povijesti hrvatskog naroda. Govoreći s povijesnog vidika početak je stoljeća bio obilježen I. svjetskim ratom, koji je započet nakon atentata Ferdinanda u Sarajevu 1914., a završio je s mirom u Versaillesu. Nakon završetka I. svjetskog rata u Europi su uspostavljene nove državne granice, raspala

se Austro-ugarska monarhija, a uspostavljena je i kraljevina SHS-a. Baš iz pojavnosti te državne tvorevine, koja je kasnije prerasla u kraljevinu SHS-a, i neriješenog pitanja statusa hrvatskog naroda u toj kraljevini, dogodili su se povijesni preokreti koji su doveli i do II. svjetskog rata.

Čitajući različitu literaturu iz povijesti, sociologije, ekonomije, teologije, književnosti i drugih područja, zainteresirao sam se za ulogu koju je u povijesnim događajima povezanima uz II. svjetski rat i razdoblje nakon njega, imao zagrebački nadbiskup dr. Alojzije Stepinac. Njegovu se osobu povezuje uz činjenice baš II. svjetskog rata, a iz čitanja mi se čini da je on bio značajna osoba i prije početka toga rata, da je za vrijeme toga rata učinio, govoreći i zastupajući ljudska prava, više nego mnogi državnici, političari i ljudi koji su imali određenu moć ili su mogli utjecati na presudna zbivanja u međunarodnim odnosima. U prikazivanju osobnosti Nadbiskupa i vremena u kojem je živio, ograničit ću se na one događaje koji u objektivnom prikazivanju i istinitom tumačenju mogu doprinijeti i dati odgovor na pitanje je li Alojzije Stepinac svetac ili zločinac.

U pripremi ovog složenog i zahtjevnog maturalnog rada poslužio sam se literaturom iz opće crkvene povijesti, iz povijesti Katoličke crkve u Jugoslaviji, te životopisima dr. Alojzija Stepinca. Obrađujući život i osobu A. Stepinca na temu je li on svetac ili zločinac, zapažam da je to u sebi kontroverzno pitanje proizašlo iz činjenice što je on bio zagrebački Nadbiskup i hrvatski metropolit za vrijeme II. svjetskog rata. Neosporno je da je Nadbiskup Stepinac volio hrvatski narod i da je zastupao pravo da taj narod ima svoju državu i samostalnost. Ovo pitanje, je li on svetac ili zločinac, proistječe iz sudskog postupka koji je protiv njega provela vlast FNRJ-a, koja je u svom djelovanju vodila monarhističku ideologiju s nakanom uspostave bezbožnog društva. Uostalom i sam je Nadbiskup na sudu izjavio da njemu ne sudi narod nego KPJ.

Optužnica protiv nadbiskupa Stepinca sastavljena u 5 točaka optuživala je Nadbiskupa da je »surađivao s okupatorom«, izdao svoj narod, »prekrštavao« pripadnike drugih vjera, upravljao vojnim dušobrižništvom, i da se reakcionarno odnosio prema novouspostavljenoj vlasti u FNRJ.

Tečaj križarica u dvorcu u Brezovici 1944., koji je otvorio i blagoslovio bl. A. Stepinac

Nakon što sam pročitao već navedenu literaturu uočio sam da je optužnica imala doista za cilj prikazati nadbiskupa Stepinca kao ratnog zločinca, a što pobijaju činjenice koje ćemo ovdje navesti.

Alojzije Stepinac, svetac ili zločinac?

Želeći odgovoriti na postavljeno pitanje ove radnje ušao sam u zbilju povijesnih događaja i djelovanja nadbiskupa Stepinca, jer se samo iz tih činjenica može donijeti pravedan odgovor. Rodoljublje nadbiskupa Stepinca nije upitno, on je i na sudu branio pravo hrvatskog naroda na njegovu samobitnost i vlastitu državu, ali nije nikada zauzimao stav kakova će ta država politički izgledati, jer se kao svećenik i biskup nije želio miješati u čisto politička pitanja. Bio je, naime, svjestan da je subjekt državotvornosti narod a ne političari, ni bilo koja politička stranka. Iz pročitanoga i proučenoga uočio sam da je nadbiskup Stepinac za vrijeme cijelog svog života, sve do smrti, koja je nastupila za vrijeme izdržavanja kazne u Krašiću 10.2.1960., uznastojao vršiti svoju svećeničku i biskupsku službu. On je iz perspektive Božje objave i evanđeoskih načela branio dostojanstvo ljudske osobe, njegovo pravo na život, jer je vjerovao u Isusa Krista i vječni život. A Isus Krist je riječi vječnoga života i nauk koji vodi u taj vječni život povjerio Katoličkoj Crkvi.

Na međi povijesti 20. stoljeća, kada se Katolička crkva našla u progonu zbog svoje vjernosti Kristu, a državna se vlast borila protiv religije kao »opijuma naroda«, nadbiskup Stepinac bi iznevjerio svoje poslanje i službu da je dopustio da i Crkva bude jedan šaraf u državnom stroju. Premda nisam pročitao sve knjige koje govore o povijesti II. svjetskog rata i ulozi Katoličke Crkve na području Jugoslavije, iz pročitanih mogu zaključiti da Alojzije Stepinac nije bio zločinac, jer je bio vjeran svojoj savjesti, jer je čuvao jedinstvo Katoličke Crkve u Jugoslaviji sa Svetom Stolicom, jer se zauzimao za temeljna ljudska prava, od kojih su nedjeljiva prava na izbor vjerskog opredjeljenja i života po odabranim vjerskim načelima.

Predočeni dokumenti i analiza povijesnih zbivanja pokazuju da je veliki raskorak između onoga što je tvrdila optužnica protiv dr. Alojzija Stepinca nadbiskupa zagrebačkog i dokumentacije koju sud nije uzeo u obzir. Odvjetnik dr. Ivo Politeo u svojoj je obrani nadbiskupa Stepinca naveo i ovo: »Htio bih vidjeti onoga, koji na okupiranom području – ne izvan ovoga! – neposredno pred okupatorom i pred ustaškom vlasti onako otvoreno, energično i često prosvjedovao protiv svih nasilja okupatora i

ustaša! Neka se, dakle, danas ne hvale i ne podsmijehivaju onome, koji se na djelu pokazao daleko junačkiji od njih!«

Začudio sam se kad sam uočio da kao svjedoci na sud nisu prihvaćeni ni srpskopravoslavni biskup Emilijan, ni srpski liječnici dr. Milutin Radetić, primarijus sveučilišne klinike u Zagrebu, dr. Julije Budisavljević, dr. Marko Vidaković ni toliki drugi. Od 47 svjedoka koje je predložila obrana bilo je dopušteno govoriti tek nekolicini od njih. Sam nadbiskup Stepinac na sudu je govorio da su pojedini dokumenti koji mu se predočuju falsificirani, a svjedočenja nekih svećenika protiv njega posljedica njihovog višemjesečnog tamnovanja i slomljenih živaca. Uostalom Nadbiskup je o tome rekao sljedeće: » Ja kažem ovo, kad se prilike srede i smire, kad se budu mogli publicirati svi dokumenti, kad se budu mogli isti raditi i izraditi, kad svi faktori mogu slobodno reći svoju riječ, bez ikakvog straha, potpuno slobodno u svijetlu čiste istine, sa političkog i moralnog stanovišta, neće se naći niti jedan čovjek koji bi upro prst na zagrebačkog Nadbiskupa.«

Želio bih istaknuti i da je Nadbiskup jasnoću svojih stavova, koje nije mijenjao za volju bilo kojeg režima ili političke vlasti, prosuđujući svoj život rekao«: »Svjestan sam da nisam ništa učinio protiv ove države. Nisam rušio staru Jugoslaviju, ni NDH, pa ni ovu. To je stvar političara. Ali kad netko ne poštiva osnovna prava Crkve i čovjeka, tu smo dizali svoj glas.«

U prilog Nadbiskupovoj svetosti odnosno nevinosti navest ću nekoliko svjedoka baš iz redova Srpske pravoslavne crkve ili jugoslavenskih političara, čije me svjedočanstvo dovodi do zaključka da je dr. Alojzije Stepinac doista bio svetac, a ne zločinac. Poglavar Srpske pravoslavne crkve u Sjedinjenim Američkim Državama, biskup Milivojević, izjavio je: »Suđenje se spremalo u političkim krugovima. Cilj je bio odvajanje Katoličke crkve u Hrvatskoj od Vatikana... sud nije bio osnovan na pravdi. Predviđam mučeništvo za nadbiskupa Stepinca... Neka mu Bog bude na pomoći da sačuva visinu duha i izdrži, pa neka kršćanstvo pobijedi po njegovoj hrabrosti. »

Jugoslavenski konzul u New Orleansu, Bazilije Rusović, reče: »Ne mogu ovo više izdržati... Ovo je sramotno suđenje protiv nevinog čovjeka, koji je ljubljen u cijeloj Jugoslaviji. Ja sam pravoslavni Srbin, ali držim da su optužbe sasvim lažne i da je osuda Nadbiskupa potpuno nepravedna.«

Jedan svećenik Srpske pravoslavne crkve u Zagrebu reče: »Za vrijeme suđenja Nadbiskup je mnogo trpio; bio je suđen i osuđen iz mržnje prema katoličkoj vjeri, zbog čega se može s pravom reći da je bio mučenik za svoje vjerske ideale.«

Prof. Marica Stanković pozdravlja nadbiskupa Stepinca na tečaju križarica u dvorcu u Brezovici 1944.

Svećenik Srpske pravoslavne crkve i nadstojnik Katedralne crkve u New Yorku, napisao je: »Svi pravoslavni vjernici, koji su htjeli sačuvati svoju vjeru, imali su u njemu potporu jer ih je on grijao svojom vjerom, u vrijeme kad nitko od pravoslavnih nije znao tako činiti. To je razlog zašto ga ja, a isto tako i mnogi drugi, smatramo ispovjedaocem i mučenikom Crkve Kristove... Njegovo mučeništvo ima opći odjek za svu Kristovu crkvu... Ja nisam pozvan proricati da li će on biti ili neće biti proglašen svetim, ali znam da je on već od sada jedan sveti mučenik za sve duše pravih vjernika opće Crkve. »

I sam Milovan Đilas, drugi čovjek u Jugoslaviji iza Tita, dao je sljedeću izjavu: »Mi nemamo ništa protiv njegovog hrvatskog nacionalizma, ali ne možemo podnijeti njegovu privrženost rimskom Papi. Mi uništavamo i odbijamo sve što nas sprječava na putu, prema tome, cilj opravdava sredstva!« Kasnije će taj isti Đilas progovoriti još jasnije: »Iskreno govoreći – a ja nisam jedini koji ovo govori – Stepinac je bio nevin osuđen.«

Nadbiskupov odnos s Pavelićem

Nova vlada NDH-a donijela je niz točaka, točnije zabrana, gdje želi državu očistiti od nehrvatskih elemenata. Zabranjena je upotreba ćirilice, zatvoreni dječji vrtići, osnovne i srednje škole pod upravom pravoslavne crkve. Židovima je naređeno da nose posebne oznake, te je zabranjena uporaba julijanskog kalendara. Za pobačaj je uvedena smrtna kazna, za psovanje dva mjeseca zatvora itd. U tome je postojalo mnogo stvari koje su mogle goditi nadbiskupu Stepincu, no on je odmah reagirao protiv. Pisao je pisma vladi NDH o tome da se ukine zakon o nošenju oznaka, koji su se ticali Židova.

Ali protesti koje je uputio nisu imali učinka. Nadbiskup je pisao samom Poglavniku, kako bi mu skrenuo pozornost na deportaciju, ubijanje i pokrštavanje Srba. U pismu je između ostalog stajalo: »... uvjeren sam da se ove pojave često dešavaju bez našeg znanja, a da će se jedva tko naći koji će imati smjelosti da ga upozori na njih, pa mi je to više dužnost da ja to učinim. Čujem s više strana da se tu i tamo nečovječno i okrutno postupa s nearijcima prigodom deportiranja u sabirne logore, a i u sa-

mim tim logorima; štoviše, da od takva postupka nijesu izuzeta ni djeca, ni starci, ni bolesnici. Dozvolite mi, gospodine Poglavniče, da najprije općenito istaknem ovo: odnosne mjere koje se u tom smjeru provode mogle bi se provoditi, a da postignu potpuni učinak, na humaniji i obzirniji način, tako da se u čovjeku zaista gleda čovjeka i sliku Božju, osobito da se pokaže ljudski i kršćanski obzir prema slabim starcima i staricama, nejakoj i nedužnoj djeci i prema bolesnicima... »

Nadbiskup je zahtijevao da se bolesnim Srbima i Židovima omogući liječnička njega. Nakon pokolja u Glini Stepinac je poslao prosvjedno pismo Paveliću 14. svibnja 1941. A 26. lipnja poveo je sve biskupe u službeni posjet Paveliću. Stepinac se obratio Paveliću kao glavaru NDH i obećao suradnju za bolju budućnost domovine. U još jednom pismu Paveliću, Stepinac ističe: »Svaka upotreba sile može donijeti katastrofalne posljedice ugledu katoličke crkve. Potrebno je uzeti u obzir sve mogućnosti, čak i slučaj da Srbi iz prkosa odluče masovno preći na Islam. Upravo zbog toga mislim da je nužno s osobitom pomnjom birati misionare koji će se poslati među Srbe, a ne povjeravati taj zadatak svećenicima ili redovnicama koji nisu razboriti i kojima bi u ruci radije stajao revolver nego raspelo.«

Kao zaključak htio bih istaknuti da odnos Stepinca i Pavelića nije bio onakav kakav se možda čini iz pisama i razgovora njih dvojice. Julije Makanec, član ustaške vlade i tzv. ministar, žestoko je napao Nadbiskupa Stepinca i izvrgao ga ruglu te upozorio da se ne miješa u politiku. A ta Nadbiskupova politika sastojala se u osudi ustaških nasilja. Pročitao sam i to da je Pavelić jednom prilikom nakon Stepinčeva govora rekao svom pratiocu, što će ga, ovaj balavac, naime nadbiskup, učiti politiku! Stepinac je bio strogo protiv nasilja. Nadbiskup nije bio niti za niti protiv Pavelića, bio je protiv nasilja i za pravednost, borio se za humanost i mir kako mu i sama služba nadbiskupa i pastira nalaže. Spočitavao je Paveliću, da goni katolike zbog židovskih žena, a na sebe i članove svoje vlade da ne primjenjuje tzv. arijski zakon. (Pavelić i njegov tzv. ministar Žanić bili su oženjeni Židovkama). Dakle još jednom možemo zaključiti da su odnosi dr. Alojzija Stepinca bili vrlo krhki i slabi.

(Znajući da mnogi učenici i studenti pišu maturalne, diplomske i poslijediplomske radnje na temu o bl. Alojziju Stepincu, molimo autore da na adresu Uredništva pošalju primjerak svojih radova. – UREDNIŠTVO)

STUDENTI O KARDINALU STEPINCU

Na Institutu za kršćansku duhovnost Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u seminaru pod naslovom »Prinos kardinala Stepinca hrvatskoj duhovnosti« akad. god. 2002./2003. sudjelovalo je 15 studenata. U pojedinom broju Glasnika donijet ćemo pojedine njihove radnje napisane na temelju izvorne i arhivske Blaženikove ostavštine. Tako već u ovom broju donosimo radnju studentice s. Franke, koju je izradila kao prikaz zbirke propovijedi kardinala Stepinca na Bogorodičin hvalospjev: MAGNIFICAT (Veliča duša moja Gospodina).

Hvalospjev B. D. Marije (Lk I, 45-55)

«Veliča duša moja Gospodina
i klikće duh moj u Bogu mome Spasitelju,
što pogleda na neznatnost službenice svoje:
odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom.
Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo.
Od koljena do koljena dobrota je njegova
nad onima što se njega boje.
Iskaza snagu mišice svoje, rasprši oholice umišljene.
Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne.
Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne.
Prihvati Izraela, slugu svoga, kako obeća ocima našim:
spomenuti se dobrote svoje prema Abrahamu i
potomstvu njegovu dovijeka.«

Moj je zadatak obraditi propovijedi kardinala Alojzija Stepinca na temu: »Magnificat«. Ove propovijedi Kardinal je održao kao sužanj u Krašiću, prigodom 100-god.

Bl. A. Stepinac na tečaju križarica u dvorcu u Brezovici 1944.

Lurdskih ukazanja, tokom svibanjskih Marijanskih pobožnosti, za potrebe vjernika. U svojim propovijedima on najčešće koristi svetopisamske tekstove i usporedbe iz svakidašnjeg života. Čašćenje prema Majci Božjoj je upravljeno na Krista. Razmatrao je od riječi do riječi hvalospjev iz Lukina evanđelja (I, 45-55) u jedanaest propovijedi, u kojima želim istaknuti glavnu misao.

Započinjući prvu, Kardinal je rekao: »Kao što znamo, Majka je Božja vrlo malo govorila u životu, ako pogledamo što nam je zabilježilo Evanđelje o Njezinim riječima. Ali ono malo što nam je zabilježilo, vrijedi više od zlata, bisera i dragog kamenja ovoga svijeta. To dokazuje i veličajna pjesma, koju je tom zgodom izrekla Bogorodica, a koja počinje riječima: Veliča duša moja Gospoda.« U ovom hvalospjevu Kardinal nas podsjeća što je naša velika dužnost na ovom svijetu, a to je hvaliti i slaviti Boga. Navodi primjer: (Job 7,17) »Što je čovjek, da ga tako veličaš i da na nj upravljaš oko svoje?« Čovjek je pred Bogom ništica. Stavlja nam pred oči što je sve Bog učinio za čovjeka. Povezuje ove misli stavljajući nam kao primjer Presvetu Bogorodicu, koja kliče iz dubine srca nad svime, što joj je učinio Gospodin. Ona u svoj svojoj poniznosti zahvaljuje Bogu za taj dar, svjesna svoje nevrijednosti. Marija zna da to nije njezina zasluga. Ali Kardinal upozorava: »No čine li svi ljudi tako? Nije im nažalost dosta, da ih Bog tako veliča, nego se nastoje i sami uzveličati, dižući se protiv Boga i iznad Boga.«

Rekvijem za kard. Stepinca u crkvi Sv. Jeronima Papinskog hrvatskog zavoda u Rimu

U potkrepu svojih misli Kardinal navodi razne primjere: od Adama i Eve, graditelja babilonskog tornja, faraona u Egiptu... sve do naših dana kad kaže: »A zar nismo i mi svjedoci u našim danima sličnih uzveličanja samih sebe?« Navodi riječi njemačkog filozofa Nietzschea koje je rekao jednom zgodom: »Kad bi postojao Bog, kako bih ja mogao podnijeti, da ja ne bih bio Bog?« Završavajući prvu propovijed napominje da zapamtimo dobro riječi Bogorodice, koja govori: »Veliča duša moja Gospoda«, a ne: »Veliča duša moja sebe«. Sva slava pripada Gospodu Bogu, i nikome drugome. Na samom kraju citira sv. Franju Saleškog: »Kad bih našao u svom biću samo jednu žalcu, koja nije od Boga, u Bogu i za Boga, smjesta bih je istrgao iz svoga srca.« Takvi moramo postati i mi.

U drugoj propovijedi Kardinal razmatra o riječima: »I raduje se duh moj, u Bogu spasu mojemu«. Napominje: »Kad Majka Božja kaže u ovoj svojoj divnoj pjesmi, da se duh Njezin raduje u Bogu spasu Njezinu, hoće da nam kaže, gdje nema prave radosti u Bogu, tamo ne može biti govora ni o pravom služenju ili hvaljenju i slavljenju Boga.« I nastavlja dalje: »Dužni smo se zato brinuti prije svega, da upoznamo Boga svoga, kako treba. Kad budemo vidjeli Njegovu ljepotu, Njegovu dobrotu, Njegovu moć, Njegovu mudrost, Njegovo znanje, onda ćemo po primjeru Majke Božje usplamtjeti radošću u Bogu svome, koji je svake ljubavi vrijedan.«

Treća propovijed se odnosi na riječi: »Jer mi učini velike stvari Onaj, koji je silan i sveto ime Njegovo.« Ovdje kardinal donosi jedan primjer. On kaže: »Stari Grci su imali velikih ljudi. Među njima su osobito slavili nekog Krotona. Taj Kroton, kažu, okladio se jednoga dana: tko iz njegove zatvorene pesnice otme jedan prsten sa dragocjenim dragim kamenom, neka mu prsten pripadne kao vlasništvo. Došli su najjači ljudi, ali sve uzalud. Šaka Krotonova ostala je zatvorena, kao da je od čelika. Ali gle! Najednom dođe mala Krotonova kćerkica. Čula je što se nalazi u očevoj ruci i kakva je oklada. Umiljato se privinula uz svog oca, počela ga gladiti po ruci... i bez poteškoće si je uzela prsten. Eto, s jedne strane snaga diva, s druge krhko sitno stvorenje, djevojčica, koju otac nosi na ruci kao pero. Jasno je, da nije učinila toliko veliku stvar mala njegova kćerkica, koliko snažni Kroton, koji se pokazao velikodušan prema svojoj maloj kćerkici, davši joj ono, što mu nikada ne bi bila mogla oteti, kad mu nisu ni najveći junaci.«

Ova zgoda barem donekle osvjetljuje ono, što je Presveta Mati Božja izrazila riječima koje smo naveli u trećoj propovjedi. S jedne strane eto div, kakvog nikada nije bilo, svemogući Bog, prema kojemu su svi Krotoni ovoga svijeta prašak, kojega vjetar otpuhne kamo hoće. S druge strane sitno ljudsko stvorenje, petnaestogodišnja djevojčica, Presveta Djevica Marija, postaje Majkom Sina Božjega, grabi na neki način iz svemoćne ruke Božje ono na što se nitko ne bi usudio ni pomisliti, radi veličine dara što se skriva u ruci Božjoj. Kardinal to stavlja nama kao poticaj kad kaže: »Braćo, kome od nas nije Bog učinio velikih stvari, ako i ne može kao što je Majci Božjoj? Umiljavati se i mi znademo Bogu kad nam što posebno treba, kao i ona Krotonova kćerkica, da izvabi prsten iz stisnute šake očeve. Ali nažalost, nisu odviše česti ljudi, koji bi se poput Majke Božje sjetili, da se barem donekle

odužе Bogu. Velim barem donekle, jer uzvratiti Bogu nikada ne možemo ono, što On nama daje.«

Četvrta propovijed. »Jer je pogledao na poniznost službenice svoje«. Poniznost je naime istina. A Presveta Djevica Marija je znala da su od početka svijeta živjele već mnoge djevice na svijetu (Sara, Rebeka, Rahela, Judita, Estera...). Dragom Bogu se prohtjelo da između tisuća i milijuna ljudskih kćeri pogleda upravo na Mariju, neznatnu djevicu u Nazaretu. Kardinal i opet napominje: »I na nas se je obazreo, makar nismo nevini kao Marija... No da li smo mu barem trenutak zahvalnosti pokazali kao Majka Božja, koja je pjevala čitav život puna zahvalnosti.«

Dugo u noć su se u krašićkoj župnoj crkvi vjernici i djeca izmjenjivali pokraj odra Nadbiskupa - Mučenika

Peta propovijed; »Jer gle, odsad će Me zvati blaženom svi naraštaji«. Od časa otkad je počela trpjeti za Boga, za Isusa i slavu svetoga imena Njegova blaženom je nazivaju svi. Njezino blaženstvo počelo je mukama i nevoljama na zemlji, da i nama ostavi primjer i pouku, da nema blaženstva u nebu bez strpljivog podnošenja nevolja na zemlji.

U šestoj propovijedi: »I milosrđe Njegovo od koljena do koljena onima, koji Ga se boje«. Kardinal upozorava: »Ne zaboravimo dakle nauke, koju nam daje Majka Božja! Upali mi u ne znam kako teške grijehe, i bilo ih više negoli pijeska na obali morskoj i živjeli u njima više i od sto godina, milosrđe Božje nije se ni za trunak umanjilo prema nama. Treba samo priznati Stvoritelja svoga i u djetinjem strahu prići k Njemu.«

U sedmoj propovijedi: »Pokazuje jakost mišicom svojom raspršava ohole u mislima srca njihova«. Ono što je mrsko Bogu našemu i čega ne može podnositi, to je oholost, kad se kukavni stvor, bio to anđeo ili čovjek uzoholi i prkosi Stvoritelju svome, bilo na ovaj ili onaj način. Ovdje Kardinal navodi savjete svetog Petra apostola: »Ponizite se dakle pod silnom rukom Božjom, da vas uzvisi u vrijeme kušnje, napose najveće kušnje, a to je smrtni čas.«

Osma propovijed: »Skide s prijestolja silne vladare, a podiže ponizne«. Sveto Pismo i svjetska povijest prepuna je primjera da nema vladara, koji bi se mogao održati protiv Gospoda Boga na nebesima. Koliko pouke, koliko utjehe za svako kršćansko srce u ovim riječima Majke Božje! Kardinal veli: »Kako jučer, tako danas, tako sutra i do konca svijeta! Svijet se može mijenjati, ali Bog naš ostaje uvijek isti. Uvijek jednako jak, uvijek jednako dobar svima koji priznaju sveto ime Njegovo i pred Njim se ponizuju.«

Deveta propovijed: »Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne«. Mogli bismo nabrajati bez kraja i konca primjere pravde Božje prema riječima Bogorodice u ovom divnom hvalospjevu u čisto tjelesnom pogledu, ali i u duhovnom pogledu. Neka duša naša uvijek žeđa i gladuje za nebeskim dobrima, kao što nas opominje i sam Isus Krist: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, a sve ostalo će vam se dodati.«

Deseta propovijed: »Zauzeo se je za Izraela, slugu svojega, sjećajući se milosrđa svojega«. Bog je vodio posebnu i nježnu brigu za narod izabrani, kojemu je dao ovo ime. Brigu doista nježnu, veću nego i najbolje mati oko svoga djeteta kroz cijelu povijest, od Abrahama do Isusa Krista. A tako i za nas, kako kaže kardinal: »Zar se ne zauzima Bog svaki dan za svaku pojedinu dušu, a na poseban način, kad je preporođena u svetome krstu?« Svi imamo razloga, da zajedno s Bogorodicom bez prestanka hvalimo i slavimo Boga radi golemog milosrđa Njegova, koje prati čovjeka kroz čitav život.

Jedanaesta propovijed: »S Abrahamom i potomcima njegovim dovijeka, kao što je obećao ocima našim«. Što god je Bog obećao Abrahamu, što god je rekao preko tolikih svetih proroka, sve se je to eto ispunilo u začeću Sina Božjega u krilu Djevice i ispunit će se dalje vjerno, kao što je vjeran i istinit Gospod Bog.

Završavajući ovaj pogled na propovjedi i nauku kardinala Stepinca željela bih istaknuti kako je On uznastojao, prožet vjerom koja je imala izvanredna marijanska obilježja, kao čovjek, kao kršćanin, kao biskup, tu ljubav prema Majci Božjoj prenijeti na svoje suvremenike, kao najčvršće uporište protiv svih protivnosti koje su uperene protiv vječne i vremenite sreće čovjeka pojedinca, pojedinih naroda i Katoličke Crkve. Nadam se da će svaki od nas pronaći isto duhovno sredstvo za osobno posvećenje i evangelizaciju današnjeg svijeta. Njegov život i nauk su jedinstvena poruka kako nam ništa u tijeku ovog zemaljskog života neće biti teško ako se budemo držali usko povezani s Euharistijom, i da ćemo najlakše postići slavu neba, budemo li iskreno i ustrajno častili Majku Božju.

FRA ANZELMO CANJUGA

Čitateljima Glasnika predstavljamo fra Anzelma Canjugu, skladatelja pjesme u čast Majke Božje »Ljiljane bijeli«. Tu je pjesmu blaženi Alojzije rado pjevao, i njenim duhom nadahnjen častio Bogorodicu.

Anzelmo Franjo Canjuga rodio se 1894. godine u Budislavcu, u župi Vidovec pokraj Varaždina. Bio je treće od sedmoro djece.

Nakon završene četvorogodišnje osnovne škole u Vidovcu, on je 1905. kao pitomac započeo život u novoj sredini, u kapucinskom samostanu u Varaždinu. Nakon završene gimnazije, godine 1910., započeo je svoj novicijat i dobio redovničko ime fra Anzelmo. Godine 1911. položio je privremene, a 1915. doživotne zavjete.

Za vrijeme 1. svjetskog rata završio je u Rijeci teološki studij. Za svećenika je zaređen 1917. u Senju. Još kao student objavio je skladbe: »Ko' noć šutiš« i »O da mogu kao Herub Božji«.

Djelovao je najprije u Varaždinu (do 1938) i Osijeku. Obnašao je različite službe u svojim zajednicama. Bio je orguljaš, zborovođa, učitelj glazbe u građanskim školama, vikar i gvardijan.

Nakon što je po završetku 2. svjetskog rata vlast u Jugoslaviji preuzela komunistička partija, novim su vlastodršcima i njihovim mjesnim pomoćnicima zasmetali fra Anzelmov kršćanski i svećenički značaj, njegova obljubljenost kod naroda, a možda najviše činjenica da je kao priznati glazbenik oko sebe okupljao mladež, a ona ga je voljela. Zbog toga se novoj vlasti činio opasan, i kao primjer drugima morao je biti žrtvovan.

Uoči Cvjetnice, 29. ožujka 1947., započeo je njegov uspon na Kalvariju. Odveden je u zatvor, te na montiranom sudskom postupku osuđen na 16 godina prisilnog rada u zatvoru, te još 5 godina gubitka svih građanskih i socijalnih prava.

Kaznu je izdržavao u zatvoru u Staroj Gradiški. Unatoč nebrojenim nedaćama, nečovječnim uvjetima života (imao je rak želuca), fra Anzelmo je nesebično pomagao drugim zatvorenicima te bi njihove poslove preuzimao na svoja pleća. Bio je evanđeoski svjedok ljubavi prema bližnjemu.

I u takvim uvjetima je skladao. Posljednja mu je dovršena skladba u čast Majci Božjoj za mješoviti zbor i orgulje, a nedovršen je ostao »Credo« (Vjerovanje). Naime, pišući note na riječi »čijem kraljevstvu neće biti kraja«, 1952. zatvorio je umorne i napaćene oči. Pokopan je na zatvorskom groblju u Staroj Gradiški. Lijes su pratili zatvorski policajac i dvojica robijaša.

Budući da je izdržao tek pet godina robije, njegove je zemne ostatke bilo moguće kršćanski pokopati nakon 16 godina (11 preostalih godina robije i još 5 gubitka političkih i socijalnih prava). Sprovodne obrede je na Mirogoju predvodio tada pomoćni biskup mons. Franjo Kuharić, sudjelovala su gotova sva njegova redovnička braća i brojni vjernici.

Godine 1934. je u Hrvatskom crkvenom Kantualu objavljeno 16 njegovih himničkih oblika i tridesetak napjeva za promjenljive dijelove mise, te ovime fra Anzelmo definitivno ulazi na polje naše crkvene glazbe. 1938. godine je u Varaždinu priredio Obrednik za orguljaše, u čijem uvodu piše: »Želim da ovaj Obrednik prime svi, koji sudjeluju kod sv. Liturgije s onom ljubavi kojom sam ga ja izrađivao. Neka crkveni pjevači, koji zastupaju puk, dostojno i s razumijevanjem izvode svete melodije, da bude njihovo sudjelovanje kod obreda na veću slavu Božju i na pobudu vjernika...«. Uostalom, fra Anzelmo je često isticao da nije crkvena glazba sama sebi svrha i cilj, već da je ona u službi nečeg višeg i svetijeg; da pripremi duh za susret s Gospodinom i stvori prikladnu atmosferu za to. Htio je da svi budu svjesni jednoga: pjesma je najljepša i najtoplija molitva.

To osjećamo kad god pjevamo fra Anzelmove pjesme: »Ljiljane bijeli«, »Uzmite jedite«, »Sakramentu veličajnom«, »Ko' noć šutiš«, i druge. One nam duh uzdižu k Bogu, ali i prisjećaju kako je s Isusom moguće hodati križnim putem ove hrvatske zemlje. Ili kako bi to rekao bl. Alojzije: »Kad se s Isusom trpi, onda sve biva lako!« I moliti, i raditi i pjevati.

Mons. Franjo Šeper kao apostolski administrator zagrebački ističe kreposti i vrline bl. Alojzija te se u ime svoje i svih vjernika oprašta od preminuloga nadbiskupa Stepinca

Dr. Alojzije Stepinac na putu kroz Bosnu i Hercegovinu 1938. god. (2)

DOČEK I BORAVAK NA ŠIROKOM BRIJEGU

Hrvatski metropolit dr. Alojzije Stepinac sa svojom je pratnjom stigao 23. lipnja na Široki Brijeg. To je bio prvi pohod jednoga zagrebačkog nadbiskupa da posjećuje zapadnu Hercegovinu.

Puk sa širokobriješkog područja s velikom je radošću iščekivao dolazak zagrebačkog nadbiskupa. U želji da se što prije susretnu s Nadbiskupom, izašli su mu ususret u susjednu župu Kočerin s nekoliko automobila i s jednim autobusom, te ga tu dočekali i s njim se susreli.

Nakon susreta s Nadbiskupom i njegovom pratnjom u Kočerinu, pozdravivši se s njim pridružili su se njegovoj pratnji i s njim zajedno dovezli se na Široki Brijeg, gdje mu je pred crkvom priređen svečani doček. Tu ga je uz zvonjavu crkvenih zvona dočekala samostanska franjevačka obitelj s mjesnim stanovništvom. U ime braće franjevaca i župne zajednice lijepo ga je pozdravio direktor franjevačke gimnazije dr. fra Dominik Mandić. Tomu susretu radovalo se i veselilo svako hrvatsko srce, gledajući i pozdravljajući u svojoj sredini zagrebačkog nadbiskupa i hrvatskog metropolita.

Nadbiskup Stepinac nije mogao sakriti svoje ushićenje s takva dočeka. Stoga se najljepše zahvalio braći franjevcima i širokobriješkom puku, istaknuvši da mu je osobito drago da je došao baš u Hercegovinu, jer je njezin narod u tom krševitom području pun poštenja i čestitosti, pa mu kao takvom želi svaku sreću i blagoslov. Iza toga, u crkvi je na sve nazočne zazvao svoj blagoslov.

Posebno je zavladala radost i veselje među fratrima i pukom kad su čuli da će tu u samostanu Nadbiskup i njegova pratnja prenoćiti. Uvečer su se i Nadbiskup i njegovi pratioci posebno divili krijesovima (svitnjacima) koje je narod po svom tradicionalnom običaju palio po okolnim brežuljcima uoči Ivanjdana. Promatrajući te vatre u večernjoj mrklini i tišini s toga Brijega, s kojega puca pogled na sve strane kršne Hercegovine, Nadbiskup je bio pun ushićenja, vjerojatno i zbog asocijacije na svoj rodni Krašić i okolne brežuljke. Gledati to s jednoga takvog uzvišenja kao što je Široki Brijeg, stječe se dojam kao da se čovjek nalazi negdje između neba i zemlje.

Nadbiskup s pratnjom u društvu svojih domaćina u večernjim satima, okrepljujući se nakon napornog puta, na čistom hercegovačkom zraku pod stoljećima starim hrastom, usred hercegovačkog kamenjara, pod kojim su franjevci, štoviše, spavali u tijeku gradnje samostana, u zasipajućem blještavilu vedroga zvjezdanog neba i odsjaja krijesova koji su se svjetlucali dokle je god očni pogled dopirao, upijao je čari ljepote i ugođaja toga hercegovačkog krajolika.

Ujutro je hrlilo mnoštvo vjernika prema crkvi da vidi i pozdravi hrvatskog metropolita. U crkvu se slilo mnogobrojno pučanstvo na svetu ispovijed i na biskupske mise. Pobožnost puka za vrijeme bogoslužja toliko se dojmila Nadbiskupa, da je često isticao u raznim prigodama kako takvo molitveno zajedništvo nije još doživio.

Iza sv. mise visoki su dostojanstvenici razgledali širokobriješku baziliku, gimnaziju i konvikte, te izrazili puno zadovoljstvo za sve što su tu vidjeli i doživjeli. Srdačno su se oprostili od svojih domaćina, te ispraćeni od mnoštva područnog puka otputovali u Mostar, s neskrivenim najljepšim dojmovima.

DOČEK U MOSTARU

Nadbiskup A. Stepinac i vladika D. Njaradi u pratnji fra M. Kozinovića stigli su u Mostar, glavni grad Hercegovine, 24. lipnja prije podne, upravo na Ivanjdan. Na ulazu u grad, dočekala ih je masa ljudi predvođenih hercegovačkim fratrima. Tu je u ime odsutnog biskupa A. Mišića Nadbiskupa pozdravio dr. fra Leo Petrović, generalni vikar. Zatim ga je pozdravio u ime kulturnih društava grada dr. M. Torić, predsjednik »Napretka«, u ime građanstva Marko Suton, narodni zastupnik, te još nekoliko drugih. Nakon svega toga, Nadbiskup se svima zahvalio, istaknuvši čvrstu vjeru hercegovačkih Hrvata, koji su kroz stoljetne borbe i stradanja ostali vjerni sinovi katoličke vjere i neumorni borci za svoju hrvatsku domovinu. Iza toga je dodao: »U svemu tomu imadu zahvaliti svojim požrtvovanim franjevcima, koji su s njima od početka pa do danas dijelili sve ugodne i neugodne časove teškoga hercegovačkog života.«

Potom je povorka krenula uz zvonjavu zvona kroz grad prema samostanskoj crkvi ulicama iskićenim hrvatskim zastavama, cvijećem i sagovima. Na crkvenim ga je vratima pozdravio u ime hercegovačkih franjevaca provincijal dr. fra Mate Čuturić. I tu se hrvatski metropolit zahvalio na velikim simpatijama, koje su mu iskazane prigodom ovoga njegovoga prvog posjeta Hercegovini, te je tom prigodom podijelio okupljenom svijetu svoj nadbiskupski blagoslov.

Poslije toga je Nadbiskup s pratnjom napravio kraći predah u franjevačkom samostanu. Tu su domaćini pripremili objed za Nadbiskupa i njegovu pratnju. Nakon ručka visoki su se dostojanstvenici oprostili od domaćina, te ispraćeni od mnoštva građana otputovali u Sarajevo.

DOČEK I BORAVAK U SARAJEVU

Hrvatski metropolit dr. A. Stepinac i križevački vladika dr. D. Njaradi doputovali su iz Mostara u Sarajevo u petak navečer, 24. lipnja oko 20.00 sati. Oni su doputovali u taj glavni grad ponosne Bosne da sudjeluju u proslavi tridesete obljetnice biskupovanja natpastira dra Ivana Šarića. Toga je dana, također, doputovao iz Dubrovnika biskup dr. J. M. Carević s istom nakanom kao i zagrebački nadbiskup Stepinac.

Da ta proslava što bolje uspije, osnovan je poseban odbor za pripremu i vođenje proslave. Na čelu toga odbora bio je i generalni vikar vrhbosanske nadbiskupije dr. Buljan, s dva člana, i to drom A. Alaupovićem, predsjednikom HKD »Napredak« i drom A. Martinovićem, sucem okružnog suda u Sarajevu.

Proslava je počela 25. u subotu u 11.00 sati. Između mnogobrojnih čestitara, prvi je čestitao 30-ti jubilej biskupovanja svom natpastiru kler vrhbosanske nadbiskupije s drom Buljanom na čelu. Zatim su Nadbiskupu čestitali oci franjevci na čelu s provincijalom o. M. Jakovljevićem, tajnikom o. Ilovačom i rektorom teologije u Sarajevu. Potom su se ređali ostali brojni čestitari: članovi središnjeg odbora »Napretka« i »Napretkove zadruge«, dr. Z. Šutej, u ime svih ostalih hrvatskih kulturnih društava, kanonik Nedić, u ime središnjeg društva za gradnju crkve sv. Josipa u Sarajevu, prof. R. Zaplata, u ime delegacije »Vojske sv. Antuna«, predvodnik delegacije »Katolička Akcija«, M. Palandžić, predsjednik »Katoličkih muževa«, direktor gimnazije Poljak u ime kongregacija, č. s. Laura u ime katoličkih škola i zavoda, časna majka provincijalka Kćeri Božje Ljubavi i mnogi drugi.

Pred kraj proslave je svečara pozdravio i čestitao mu jubilej hrvatski metropolit i zagrebački nadbiskup dr. Alojzije Stepinac, a potom križevački vladika dr. D. Njaradi i dubrovački biskup dr. J. M. Carević.

Među čestitarima bili su i predstavnici državnih institucija, vjerskih zajednica i predstavnici grada Sarajeva. Svi su ono čestitali nadbiskupu Šariću 30-ti jubilej biskupovanja.

Uvečer je upriličena velika podoknica na kojoj je prisustvovalo čitavo katoličko Sarajevo. Svirale su dvije glazbe – Križarska i Hrvatska glazba. U ime Hrvata grada Sarajeva i cijele Vrhbosanske nadbiskupije svečara je pozdravio i čestitao mu prigodni jubilej tadašnji hrvatski narodni zastupnik dr. Jure Šutej, koji je u oduljem govoru pored ostalog naglasio da su Hrvati katolici Bosne i Hercegovine došli u tako velikom broju pred svečarev dom da mu pokažu svoju ljubav i odanost, te da zahvale Božjoj Providnosti koja im je podarila tako velikog junaka duha, vjernog sina crkve i vjernog sina hrvatskog naroda. Zatim se govornik svečaru zahvalio za sve dobro koje je učinio za Crkvu, vjeru i hrvatski narod u tijeku svoga tridesetogodišnjeg biskupovanja, izrazivši želju da ga Svemogući još dugo poživi na ponos Crkve i hrvatskog naroda.

Nakon pozdravnog govora dra Šuteja, nadbiskup se Šarić zahvalio svim čestitarima i okupljenom narodu, istaknuvši pri tome da slavlje njegove obljetnice biskupovanja bude na slavu Boga Svemogućega i na čast mukotrpnoga hrvatskog naroda. Zatim je pozvao hrvatski narod na ljubav i slogu, kazavši: »Budite uvijek katolici, uvijek Hrvati! U to ime: Živjela Hrvatska!« Potom je zazvao na sve okupljene apostolski blagoslov, koji mu je podijelio Sv. otac brzojavno i osobno kad je nedavno bio kod njega, slijedećim riječima: »Blagoslivljem svojom biskupskom i hrvatskom desnicom sav naš dragi hrvatski narod i sve Vas, braćo!«

Blaženik kao hodočasnik u Svetu Zemlju 1937.

Nakon svečareva zahvalnog govora okupljeni su klicali Sv. Ocu Papi, svečaru i hrvatskom metropolitu Alojziju Stepincu, očekujući i njegov govor. Opazivši to, nadbiskup Šarić kratkim je govorom pozdravio hrvatskog metropolita, istaknuvši da mu se zahvaljuje što je došao na njegovu proslavu. U tom je trenutku nastalo frenetično klicanje, koje se nije stišavao sve dok Metropolit nije počeo govoriti.

NAGLASCI IZ GOVORA HRVATSKOG METROPOLITE ALOJZIJA STEPINCA

Govoreći okupljenima, Metropolit je naglasio da »ova slava, jeste slava Vašega divnog Metropolite«, kazavši za sebe da je on »u ovoj proslavi sporedna ličnost«, da je »držao svojom dužnošću da dođe amo i da prisustvuje proslavi svoga brata«. Dalje je posebno naglasio da je »smatrao svojom dužnosti prije svega radi toga, da pokaže svima onima, koji bi htjeli, da se mi svađamo, kako se ljuto varaju u svojim računima, jer kad god se radi za obranu naših vjerskih i narodnih prava i ideala, mi smo jedno i ostat ćemo jedno, te da kao Hrvati i kao katolici ostajemo jedna duša i jedno srce«.

U završnom dijelu svoga govora, Stepinac je zaželio vrhbosanskom nadbiskupu dru Ivanu Ev. Šariću »još barem 30 godina biskupovanja na slavu i korist Crkve i hrvatskog naroda.«

Slavlje o 30-toj obljetnici biskupstva mons. I. Šarića

Sutradan u nedjelju, 26. lipnja u 9 sati ujutro, nadbiskup Šarić služio je svečanu sv. misu u Sarajevskoj katedrali. Katedrala, trg ispred nje i prilazi iz svih okolnih ulica bili su dupkom puni vjernika. Od Nadbiskupskog dvora do Katedrale vjernici su stajali u špaliru kojim su prolazili: svećenička povorka na čelu s oo. franjevcima, teolozima, svjetovnim klerom, te dvojicom biskupa, dr. Njaradijem i dr. Carevićem, i dvojicom nadbiskupa, dr. A. Stepincem i dr. I. Šarićem. Zatim je uslijedilo misno slavlje koje je predvodio svečar dr. Ivan Ev. Šarić, održavši svečanu propovijed i na kraju podijelivši misarima i okupljenom puku papinski blagoslov.

Istoga dana oko 13 sati dr. Šarić je priredio u Nadbiskupskom dvoru svečani objed, na kojemu je bilo šezdesetak uzvanika. Za vrijeme objeda jubilarac je pozdravio svoje goste. Zatim je govorio zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit dr. Alojzije Stepinac. Nakon njega još su govorili vladika križevački dr. Njaradi i biskup dubrovački dr. Carević, hrvatski narodni zastupnik dr. Juraj Šutej, te dr. Petar Čule, budući mostarsko-duvanjski biskup u ime mostarsko-duvanjske biskupije, te dr. Ivan Subašić u ime hrvatske mladeži.

Za završnicu te svečanosti oko 16 sati dr. Ivan Šarić priredio je svečanu akademiju sa sadržajnim programom hrvatske katoličke mladeži grada Sarajeva.

Dr. Alojzije Stepinac u tijeku svoga boravaka u Sarajevu posjetio je sve katoličke zavode, te se upoznao i sa zastupnicima bosanskih Hrvata, interesirajući se za prilike pod kojima žive Hrvati u Bosni i Hercegovini, kao i za druge okolnosti njihova života i rada na tom području.

Nadbiskupov oproštaj i povratni put za Zagreb

Stepinac je u Sarajevu dao izjavu uredniku Katoličkog tjednika kazavši: »Narod žive vjere i koji je moralno tako visoko stao ne može propasti.« U tijeku svoga boravka u Sarajevu u obilasku katoličkih škola i ustanova bio je ugodno iznenađen tolikim samostanima i katoličkim zavodima u Bosni i Hercegovini. Tom je prigodom kazao: »Tu treba biti težište naše borbe. Ne tražimo nikakvu milost, već svoja osnovna prava, za koja ćemo se boriti do konačne pobjede.«

Po završenom slavlju nadbiskupskog jubileja dra Ivana Šarića Stepinac se oprostio od svoga domaćina i u pratnji grkokatoličkog vladike dra Njaradija zaputio se natrag za Zagreb. Usputno su se visoki dostojanstvenici navratili u Visoko i u Travnik. U Visokomu su razgledali franjevačku gimnaziju, a u Travniku pohodili grob Petra Barbarića. U više mjesta narod ih je zaustavljao želeći vidjeti i pozdraviti zagrebačkog nadbiskupa i hrvatskog metropolita dr. Alojzija Stepinca.

Blaženik u pratnji papinog izaslanika pri hrvatskom episkopatu za vrijeme NDH R. Marconea i njegova tajnika G. Massucia obilazi novosagrađeni Karmel u Brezovici

Eto tako je nadbiskup Stepinac, današnji blaženik, završio svoje značajno i iznad svega znakovito putovanje kroz Bosnu i Hercegovinu, vrativši se u Zagreb u ponedjeljak 27. lipnja 1938. godine. Po povratku isticao je svoje veliko zadovoljstvo zbog toga što je upoznao život bosansko-hercegovačkih Hrvata, što im je pokazao da nisu ostavljeni, što je upoznao njihove okolnosti pod kojima žive, što ih je hrabrio snagom i krepostima Duha Svetoga da ustraju i da budu još čvršći u svojoj vjeri, većoj slozi i nacionalnom bitku, te što je pokazao svima onima koji računaju na našu neslogu da su se prevarili u svojim računima, jer smo mi u obrani naših prava kao katolika i Hrvata bili i ostajemo jedno srce i jedna duša, sada i ubuduće.

Premda Nadbiskupov put bio naporan, on je po povratku u Zagreb izjavio da ga »put jako umara,

ali da ne žali što je došao u Bosnu, jer da ga je taj put po Bosni i Hercegovini samo jako edificirao i da se vraća u Zagreb s još više volje i oduševljenja za naporan natpastirski posao«.

Alojziju Stepincu toliko su bili na srcu bosansko-hercegovački Hrvati, njihov crkveni život i druge prilike pod kojima žive, da se odlučio na tako naporan put kako bi svojim sunarodnjacima pokazao da nisu zaboravljeni i napušteni. Zato su ga u svim mjestima kroz koja je prolazio i u kojima se zadržavao, oduševljeno dočekivali i pozdravljali, te s njim razgovarali puni radosti i veselja, jer se prvi put u svojim sredinama susreću s jednim visokim hrvatskim dostojanstvenikom, s hrvatskim metropolitom i zagrebačkim nadbiskupom. On ih je bodrio da unatoč svih nedaća i zala koja im čini velikosrpska despocija, ustraju u svojoj vjeri i nacionalnom bitku, na svojim pradjedovskim ognjištima, ne gubeći nadu da će doći bolji dani, dani slobode.

Put Alojzija Stepinca kroz Bosnu i Hercegovinu bio je, dakle, posebno znakovit za svekoliki hrvatski narod; zato što je Nadbiskup svojim proputovanjem Herceg-Bosnom i ljudski i duhovno pokazao svojom osobnošću svakom Hrvatu kako treba voljeti povijesno hrvatsku Bosnu i Hercegovinu, kako treba biti u zajedništvu s tamošnjom Crkvom i Hrvatima i kako im treba pomagati u ostvarivanju njihovih vjerskih i nacionalnih prava. Taj Stepinčev put treba i danas, danas više nego ikada, biti smjerokaz i vodilja i Crkvi i politici u Hrvatskoj kako se trebaju odnositi prema Bosni i Hercegovini, toj hrvatskoj, starinom hrvatskoj zemlji, i tamošnjim Hrvatima, koje nitko nema pravo odvajati od svekolikog hrvatskog nacionalnog bića.

Stepinčev drugi pohod Bosni i Hercegovini

Stepinac je i drugi put pohodio Bosnu i Hercegovinu. Tom prigodom, 6. kolovoza 1939. godine, prisustvovao je u Sarajevu ređenju vrhbosanskoga pomoćnog biskupa dr. Smiljana Čekade. Čestitajući mu ređenje, iskazao je svoje uvjerenje da je on zaista čovjek Božji i da će biti biskup po Srcu Isusovu.

Zagreb, veljača 2001.

Josip Jozo Suton

KRONIKA

Nova slika bl. A. Stepinca

U međimurskome selu Donja Dubrava nalazi se najnovija slika bl. Alojzija Stepinca. Poklonjena je crkvi sv. Margarete 15. srpnja 2002. g., kada ju je blagoslovio varaždinski biskup mons. Marko Culej. Slika je rad mlade zagrebačke slikarice Zvjezdane Jembrih. Ovaj znak pažnje blaženome Alojziju Stepincu potekao je kao zamisao domaće kćeri, folkloristice i književnice Marije Novak, a ostvario se njezinim zajedničkim marom i grupe mještana.

Đuro Vidmarović

Nadbiskup Stepinac skida križ s oltara svoje ćelije u Lepoglavi da ga kao uspomenu ponese na novu postaju svoga križnoga puta u Krašić

Umrla s. M. Bernardeta Vladić

Sestra Marija Bernardeta (Mara) Vladić. Rođena je 20. listopada 1954. godine u Kućanima, lijepom planinskom kraju nedaleko Jablaničkog jezera, od oca Mate i majke Jele. Bilo ih je osmoro djece (jedno je umrlo malo).

Roditelji dobri kršćani odgajali su svoju djecu u kršćanskom duhu i ulili im u dušu pobožnost prema Gospi i Presvetom Srcu Isusovu. S. Bernardeta cijeli je život častila Presveto Srce Isusovo i zadnji buket ruža što je dobila odmah je rekla: »To je za Srce Isusovo.«

Svoje djetinjstvo proživjela je vedro i veselo u krugu svoje obitelji. Bila je uvijek vesela, živahna, ta-

ko da su se svi začudili kad je jednog dana izustila želju da ide u samostan, u zajednicu ss. Milosrdnica, no kada su vidjeli da je to doista njena želja nisu se opirali, nego su dopustili svojoj Mari da slijedi Isusa tamo gdje ju On zove.

Godine 1970. u mjesecu kolovozu dolazi ona u Rim, Via dei Glicini – Rimsku Delegaturu. Čim je došla odmah je uskliknula: »To će odsada biti moja kuća«, i to je ponavljala sve do zadnjega časa, gdje se odmah lijepo snašla, baš kao u svojoj kući.

Završila je osmoljetku i započela kandidaturu, potom novicijat. Zahvaljujući njenoj vedroj naravi i požrtvovnosti prihvaćala bi svaki posao – ništa joj nije bilo teško. Pohađala je bolničku školu i postigla Diplomu medicinske sestre. Voljela je jako i djecu, rado pomagala u zabavištu, a i djeca su nju voljela i jedva čekala njen dolazak.

U penzionatu sa staricama je radila 13 godina. Bila je za njih: majka, bolničarka, tješiteljica, poduzimala je sve, samo da im pomogne u njihovoj nemoći i starosti. Nije gledala na vrijeme, bio dan ili noć, uvijek je bila spremna da priskoči i olakša im boli. Tolike noći ne bi spavala osluškujući da ne bi koja od njih pala ili što drugo. Znala ih je razveseliti za blagdane, imendane, rođendane, priredivši im malu feštu, a one bi joj bile jako zahvalne.

Nažalost, počela je i ona malo pobolijevati. Mislilo se da će proći – ali ustanovili su neizlječivu bolest, rak na plućima. Kada je ona to doznala samo je rekla: »U ruke Božje, što Bog hoće neka bude«, i ta ju vjera nije ostavila sve do zadnjega časa. Bila je uvijek smirena, strpljiva, predana u volju Božju. Imala je puno posjeta, došla su sva njena braća, sestra, rodbina i prijatelji, svi su ostali zadivljeni njenom smirenošću i predanošću.

Došao je dan odlaska sa ovoga svijeta. Rekla je: »Isus je došao«, smireno je u Gospodinu usnula u nazočnosti svećenika koji je onoga časa nad njom molio, i svojih sestara. Bilo je to u nedjelju 21. srpnja 2002. u 11.30, dan Gospodnji, dan Presvetog Trojstva, koje ju je dočekalo riječima: »Dođi zaručnice Kristova, primi krunu koju ti je Gospodin pripremio od vijeka!«

Postulatura zahvaljuje s. Bernardeti za neumornu i velikodušnu ispomoć u pripremi i popuni dokumentacije prigodom završetka biskupijskog dijela postupka za Alojzijevu beatifikaciju. Radilo se o 40.000 stranica dokumenata u tri primjerka.

Varaždinski biskup blagoslovio pastoralni centar u Beninu

Varaždinski biskup Marko Culej sa suradnicima boravio je od 19. do 27. kolovoza u zapadnoafričkoj državi Benin, u posjetu misionaru Antunu Štefanu, koji već 16 godina djeluje u tamošnjoj župi Adjarra, hrvatskim redovnicama i misionaru Franji Jačmenici, koji u toj državi djeluje već 21 godinu.

Posjet je priređen u prigodi dovršenja građevinskih radova na pastoralnom centru posvećenom bl. Alojziju Stepincu, koji u župi Adjarra, smještenoj u predgrađu Porto-Nova, glavnoga grada Benina, gradi Varaždinska biskupija.

Vrhunac pohoda Beninu hrvatskoga crkvenog izaslanstva bio je u petak 23. kolovoza, kada je u župi sv. Obitelji blagoslovljen spomenuti pastoralni centar.

Nakon euharistije, uz svečano podizanje zastava Hrvatske, Benina i papinske, te pjevanjem dotičnih himna, bio je svečani blagoslov i otvaranje centra. Ispred centra podignut je kip bl. Alojzija Stepinca, kojemu je centar posvećen.

♦♦♦

Nova Blaženikova slika u Remetskom svetištu

Na svetkovinu Velike Gospe 2002. zagrebački je nadbiskup Josip Bozanić predvodio svečano večernje misno slavlje u svetištu Majke Božje Remetske u Zagrebu. Ujedno je blagoslovio oltarnu sliku bl. Alojzija Stepinca, koju je izradila umjetnica Katarina Henc.

Nadbiskup Stepinac srdačno je pozdravljen pri dolasku u Pokupsko 21. rujna 1936. na podjeljivanje sakramenta potvrde

Posjetitelji razgledaju izložbu o bl. A. Stepincu, otvorenu od 1. do 6. listopada 2002., pokraj crkve Vječnog klanjanja (»Corpus Domini«) u Zagrebu

Blaženi Alojzije u katedrali u Los Angelesu

Prigodom svečane posvete novoizgrađene katedrale Naše Gospe od anđela u američkom gradu Los Angelesu 2. rujna 2002., zapažena su na istaknutim mjestima u katedrali i izvan nje, među mnogim znamenitostima, i hrvatska obilježja. Tako je na središnjem platou pred ulazom u Katedralu smještena fontana iz koje izvire voda, koja podsjeća na »živu vodu« (Iv 4.10). Na fontani je i hrvatski natpis kao svjedočanstvo 27 različitih jezika, koji predstavljaju narodnosne skupine vjernika u nadbiskupiji Los Angeles, koja ima više od pet milijuna katolika.

Katedralni portal ukrašuju velika brončana vrata, koja su zapravo harmonija od 22 ugravirana emblema različitih skupina vjernika, među kojima je i hrvatsko obilježje iz Branimirove godine – Hrvatski križ s tropletom, i s natpisom »Hrvatski križ«. Ono što je važnije istaknuti jest činjenica da se je među brojnim svecima ili blaženicima na tapiserijama koje ukrašavaju zidne plohe unutrašnjosti katedrale, koje su izrađene u Belgiji, našao i hrvatski blaženik Alojzije Stepinac. Stepinac je smješten na skupnoj tapiseriji u društvu sa sv. Huanom Diegom; sv. Martinom biskupom; sv. Terezijom Avilskom; sv. Patrikom i sv. Jacintom, koja je smještena u svetištu s desne strane oltara.

◆◆◆

Izgradnja crkve i župe pod Stepinčevom zaštitom

Zagrebački nadbiskup Josip Bozanić blagoslovio je 19. listopada 2002. gradilište i temeljni kamen crkve Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u zagrebačkom naselju Oranice-Malešnica.

Nadbiskup Bozanić je novu crkvu i cijelu župnu zajednicu stavio pod zaštitu Blažene Djevice i blaženog kardinala Alojzija Stepinca.

Posvećena nova župna crkva u Glini

Zagrebački nadbiskup Josip Bozanić posvetio je u nedjelju 22. rujna 2002. na misnom slavlju spomen crkvu Velikoga jubileja Sv. Ivana Nepomuka u Glini. Crkva u Glini je jubilejska crkva Zagrebačke nadbiskupije u Godini Velikoga jubileja.

Podsjećajući upravo na tu činjenicu, nadbiskup Bozanić je podsjetio kako je Papa u godini Velikog jubileja, među ostalim, stavio vjernicima na srce tri nova jubilejska djela: spomen mučeništva, čišćenje spomena i djela ljubavi i solidarnosti.

Govoreći ponajprije o spomenu mučenika, podsjetio je kako je upravo u pripravi za Veliki jubilej hrvatski narod dobio novog blaženika, »mučenika bl. Alojzija Stepinca, 1998. godine, proteklog stoljeća i tisućljeća, mučenika naših dana, mučenika bezbožnog komunizma«. »On prednjači, ali ima ih mnogo u našem narodu, i onih iz II. svjetskog rata, i onih iz teškog režima komunizma, i onih iz posljednjeg rata devedesetih godina. Ima mučenika, ima onih koji su položili svoje živote, jer su htjeli ostati nečemu vjerni, vjerni idealima. Papa nas poziva da trajno podržavamo spomen na njih, jer oni svijetle, svijetle zbog toga što s jedne strane govore: Treba ostati vjeran idealu do smrti!, a s druge strane poput Stjepana prvomučenika pozivaju nas da molimo, da opraštamo, da molimo i za svoje progonitelje«, rekao je zagrebački nadbiskup. (IKA)

◆◆◆

U Zagrebu proslavljena 4. obljetnica proglašenja blaženim kard. Stepinca

Na dan obljetnice beatifikacije kardinala Alojzija Stepinca u četvrtak 3. listopada zagrebačka župa posvećena tom blaženiku u naselju Trnjanska Savica proslavila je svoj župni blagdan. Središnje misno slavlje predvodio je karmelićanin o. Vjenceslav Mihetec u predvorju OŠ »Jure Kaštelana«.

Obljetnica proglašenja blaženim kardinala Stepinca slavljena je 3. listopada i u Zagrebačkoj katedrali, gdje počivaju blaženikovi zemni ostaci. Večernju misu predvodio je prebendar Prvostolne crkve zagrebačke dr. Stanislav Vitković.

Nova kapela bl. A. Stepinca u Gajcu

U župi Kašina, u naselju Gajec, u nedjelju 22. rujna blagoslovljena je kapela bl. Alojzija Stepinca. U nazočnosti brojnih mještana, misnom slavlju predsjedao je pomoćni biskup zagrebački mons. Josip Mrzljak, uz mjesnog župnika Ivana Damjanovića i župnika iz Soblinca Marijana Prepeljanića. U propovijedi mons. Mrzljak istaknuo je da je novosagrađena kapela važna za mjesto. Ona ima u sebi križ, simbol Kristove muke, i podsjeća vjernike da prigodom prolaska naprave znak križa. S druge strane, kapela posvećena bl. Alojziju Stepincu simbol je i njegove muke i trpljenja kao svih vjernika, župljana i mještana.

Biskup Bogović upozorio na 'kult tužitelja' u hrvatskom društvu

Župa Sv. Mihovila u Mrežničkom Brestu kod Karlovca proslavila je na svetkovinu svoga nebeskog zaštitnika sv. Mihaela 29. rujna 2002. obljetnicu župe. Svečano misno slavlje predvodio je gospićko-senjski biskup Mile Bogović, koji je upozorio kako se u našem društvu širi opasni »kult tužitelja«. »Optužiti možeš koliko hoćeš, a onda neka se drugi pokušava opravdati ako mu uspije.

Zlog tužitelja ćemo najlakše prepoznati po tome što on ne dopušta da se njemu pripiše ikakva krivnja. On sebe smješta na mjesto Boga. Zlo je ono u što on upre prstom; on ima pravo na vlastiti izbor zločinaca. Prisvaja sebi božanska prava. Zar se ne sjećamo što je sve proglašavano zlom pod komunističkom vlašću. Religija je bila devijantna pojava u društvu, da si rekao da je Stepinac nevino osuđen mogao si dobiti godine teške robije. Što si više optuživao svoju braću po vjeri i krvi, to si bio bolji. Trebalo se klanjati novim idolima. Svako vrijeme ne samo da ima svoje ideologije, nego i svoje idole. I danas nam se nude razni idoli koji traže da ih poštujemo, da im se klanjamo. I danas gledamo brojne prste koje po svojim kriterijima određuju što je dobro a što zlo, koji nas zovu da i mi počnemo bacati kamenje na svoju braću, na ljude i čitave skupine, a možda i narode. Oni prisvajaju pravo napraviti svoj izbor krivaca, i nitko to ne smije osporavati; prisvajaju sebi božanski pravorijek.

Mi kršćani trebamo biti svjesni da nismo bez grijeha, da ga trebamo priznati i odbaciti, ali kršćanin u prvom redu treba objediniti dobrotu u sebi i drugome, da dobrota pobijedi. Veliki smo ljudi ako uspijemo raspršenu dobrotu povezati, organizirati i aktivirati. Ne predajmo se kultu tužitelja, jer je jasno rečeno da je vlastitost Zloga dan i noć optuživati svoju braću«

Blaženikov lik na novim ulaznim vratima Varaždinske katedrale

Nakon večernjega svečanog misnog slavlja u srijedu 25. rujna 2002. u Varaždinskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, varaždinski biskup Marko Culej blagoslovio je nova ulazna vrata katedrale. Svečanost je priređena u prigodi 5. obljetnice proglašenja Varaždinske biskupije i ustoličenja prvoga varaždinskog biskupa.

Nakon svečane euharistije vjernici su se zajedno s biskupom i njegovim najbližim svećenicima suradnicima okupili ispred Katedrale, gdje ih je mons. Culej upoznao sa simbolikom i motivima na novim brončanim ulaznim vratima dostojnima majke svih crkava u biskupiji.

Na vratima su reljefno prikazani različiti motivi iz Kristova života i života Bl. Djevice Marije. Na vratima su prikazani i motivi zaštitnika Varaždinske biskupije sv. Marka Križevčanina i suzaštitnika bl. Alojzija Stepinca.

Proslava 100. obljetnice župe sv. Pavla u Clevelandu

U Clevelandu u SAD-u u nedjelju 6. listopada 2002. svečano je proslavljena 100. obljetnica postojanja crkve i župe sv. Pavla. Misno slavlje predvodio je clevelandski biskup Anthony Pilla u zajedništvu s riječkim nadbiskupom Ivanom Devčićem, koji je u pratnji mons. Milana Simčića predstavljao domovinsku Crkvu. Koncelebriralo je više svećenika iz američkih i hrvatskih župa u SAD-u. Na misi su pjevali mješoviti zbor Sv. Pavla i klapa »Prijatelji«. Slavlju su bili nazočni i predstavnici hvatskog veleposlanstva iz Washingtona.

Goste su na početku mise pozdravila djeca, predsjednik župnog vijeća i župnik Mirko Hladni. U svome pozdravu župnik je istaknuo da je to veliki jubilej, ne samo s obzirom na godine župnog postojanja, nego i na mnoga dobra, duhovna i materijalna, što su ih župljani te župe učinili i čine, počevši od gradnje crkve, župne kuće, škole, doma, pa sve do najnovije velike pomoći kad se domovina Hrvatska našla na svojemu »križnom putu« u Domovinskom ratu.

Postulatura čestita Hrvatskoj župi u Clevelandu i njezinom pastiru vlč. Mirku Hladnome što su godinama izdašno pomagali postupak za proglašenje blaženim kardinala Stepinca.

Visoko iznad sviju podignut je lijes s tijelom Mučenika (13. veljače 1960.) i položen u kriptu Katedrale

U Mariji Bistrici proslavljena 4. obljetnica Blaženikove beatifikacije

U svetištu Majke Božje Bistričke svečano je 3. listopada 2002. obilježena 5. obljetnica proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca te posjeta pape Ivana Pavla II. Mariji Bistrici. Svečano misno slavlje predvodio je mons. Lovro Cindori, župnik i upravitelj bistričkog svetišta. U propovijedi se mons. Cindori prisjetio događaja od prije pet godina, kada je kardinal Stepinac proglašen blaženim u Mariji Bistrici, koju je povodom toga pohodio i papa Ivan Pavao II. »U ovom svetištu Papa ga je želio proglasiti blaženim. Izjavio je to ovim riječima: Odavna sam želio doći u ovo vaše starodrevno svetište, pa sam primio poziv vaših biskupa da u tom svetištu proglasim blaženim kardinala mučenika Alojzija Stepinca. I zato neka nam Stepinac bude trajno nadahnuće u našem životu i nastojmo sačuvati da ne prestane štovanje, da ne utihne prebrzo spomen na njega, nego da ga kao molitelji i kao vjernici nosimo u srcu i svojim obiteljima«, istaknuo je mons. Cindori. Na početku mise svečano je blagoslovljena zastava Molitvene zajednice bl. Alojzija Stepinca.

◆◆◆

U Dubrovniku otvorena dvorana blaženog Alojzija Stepinca

U srijedu 9. listopada 2002. godine u samostanu svete Klare u Dubrovniku otvorena je dvorana blaženog Alojzija Stepinca. Dvoranu je prigodom studijskog susreta svećenika, redovnika, redovnica i kateheta laika otvorio i blagoslovio dubrovački biskup mons. Želimir Puljić. Biskup Puljić je tom zgodom naglasio kako će ovo »novo sjedište biti namijenjeno istraživanju, proučavanju i proširivanju znanja i spoznaje«. Bog Gospodar i izvor svakog znanja mnogim nas putovima uvodi u dublje poznavanje samoga sebe. Do vrhunca takve spoznaje doveo nas po utjelovljenju svoga Sina Isusa Krista.

Ovo je prvi objekt koji je posvećen novom blaženiku kardinalu Stepincu u dubrovačkoj biskupiji. U planu je izgradnja pastoralnog centra u Župi Dubrovačkoj, gdje je za tu svrhu dobiveno i zemljište. Ali, zbog administrativnih teškoća nije još započeta gradnja centra. Novootvorena dvorana, koja je u ratu bila oštećena, sada je obnovljena, ima 280 sjedala. Vrlo je prikladna za održavanje skupova jer se nalazi u središtu starog dijela grada.

Izložba o bl. A. Stepincu u crkvi Corpus Domini u Zagrebu

U katehetskoj dvorani kapele Corpus Domini prikazana je od 1. do 6. listopada izložba o blaženom Alojziju Stepincu. To je stalna postava pisanih dokumenata i fotografija na 23 panoa, što ih je prije nekoliko godina priredio dr. Juraj Batelja. Izložba je bila postavljena 1. listopada na spomen obljetnice prve trajne adoracije koju je u kapeli Corpus Domini započeo 1. listopada 1943. blaženi Alojzije Stepinac. Na izložbu su ljudi dolazili u jutro i poslije podne, podjednako stari i mladi. Stariji su prepoznali na fotografijama uz bl. Alojzija Stepinca neke svoje poznate, a mladi su se po prvi put susreli s nekim dosad neobjavljenim pismima, dokumentima i fotografijama. Jedni i drugi su velikom pažnjom i po pola sata stajali pred panoom, gledali fotografije, čitali neobjavljene dokumente i čudili se vremenu koje je bilo tako teško i neshvatljivo. Za izložbu je bila dana i Knjiga dojmova, u koju su uneseni vrlo zanimljivi utisci.

«Hvala Bogu za ovu lijepu izložbu«, piše jedna gospođa, »i svima onima koji su je postavili da ponovno doživimo ovog velikog crkvenog oca hrvatskog naroda, blaženog Alojzija Stepinca. Bio je svjetiljka Božja u teškome vremenu našemu narodu...« Opet dalje čitamo riječi gospođe Ruže B.: »Hvala za ovu izložbu. Posebno su me se dojmili dokumenti. Premalo poznajemo našu povijest, a ovakva izložba nam pomaže da je »brzo čitamo«... Gospođa Božena L. je zapisala: »Danas po treći put gledam ovu izložbu i opet na mene ostavlja duboki dojam... Hvala Bogu na našem Alojziju i svima koji su pridonijeli da se proglasi blaženim. Mislim da bi ovakvu izložbu trebalo postaviti na što više mjesta, jer današnji naraštaj teško shvaća kako je bilo u ono vrijeme rata i komunizma...« Izložbu su razgledale i sestre redovnice Pohoda Marijina koje žive u samostanu u klauzuri: »Uistinu prekrasna izložba. Ovo je jedinstvena prilika da i klauzurne sestre vide ovako nešto lijepo i korisno«, zapisala je s. M. Mateja Kunodi. Fotodokumentarna izložba o blaženom Alojziju Stepincu ostavila je takve dojmove kod brojnih štovatelja euharistije da bi je trebalo postaviti još jedanput.

P. Crnjac

◆◆◆

U Krašiću proslavljena obljetnica beatifikacije kard. Stepinca

U povodu 4. obljetnice proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca slavljena je 3. listopada svečana misa u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Krašiću. Svečano misno slavlje predvodio je zagrebački pomoćni biskup Josip Mrzljak zajedno s domaćim župnikom Josipom Balogom i više susjednih župnika. U propovijedi se biskup Mrzljak osvrnuo na dokument hrvatskih biskupa »Na svetost pozvani«, poručivši kako je bl. Alojzije Stepinac primjer koji treba slijediti i kojemu se kao nebeskom zagovorniku treba moliti. Na misi su se okupljeni na posebni način prisjetili redovnica koje su bile u Krašiću u tijeku uzničkog boravka kardinala Stepinca, a posebno s. Salezije Golubić, koja je u 88. godini života preminula 30. rujna ove godine, a pokopana je 1. listopada u Samoboru.

◆◆◆

Nadbiskup Stepinac sudjeluje na euharistijskom kongresu u Požegi, 14. kolovoza 1937.

'Posijan je Stepinac... Da njegov duh živi među nama i plodi'

U Škropetima, srednjeistarskom mjestu u Porečko-pulskoj biskupiji, gradi se nova crkva za koju je temeljni kamen blagoslovio papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici prigodom proglašenja blaženim Alojzija Stepinca. Ideja o gradnji crkve u Škropetima seže u daleke 50-te godine minulog stoljeća. Tadašnji župnik M. Štoković i mještani bili su poodmakli s pripremama. Intervencija OZNE osujetila je planove. Kasnih 90-tih godina, kako se bližilo novo tisućljeće, misli o gradnji crkve ponovno su počele kolati Škropetima. U kolovozu 1998. sabrani mještani odlučili su, u vidu najavljenog posjeta Sv. Oca Mariji Bistrici, crkvu posvetiti novom hrvatskom Blaženiku.

Godinu dana kasnije, 03.10.1999., položen je kamen temeljac uz svečanu euharistiju koju je predvodio biskup Ivan Milovan, istaknuvši u prigodnoj propovijedi "Želimo graditi ovu crkvu ali i društvo na temeljima Isusa Krista" i dodao "kao što ste gradili zidove tako neka se izgrađuje i vaše zajedništvo s Bogom i zajedništvo ovoga sela". Kamen je položen uz oduševljenje i pljesak, kao da su se na tom mjestu stopile u jedno prošlost i budućnost. Bio je to dan sjećanja na živu želju očeva pedesetih godina, ali također i nade i pogled u budućnost. Kako reče u svom prigodnom slovu župnik Ante Žufić: "Posijan je Stepinac u škropećansku zemlju da njegov duh živi među nama i plodi."

Iako je crkva tek pod krovom golih zidova i otvorenih prozora u improviziranim uvjetima ovogodišnje Stepinčevo u Istri (2002.) obilježeno je u Škropetima u crkvi koja se gradi, a bit će posvećena bl. A. Stepincu. Oko svog biskupa mons. Ivana Milovana okupili su se župljani i nekoliko svećenika predvođenih župnikom Antom Žufićem i dekanom Atilijem Krajcarom. Biskup je i ovom prigodom dao podršku mještanima u gradnji crkve te istaknuo važnost primjera Alojzija Stepinca za današnjeg čovjeka.

Stanko Mališa

Četvorostruko slavlje u Desiniću

Župa sv. Jurja u Desiniću proslavila je u nedjelju 20. listopada 2002. četvorostruko slavlje – 100. obljetnicu izgradnje sadašnje župne crkve, posvetu novog oltara u novouređenom svetištu, nedjelju zahvalnicu i dijeljenje sakramenta potvrde. Slavlje je predvodio nekadašnji desinički župnik, a sada varaždinski biskup Marko Culej.

Na početku slavlja, koje je počelo svečanim ophodom od župnoga dvora, župnik Mezak, koji je toga dana slavio 20. obljetnicu svoje svećeničke službe u Desiniću, podsjetio je da je župa u Desiniću, koja se spominje već 1334. godine, dobila novu veću, sadašnju crkvu 1902. godine za župnika Đure Novaka, jer je stara stradala u potresu koji je 1880. pogodio Zagreb. Novu veću crkvu u neogotičkom stilu projektirao je arhitekt pl. Josip Vancaš, a posvetio ju je na svetkovinu Jurjeva 1937. ondašnji zagrebački nadbiskup blaženi kardinal Alojzije Stepinac. Biskup Culej blagoslovio je upravo temeljito obnovljeno svetište, u kojem su postavljeni novi mramorni oltar, ambon i krstionica po projektu arhitekta Krešimira Tičića, te je i posvetio oltar i podijelio sakrament potvrde 28 dječaka i djevojčica.

Sličica Sv. Marka Križevčanina na čijoj je poleđini zagrebački svećenik – student Vilim Nuk zabilježio pozdravne, posvetne i proročke riječi prispjelom studentu Alojziju Stepincu u Rim. Bilo je to na Sve Svete 1924.

Quid enim mihi est in coelo?
Et a te quid volui super terram?
Deus cordis mei et pars mea deus in aeternum!
(Ps 72)

(Koga ja imam na nebu osim tebe?...
Kad sam s tobom, ne veselim se zemlji?
Bože, okrilje srca moga i baština moja dovijeka!,
prijevod umetnulo Uredništvo)

Moja je najvruća želja da postanete tako blizi Bogu kao veliki naš zemljak i uzor – germaničar, bl. Krizin!

SVEČANA PROSLAVA 450. OBLJETNICE PAPINSKOG KOLEGIJA GERMANICUM

O 450. obljetnici postojanja Papinskog kolegija Germanicum za odgoj budućih svećenika iz zemalja njemačkoga govornog područja upriličene su u Rimu od 26. do 28. listopada 2002. posebne svečanosti.

Godine 1580. pridružen mu je Papinski kolegij Hungaricum u koji su i hrvatske biskupije imale pravo slati svoje svećeničke pripravnike. Od tada kolegij nosi ime Pontificium Collegium Germanicum et Hungaricum.

U tijeku 450 godina svog postojanja i djelovanja dao je crkvi više od 7.500 svećenika, među kojima oko 250 iz Hrvatske. Iz toga velikog broja nekoliko je blaženika i jedan svetac. Hrvatski se narod ponosi da je taj jedini svetac germaničar upravo Hrvat sv. Marko Križevčanin, a od četvorice blaženika najmlađi i najpoznatiji je blaženi kardinal Alojzije Stepinac. Zanimljivo je spomenuti da je u Germanicumu boravio kao svećenički pripravnik veliki hrvatski pjesnik Silvije Strahimir Kranjčević. A nakon 2. vatikanskog koncila prvi predstojnik Kongregacije za nauk vjere postao je nekadašnji germaničar zagrebački nadbiskup i kasnije kardinal, Franjo Šeper.

Kineski vicepremijer posjetio Zagrebačku katedralu

U sklopu svog posjeta Zagrebu potpredsjednik kineske Vlade Li Lanqinga posjetio je 25. studenoga s pratnjom Zagrebačku katedralu. S poviješću i kulturnim značenjem Zagrebačke katedrale, kao i s likom i djelom bl. kardinala Alojzija Stepinca, visokoga kineskog gosta upoznao je kanonik Prvostolnog kaptola zagrebačkog mons. Josip Klarić.

SLAVLJE OBLJETNICE ŽUPA I ŽUPNIH ZAŠTITNIKA

Osnutak župa bl. Alojzija Stepinca i Uzvišenja sv. Križa bio je 1. rujna 2001. godine, odlukom Josipa Bozanića, zagrebačkog nadbiskupa. Vjernici su to vrlo radosno i lijepo prihvatili iz mnogih i raznih razloga.

Tijekom godine dana od osnutka župa bilo je lijepih euharistijskih slavlja i drugih proslava, koje su okupljale zavidan broj vjernika. Najprije treba izdvojiti svečano proglašenje koje je za župu Uzvišenja sv. Križa u Kerestincu bilo 25. studenoga 2001. godine, a zatim za župu bl. Alojzija Stepinca za naselja Bestovje – Novaki – Rakitje 10. veljače 2002. godine. Oba euharistijska slavlja predvodio je Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački u koncelebraciji sa svećenicima susjednih župa.

Proslava prve obljetnice osnutka ovih župa započela je 13. rujna 2002. godine u crkvi u Kerestincu svečanim koncertom duhovne glazbe Mješovitog oratorijskog zbora crkve sv. Petra »Hossana« iz Zagreba.

U župi posvećenoj Blaženiku, sama proslava održana je 6. listopada 2002. godine u područnoj školi u Rakitju (jer gradnja crkve tek predstoji). Euharistijsko slavlje predvodio je mons. Josip Mrzljak, pomoćni biskup zagrebački.

Kao vrhunac, a nekako i završetak proslave bilo je hodočašće u zagrebačku prvostolnicu i na grob bl. Alojzija Stepinca, 10. listopada.

Vjernici obiju župa prihvatili su to s oduševljenjem, te se s tri autobusa i jednim – zajedničkim župnikom Zlatkom Korenom, uputili u Zagreb.

Već je sam dolazak i ulazak u Katedralu bio zanimljiv, jer se ušlo u procesiji i pošlo do Blaženikova groba, te se tamo molilo i zahvaljivalo.

Pobožnost sv. krunice organizirala je prema tekstovima blaženog Alojzija Stepinca s. M. Gracija Kovačić.

Slijedilo je euharistijsko slavlje koje je predvodio dr. Juraj Batelja, postulator Kauze, koji je u svojoj nadahnutoj propovijedi približio lik našeg blaženika i potaknuo sve okupljene na iskreno nasljedovanje. Sveta misa bila je vrlo svečana, jer su je svojim pjevanjem uz župni zbor uveličali članovi kulturno – umjetničkih društava s područja župe, koje je vrsno pratio na katedralnim orguljama prebendar Alojzije Čunčić. To su KUD Zvonko Lenard – Pikić iz Rakitja i KUD Antun Mihanović iz Bestovja. Poslije sv. mise KUD Kerestinec izveo je splet plesova i pjesama pred Katedralom u svojim bogatim narodnim nošnjama.

◆◆◆

Kard. Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski, potpisuje i pečati vjerodostojnost sudskog postupka o drinskim mučenicama, u Sarajevu 14. prosinca 2002.

PRINOS BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA HRVATSKOJ KULTURI

U povodu »Desetih dana Matice hrvatske Split«, u srijedu 6. studenoga u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu, postulator Kauze za proglašenje blaženim i svetim kardinala Alojzija Stepinca dr. Juraj Batelja održao je predavanje »Prinos blaženoga Alojzija Stepinca hrvatskoj kulturi«, iznijevši primjere Stepinčeva materijalnoga i misaonog doprinosa kulturi hrvatskoga naroda. Na početku predavanja sve nazočne kratkom uvodnom riječju pozdravio je predsjednik Matice hrvatske Split Josip Botteri Dini, a potom je kroz izlaganje dr. Batelja istaknuto kako je za bl. Stepinca bitna sastavnica poimanja kulture bio sakrament krštenja i nedjeljiv suživot s Isusom Kristom i Njegovom Crkvom, kojom predsjeda rimski biskup, te je iznio više primjera Stepinčeva materijalnoga i misaonog doprinosa kulturi hrvatskoga naroda sa ciljem temeljitijeg Stepinčeva prikaza.

Dr. Batelja je istaknuo snažnu religioznu značajku Stepinčeva lika, koji potiče evangelizaciju kulturom, a to je ono što je Stepinac u svoje vrijeme shvaćao, a što mnogi ni danas ne žele shvatiti.

Govoreći o materijalnoj dimenziji Stepinčeva prinosa hrvatskoj kulturi, Batelja je kao posebno vrijedno istaknuo njegovu pomoć za objavljivanje Hrvatske enciklopedije, koja se pojavila 1941. godine u vrlo teškim i tmurnim vremenima, kao dokaz moralne i intelektualne otpornosti i stvaralačke snage u hrvatskom narodu. Uz moralnu podršku dr. Mati Ujeviću, glavnom uredniku enciklopedije, Nadbiskup je javnim pismom 1941. godine pozvao sve vjernike svoje nadbiskupije da podupru njezino izdanje te da je prihvate kao izvanredni kulturni događaj za narodni život.

Predavač je progovorio i o Stepinčevu prijevodu s latinskog »Nasljeduj Krista«, kapitalnog djela duhovnosti, srednjovjekovnog autora Tome Kempenca. Za taj je prijevod, djela koje je inače prije 450 godina prvi na hrvatski preveo Marko Marulić, prof. Julije Derossi kazao kako ga »krasi izvorna čistoća hrvatskoga jezika«.

Stepinac je preveo i opsežno djelo Životopis svetaca s francuskoga jezika (»Jedan svetac za svaki dan«), s više od 2755 stranica. Poticao je i prijevod Svetog pisma na hrvatski. Budući da na sjednici Biskupske konferencije dr. Ante Sović nije pristao da se objavi njegov prijevod, to je na želju nadbiskupa Stepinca izdanje na hrvatskom jeziku pripremio i u Sarajevu 1941. i 1943. u tri sveska objavio nadbiskup dr. Ivan Šarić.

Kao osobito važno Batelja je naglasio suradnju Stepinca s velikim hrvatskim umjetnikom Ivanom Meštrovićem. Zanimljivo je da se Alojzijev prastric, također svećenik, Matija Stepinac, prvi zalagao za ideju da se hrvatski narod iskupi za smrt kralja Zvonimira, te da se njemu u čast podigne zavjetna crkva u Biskupiji kod Knina. Za izgradnju crkve zagrebački je nadbiskup priložio najveću svotu novaca, a sagrađena je prema Meštrovićevu nacrtu. Meštrović je izradio i dva nacrta za spomen-crkvu Krista Kralja, koja se trebala graditi na Trnju u Zagrebu. Komunističke su vlasti za to nabavljeni kamen i željezo upotrijebile u druge namjene.

Gledom na graditeljske pothvate predavač je istaknuo Nadbiskupova nastojanja oko umjetnički dostojnog uređenja nacionalnoga marijanskog svetišta u Mariji Bistrici kao moralnog vrela za preporod hrvatskoga naroda, te o pokušajima i ostvarenjima oko gradnje 14 novih zagrebačkih župnih crkava i župnih središta.

Da spasi umjetničko blago nadbiskup Stepinac je u Zagrebu otvorio Crkveni muzej Nadbiskupije zagrebačke. Izuzetno je značajno bilo i njegovo zauzimanje da se iz Venecije u Hrvatsku vrati Višeslavova krstionica, koja je iz naših krajeva odnesena još 1746. godine. O tome je pisao venecijanskom patrijarhu, navodeći kako je to jedini hrvatski spomenik iz 8. stoljeća i veoma važan za domovinu. Kad je krstionica vraćena, zauzvrat su iz Strossmayerove galerije patrijarhu darovane dvije vrijedne umjetničke slike.

Zalagao se za kulturu života, obitelji, pisao je pisma književnicima i molio ih da svojim djelima učine svoje čitatelje boljima. Na kraju, Batelja je istaknuo i to kako je Stepinac njegovao i kulturu opraštanja, opraštajući svima onima koji su ga progonili i zlo mu učinili, za razliku od činjenice da se nepravedno osuđenom nadbiskupu i kardinalu nikada nitko nije ispričao, osim što je Hrvatski sabor 1992. godine poništio kao pravno i povijesno neutemeljenu osudu komunističkog suda iz 1946. godine.

◆◆◆

U SPLITU ODRŽANA IZLOŽBA "BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC I BIBLIJSKI MOTIVI"

U povodu 10. Dana Matice hrvatske Split u Galeriji Kuli u Splitu otvorena je 14. studenoga izložba slika, skulptura, reljefa »Blaženi Alojzije Stepinac i biblijski motivi« akademskog kipara i slikara Joze Vrdoljaka.

O autoru i njegovim djelima govorili su akademski slikar i predsjednik Matice hrvatske Split Josip Botteri Dini, koji se ujedno u ime MHS zahvalio umjetniku na njegovu svjedočanstvu vremena i podarenoj izložbi, koja će ostati trajna vrijednost, te kanonik i župnik u prvostolnoj crkvi Sv. Duje u Splitu don Zdenko Bralić, koji je otvarajući izložbu govorio o životu i djelima kardinala Stepinca, kazavši kako je za Vrdoljaka blaženi kardinal Alojzije Stepinac bio i ostao dobar pastir.

Proslavljen dan sl. Božjega o. Alekse Benigara

U franjevačkoj crkvi Sv. Franje Asiškog na zagrebačkom Kaptolu u četvrtak 7. studenoga proslavljen je dan sl. Božjega o. Alekse Benigara. Svečana proslava spomena na toga Božjeg ugodnika bila je pod večernjom misom, koju je slavio o. Bonaventura Duda zajedno s provincijalom Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, koje je član bio i o. Aleksa Benigar, o. Lucijem Jagecom, gvardijanom o. Rajkom Gelemanovićem i drugim svećenicima.

O. Aleksa Benigar rođen je 1892. godine u Zagrebu. U ranoj mladosti stupio je u Franjevački red kako bi što vjernije nasljedovao Krista po uzoru sv. Franje iz Asiza. Sedamdeset godina služio je Bogu i ljudima po sakramentu svećeništva. Bio je misionar u Kini, odakle je zbog naviještanja Evanđelja bio protjeran. Napisao je mnoga duhovna djela značajna za Katoličku crkvu. Najveće i najznačajnije djelo mu je biografija bl. Alojzija Stepinca, koju je o. Aleksa napisao veoma opširno s puno dokumentacije, makar nije živio u Zagrebu za vrijeme Stepinčeva života. To je najveći i najopsežniji Stepinčev životopis. O. Aleksa bio je posve skromni redovnik, požrtvovan i samozatajan. Mnogo je radio, a još više molio, istaknuo je o. Bonaventura Duda u homiliji. O. Aleksa Benigar umro je u Rimu 1. studenoga 1988., na blagdan Svih svetih, u 96. godini života. Pokopan je 7. studenoga na zagrebačkom groblju Mirogoj u franjevačkoj grobnici.

Nadbiskup Bozanić na zasjedanju Argentinske BK

U tijeku 84. plenarnog zasjedanja Argentinske biskupske konferencije predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zagrebački nadbiskup Josip Bozanić susreo se u petak 15. studenoga s argentinskim biskupima te dosadašnjim predsjednikom njihove BK nadbiskupom Parane Estanislaom Estebanom Karlicem.

Budući da je nadbiskupu Karlicu istekao i drugi mandat predsjednika ABK, argentinski biskupi izabrali su novoga predsjednika za razdoblje od 2002.-2005. godine nadbiskupa u Rosariju Eduarda Vicentea Mirasa.

Zahvalivši nadbiskupu Karlicu na dobrodošlici, nadbiskup Bozanić je okupljenim biskupima ukratko predstavio Crkvu u Hrvatskoj, istaknuvši beatifikaciju bl. Alojzija Stepinca u Hrvatskome nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke 1998. godine kao veliki događaj za život Crkve u hrvatskom narodu.

O kardinalu Stepincu, kako su kasnije rekli u razgovoru, mnogi su biskupi čuli tijekom svog boravka u sjemeništu te im je poznat krepostan i mučenički život toga hrvatskog blaženika.

Je li biskup Mahnić novi kandidat za oltar?

Je li biskup Antun Mahnić novi kandidat za oltar? To se pitanje postavlja nakon kolokvija održanog u Malinskoj na Krku 22. studenoga o duhovnome liku i značaju toga krčkog biskupa s početka 20. st., o čemu je progovorilo više predavača, a što je na svoj način u zaključnoj riječi podržao i biskup Valter Župan.

Prijenos posmrtnih ostataka biskupa Mahnića iz grobnice oo. trećoredaca pokraj crkve sv. Franje na Ksaveru u Zagrebu u Krčku katedralu i dublje spoznaje o Mahnićevoj osobi kao i stav vjernika odgovorit će na pitanja o razložnosti pokretanja postupka za beatifikaciju biskupa Mahnića.

Blagoslov trećeg zvona župne crkve Sv. Mihaela

Varaždinski biskup Marko Culej blagoslovio je 23. studenoga novo zvono župne crkve Sv. Mihaela arkanđela u Sračincu pokraj Varaždina. Blagoslivljajući novo zvono posvećeno hrvatskim mučenicima sv. Nikoli Taveliću, sv. Marku Križevčaninu i bl. Alojziju Stepincu, u nazočnosti domaćeg župnika i kanonika preč. Slavka Gabuda, kapelana Nikole Mikulića i većeg broja župljana, biskup Culej kazao je kako će ih novo zvono »pozivati na jedinstvo, a upravo razjedinjenost, podijeljenost i zavađenost muči danas hrvatski narod«.

Župa Voćin na euharistijskom kongresu u Požegi, 14. kolovoza 1937.

Dijamantni jubilej fra Celestina Tomića

Fra Celestin Tomić, franjevac konventualac, naš poznati teolog, bibličar, 19. prosinca prije točno 60 godina u Rimu je zaređen za svećenika. Njegov dijamantni jubilej misništva proslavljen je misom u crkvici Svetoga Duha u Zagrebu, u krugu franjevaca konventualaca Hrvatske i Slovenske provincije, redovnica te članova najuže obitelji i rodbine.

Na početku mise predvoditelj euharistijskog slavlja fra Celestin zahvalio je svima za odaziv, zamolivši brojne naraštaje svojih odgajanika za oproštenje, ako je koga svojim odgojnim metodama, riječima ili ponašanjem povrijedio. Fra Ilija Miškić, ministar provincijal, u prigodnoj propovijedi istaknuo je fra Celestinovu blagost, strpljivost i radišnost kroz brojne godine odgojiteljskoga i obrazovnog rada.

Svojim djelima, na osobit način nizom »Povijest spasenja«, u kojemu je u 15 knjiga protumačio cijelu Bibliju, te brojnim drugim knjigama biblijskoga i duhovnog sadržaja, dr. Tomić odgojio je mnoge generacije sadašnjih svećenika, biskupa i redovnica, učinivši ih zaljubljenicima Svetog pisma.Fra Celestin istaknuo se kao izuzetno marljivi teolog i u više postupaka za proglašenje blaženima, na osobit način u kauzi bl. kardinala Alojzija Stepinca, čiji je vjerni štovatelj i zaljubljenik bio i ostao sve do danas.

Postulatura o. Celestinu čestita 60. obljetnicu svećeništva i zahvaljuje za svekoliku suradnju: osobnim radom, riječju, primjerom, poticajem i pisanjem.

JOSIP VRANEKOVIĆ – Dnevnik, sv. I. (4.XII.1951. – 9.VI.1953.)

19. II. 1953.

Izišli smo 2 sata na šetnju... »Kroz 16 g. cijelu sam korizmu uzimao misni obrazac de tempore (odnosnog liturgijskog vremena, op. J.B.). Divna je liturgija ovih dana. No, sada mi se pojavili skrupuli, nije li to neko zapostavljanje svetaca Božjih... Zato ću ove godine služiti misu prema Direktoriju.«

»Nikad ne uzimam od ljudi intencije, jer su tolike potrebe Crkve i naroda – i na te nakane prikazujem sv. Mise. Kako n. pr. ne bih sada kod ovakovog donošenja zakona i položaja Crkve. Jasno, ako mi se netko posebno preporuči i zamoli me, da prikažem na njegovu nakanu sv. Misu.«

»Koliko sam toga prošao, kolike promjene režima i ustava za mog biskupovanja: diktatura Aleksandra, njegova smrt; Jeftić je prošao, pa Stojadinović, Cvetković. Došla NDH. I sada ovo, što imamo... Uvjeren sam i to će sigurno proći, samo ne znamo, koliko će nam Bog odrediti, da još pretrpimo.«

20. II. 1953.

Križni put je u crkvi. U moceti ide uz mene od postaje do postaje, a iza nas u redu dva po dva: djeca. »Gledam te naše ministrante i sve računam, koliko još treba godina, da postanu svećenici: 14, 16, 17... Ja bih tada imao 70, 72... E, pa možda i to doživim...«

»Samo da su naši biskupi jedinstveni! Da su jedinstveno postupili na vrijeme, ne bi danas bilo ove nevolje (CMD). Ali još nije kasno!«

Više puta sjeti se svećenika – apostata. »Ako Bog dade, da se vratim u Zagreb, pisat ću svim apostatama, da urede svoj odnos prema Crkvi. Jadnici su veliki, kad su slatki jaram Gospodnji zamijenili za jugum durissimum!« (»Preteški jaram.«, op. J.B.)

22. II. 1953.

G. (...) je ponovno ovdje. Poštiva Eminenciju. I zadržao sam ga na objedu. Nije mogao iskazati sreću i čast, što toliko smije biti uz Eminenciju.

»Simpatije u narodu su tolike za Eminenciju – kaže g. (...), da je nemoguće izreći. To je gotovo obožavanje!« – Govorio je o srpskom presizanju: Dubrovnik – Sušak... U Jugoslavensku akademiju uvukli se sami Srbi.

23. II. 1953.

U Engleskoj izišle su dvije knjige, tri u Americi i jedna u Španjolskoj (I. Kokot) o Eminenciji. To je odgovor lažnom pisanju ljevičarske štampe. – Griffin ponovno započeo molitvenu akciju za oslobođenje ispod komunističkog jarma.

Meštrović dao putem radija lijepi sud o Eminenciji kao karakteru, uzor-svećeniku i dosljednom borcu tokom rata protiv nacizma, a sada protiv komunizma. Izrazio mu poklon i poštovanje.

Neki je židovski nadrabin proglasio Eminenciju najvećim zaštitnikom Židova na teritoriju, kamo je dopro Hitler.

Bivši zagrebački episkop izjavio je, da je prigodom rušenja židovskog templa u Zagrebu, trebala biti porušena i pravoslavna crkva. No, ostala je na intervenciju nadbiskupa Stepinca. Istom episkop zahvaljuje, što je ostao na životu.

24. II. 1953.

Danas je Kadlec u Jaski bio na Udbi saslušavan. Eminencija: »To nije ništa drugo, nego nastojanje, da mu slome živce! – Ne dati se slomiti... I mene su mislili slomiti... 1946. me hapsili... Bio sam miran. Dan prije naveče dođe mi Šeper, Ante Radić i Marica Stanković i saopće, da se proces Šalića odvija sve u smjeru, da će i njega – nadbiskupa zatvoriti... Ostao sam miran... I američki konzul je bio kod mene. Neka me vode... Tokom istrage uskraćivao sam odgovore, rekavši: Ja ću na zadnje reći svoje... Kad su mi izrekli osudu, kako li su se veselili. Mislili su: sada je sve gotovo! Samo vi tako nastavite – mislio sam u sebi...! Znao sam, kad je zvono katedrale zvonilo, ljudi idu sada na molitvu. Svijet se moli.... Molitva me je jačala...«

Rodna kuća bl. Stepinca (s dvorišne strane)

25. II. 1953.

Strana štampa ustaje protiv progona u Jugoslaviji.

Danas počinje radom Savezna skupština u Beogradu, ali je skinula s dnevnog reda pretres zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica.

Radio Rim javlja, da Kardeljev govor između redaka zvuči: »Gospodo, primite nas u Atlanski pakt.« – U istom govoru spominje, da se katolička Crkva u Jugoslaviji mora prilagoditi prilikama.

– Eminencija: »Vidjet ćemo tko će se prilagođivati!«

26. II. 1953.

Dr. Riesner, Pišonić, Pukljak – bogoslov Brajša. Dr. Riesner ustanovljuje, da je noga zdrava. No, Eminencija ne smije – u interesu zdravlja – toliko nadalje klečati. Isti moli E., da mu dade preporučno pismo za Ameriku. Msgr. Stipanović, ne poznavajući akciju dr. Riesnera u vezi sa nabavkom medicinskih instrumenata – i smatrajući ga eksponentom ovdašnjeg režima, uspio je u Americi blokirati nabavljene instrumente...!

27. II. 1953.

E.: »Kajati će se Churchill i Eden za svoje držanje u ovom momentu. Čemu podržavati Tita!«

Kao da se Eminenciji pojavljuje gripa. Kao preventivu uzima rakiju.

»Nemojte radi mene iz Zagreba donositi ribe. Meni je dosta, što ima u kući: kruh i varivo.« – Skroman je tako u vanjskim zahtjevima. No, ja znam opet, da je moja dužnost: pružiti mu koliko je samo moguće bolje!

1.–4. III. 1953.

Brane svaki pristup svećenicima i ostalima do Eminencije.

2. III. 1953.

Izišla »Deklaracija« biskupa zagrebačke metropolije o zabrani CMD-a – i poštom razaslana svim svećenicima. Preuzvišeni g. Salis poziva k sebi sve svećenike, koji su nasjeli. Eminencija prigovara, što se tu ne spominje suspenzija.

Danas je sa mnom doputovao ovamo (...) – autobusom iz Zagreba. Prikazuje Eminenciji stanje u svijetu i ovako ga karakterizira: »Ovdje ne možeš primijeniti ni ljudsku, ni životinjsku psihologiju, jer je ovdje sve kao opsjednuto!«

3. III. 1953.

Amerikanac student dolazi iz Beča. Katolik je. Studira filozofiju i umjetnost. Čim je došao u Zagreb – izrazio želju, da pohodi Eminenciju. Napunili mu uši o njemu kao o zločincu! Kod nas je večerao. Prespavao je kod Jurice Šimečki.

4. III. 1953.

Radio izjutra javlja, da je Staljin šlagiran u desnu stranu. – »Nije li to početak svršetka – kaže Eminencija: Evo ide čas, kad će se ispuniti obećanje Majke Božje – i Rusija će se obratiti!«

5. III. 1953.

Dolazi u posjet vlč. g. I. Hrastić. Dolazi ovamo iz St. Gradiške, gdje je odsjedio jednu godinu. Priča: »Još ima tamo 45 svećenika iz N. R. Hrvatske. Svi se odlično drže. Mnogo trpe. 1952. g. bili su 7 mjeseci u izolaciji. Ne pristaju na nikakove uvjete, premda im se to često nudi... Soldo je dosljedan. Ne će

KALENDAR ZA 2003. POSVEĆEN TROJICI HRVATSKIH KARDINALA 20. STOLJEĆA

Fra Kruno Vukušić (90), najstariji svećenik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Imotskome, dobitnik Nagrade za životno djelo Županije splitsko-dalmatinske za 2002. godinu, prepoznatljiv i po Hrvatskome katoličkom kalendaru, prvom nakon II. svjetskog rata s pridjevom hrvatski, koji je neumorno objavljivao punih dvadeset godina (1982.-2002.), i ove je godine u svojoj nakladi objavio Hrvatski katolički kalendar 2003., velikog zidnog formata, koji je posvetio trojici hrvatskih kardinala 20. stoljeća, velikanima uma i srca: kardinalu bl. Alojziju Viktoru Stepincu (1898.-1960.), kardinalu Franji Šeperu, prefektu Kongregacije za nauk vjere u Rimu (1905.-1981.) i kardinalu Franji Kuhariću (1919.-2002.). Uz životopis i fotografije u boji trojice kardinala, na kalendaru je i fotografija Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta, najstariji lik Majke Božje u Hrvata iz druge polovice 11. stoljeća, koja potječe iz Biskupije kraj Knina.

ni da govori s njima. Sajač je najugledniji među njima. Zdravlje mu se popravilo. Na Staru Godinu 1952. držao je pobudni nagovor... Izmjenično nedjeljom služe sv. Misu. Vino dobivaju iz cvebe (grožđica, op. J.B.). Jedno vrijeme imali su pšenični kruh. Sada im se tajno šalju hostije (kao tablete). Boli ih, što neki svećenici vani popuštaju, i što se ne ustaje odlučnije protiv njih. – Svi srdačno pozdravljaju Eminenciju!«

Danas je Eminencija dobio iz Vatikana (poštom) kardinalsku diplomu. Potpisao ju je kard. Tisserant. Bila je upakirana u dvostruki poluplatneni omot. Na sredini je tako i toliko zaderan, da je i sama diploma malo (3 cm) poderana. Istog dana donese milicioner poziv izdan od Unutrašnjeg odsjeka u – Jastrebarskom, adresiran na Eminenciju, da »službeno« pristupi na dan 6. III. u opć. narodni odbor u Krašiću. Da ga još tobože ponize, napisali su na pozivu u rubrici zanimanje: svećenik! – Mizerije! Ni ne slute, da Božjem čovjeku gode poniženja!

6. III. 1953.

Pratio sam danas u 11 sati Eminenciju u opć. narodni odbor. Tu je bio činovnik Ministarstva -onaj isti, koji mu je prošle godine došao zabraniti da dijeli sv. Potvrdu. – (...) drug Boris. Zanima nas, rekao je isti, što je bilo u jučerašnjoj pošiljci iz Vatikana. – »Pa znate što, kaže Eminencija, bilo vam je u rukama. Ta još ste malo poderali list i diplomu.« Međutim izgleda, jer je bilo dobro zapečaćeno, solidne dvije kuverte, obložene iznutra svilom, a nezgodno im je bilo ne izručiti stvar odaslanu iz državnog tajništva – fotografirati nisu mogli – pa nisu znali, što je iznutra. – Ili su se pravili toše, da ne znaju, što je unutra, da tako otklone sumnju, da su oni poderali djelomično list, odnosno i samu diplomu.

»Bez obzira kako jest, činjenica je« – kaže Eminencija – : »Tko se Boga ne boji, taj strepi pred ljudima!«

Umro Staljin. Radio Vatikan javlja, da se na vijest o kapi Staljina Sveti Otac odmah svratio u kapelu i pomolio. Isti radio javlja, da je umro najveći progonitelj kršćanstva. Jednako javlja i New York.

»Izmolio sam Zdravo Mariju za nj (Staljin) jučer izjutra. Molim se, neka mu dobri Bog dade milost pokajanja.«

Eminenciju posjećuje vlč. g. Alojzije Stanek.

(...) /u izvorniku precrtana, ali čitljiva riječ: Razum, op. J.B./. Stjepan javlja, da je 5. o. mj. Preuzv. g. Bukatko bio na saslušanju punih 8 sati radi »Deklaracije«. Za jučer je također pozvan. Stari Razum Ivo to je dojavio preuzv. g. Salisu. Ovaj javlja: »Ne popuštam ni slova.« Eminencija mu javio po (...). da je spreman po treći put ići u zatvor, ali popustiti, ne!

»Ja sam im rekao prije suda: »Strijeljajte me. Postavite mi pred vrata vješala i vješajte, ali odgovarati vam ne ću.«

Na ime pretjeranog poreza danas su pribičkom župniku zaplijenili kravu i rekli mu: »Sada je na redu Vraneković.«

»To je politički porez« – mirno im je rekao vlč. g. Sajović. Općina prodala kravu nekoj ženi u Kupčini. Čim je ova istoga dana čula, da je krava vlasništo pribićkog župnika, sva zbunjena odmah šalje rodake do njega, moleći za oproštenje. – »Da sam znala čija je to krava, nikada je ne bih uzela...«

8. III. 53.

Govorili smo o osiguranju, što ga nudi civilna vlast – o osiguranju uopće. Eminencija će: »Gospodin Bog je najsigurnija glavnica!«

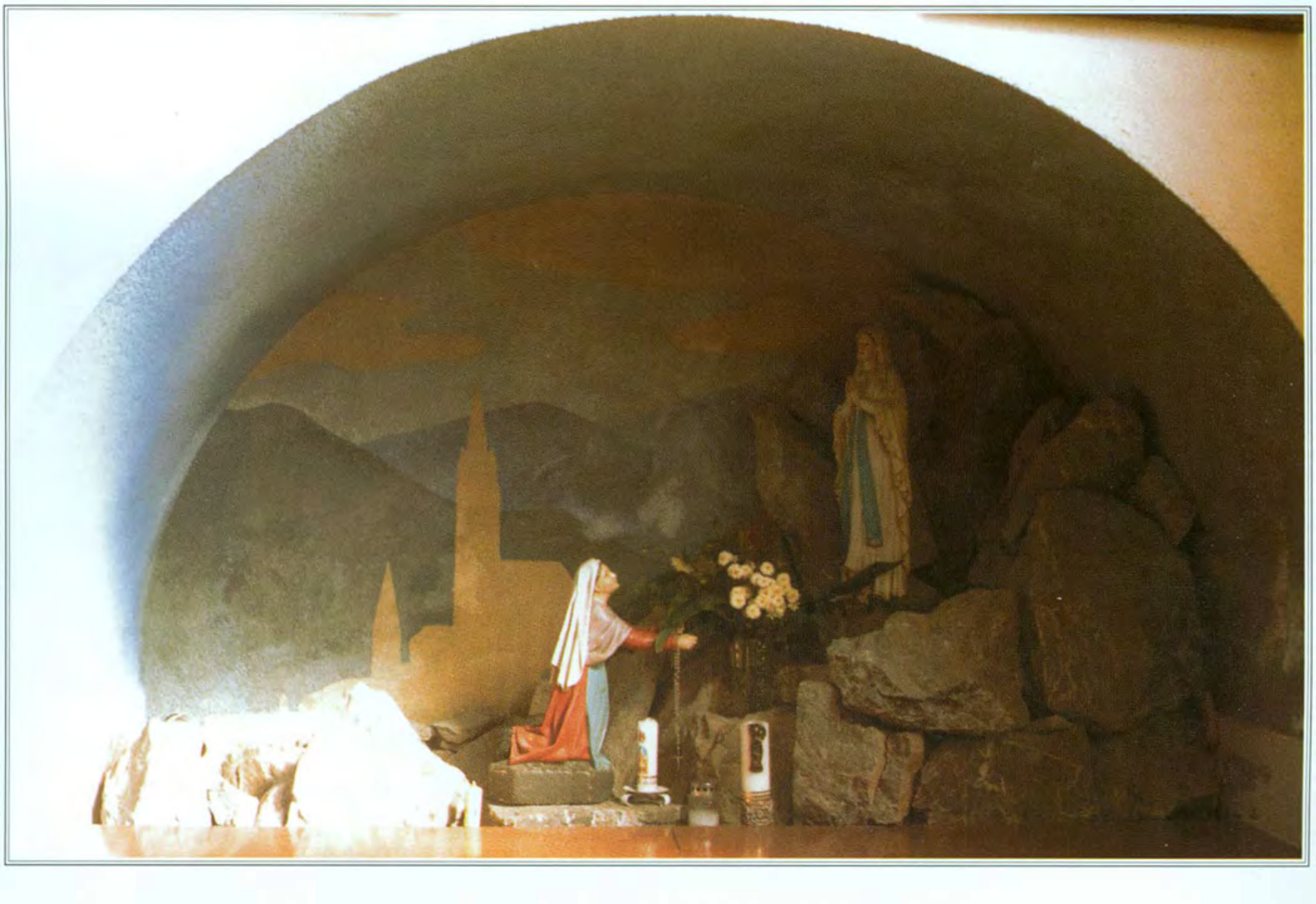
Časopis Blaženi Alojzije Stepinac (Skraćeni ključni naslov: *Blaž. Alojzije Stepinac*) glasnik je Postulature za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca te časopis svih njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.
God. 10 (2003.) Broj 1
Cijena: 5 kn; za inozemstvo 2 eura ili 3 USD
Glasnik izlazi četiri puta godišnje s dozvolom crkvenih poglavara.
Izdavač: Postulatura Blaženog Alojzija Stepinca
Voćarska 106, pp. 110
10001 Zagreb
Uređuje i odgovara: Dr. Juraj Batelja, Voćarska 106, pp. 110, 10001 Zagreb
Adresa uredništva: Postulatura Blaženog Alojzija Stepinca, Voćarska 106, pp. 110; 10001 Zagreb, telefon: 46 97 237; faks: 46 80 722; »Spomen-zbirka iz ostavštine blaženog Alojzija Stepinca«, Kaptol 31, 10000 Zagreb, telefon: 48 11 781
Sve što se u našem Glasniku navodi ili naziva »čudo«, »svetost«, »svetac« i slično, sve to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu će tomu konačni sud izreći Crkva.
Lektor: Prof. dr. Ante STAMAĆ
Slog: Mario Rogić, dipl. ing., LASER plus
Tisak: Tiskara PULJKO

S ljubavlju očekujemo ponovni dolazak Svetoga Oca Ivana Pavla II. u Hrvatsku. Tu će ga dočekati mnogo Božjega naroda, kao na aerodromu u Zagrebu, pred Katedralom u Zagrebu, te u Splitu, 4. listopada 1998.

◆

Iz pobožnosti prema Majci Božjoj bl. je Alojzije kao krašićki sužanj, u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Krašiću, o stotoj obljetnici lurdskih ukazanja, dao urediti »Lurdsku špilju«.

**Slika Majke Božje Čenstohovske na oltaru pavlinske i župne crkve u Lepoglavi.
Pokraj nje je bl. Alojzije kao robijaš proveo pet godina,
ali mu je u nju bilo zabranjeno stupiti.**